

JAN PLOEGER'S PLAATJES

BIJ

NIEUWE PRAATJES

HET ENGELSCH VAN

C. H. SPURGEON

MET VRIJHEID GEVOLGD

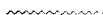
DOOR

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

AMSTERDAM,
W. H. KIRBERGER
1880.

VOORREDE VAN DEN SCHRIJVER.

De PRAATJES VAN JAN PLOEGER zijn niet enkel in buitengewone mate goed verkocht ¹⁾, maar zij hebben ook in ruimen kring nut mogen stichten. Wel hadden zij meer een enkel zedelijk dan bepaald godsdienstig karakter, maar zoo als zij zijn en met opzet geschreven waren, hebben zij menigeen bewogen tot dien eersten stap, welke tot hoogere, betere dingen leidt, en deze ervaring heeft mij mijne krachten aan een soortgelijk boek doen beproeven. Ook in dit boek heb ik mij toegelegd om onze moedertaal in den eenvoudigsten vorm te schrijven, zoodat lezers, die wat meer hoogdravends en sierlijke bloemekens willen, deze bladeren maar uit de hand moeten leggen, voor zij er overgenoeg van hebben. Kwaad, — vooral het monsterkwaad onzer maatschappij en gemeente verdervende drinkgewoonten te bestrijden, is mijn ernstige toeleg geweest en ik ben

¹⁾ Van het Engelsch boek zijn drie honderd duizend exemplaren verkocht.

overtuigd, dat die bestrijding nauwelijks te scherp en volhardend wezen kan. Al had men recht te beweren, dat de misdaad der dronkenschap niet algemeener is dan in vroeger dagen,¹ toch is zij genoegzaam openbaar als eene woekerplant, die alle hooger en lager leven zoo naar het hart staat, dat het ieder christelijk gemoed met smart moet vervullen en allen, die nog eenige liefde voor den naaste gevoelen, daartegen hunne stem moet doen verheffen. Dat ook Jan Ploeger's woord, eenvoudig en rond als hij het uitspreekt, in deze richting iets moge baten, is mijn vurige wensch.

Voor een verzamelaar van spreekwoordelijke gezegden, als hier zijn opgedischt, is het wel ondoenlijk om alle bronnen op te geven, waaruit hij, wat hem bruikbaar voorkwam, heeft bijeengebracht. Spreekwoorden, beelden, rijmen heb ik hier en ginds en overal, waar ik ze vond, gegrepen en bewaard. Het allereenvoudigst is misschien, dat ik van alle oorspronkelijkheid openlijk afstand doe en geen hooger rang inneem dan die van oplezer van aren op eens andermans akker. Dit laatste is nu wel niet geheel juist, maar die het er voor houdt, heeft het al weder ook niet geheel mis. Mijn rijmpjes heb ik voor een groot deel ontleend aan: »Thomas Tusser, lessen van huishoudelijkheid", een verouderd en vergeten boek, dat naar alle waarschijnlijkheid wel geen herdruk te wachten heeft, al ontbreekt er niet in wat waard is in aandenken te blijven.

Ik heb met zekere ruimte den teugel gevierd aan mijn lust om in boertigen kout te schrijven, maar deed het altijd met zoo ernstig doel, dat ik aan niemand voor de genomen vrijheid verschooning vraag. Zij, die meer smaak hebben in deftige vormen en deze alleen

goed vinden, staat een veroordeelend vonnis ten volle vrij, want er blijven genoeg lezers over van wier goedkeuring ik zeker ben.

Moge de welwillendheid, die mijn vorig boekje ondervond, ook aan dit geschrijf ten deel vallen.

C. H. SPURGEON.

Weinig heb ik bij het woord van den geachten schrijver te voegen. Nauwelijks behoeft het gezegd, dat ik het een voorrecht reken om te streven naar het behoud van den titel mij gegeven op de toegangskaart tot Spurgeons tabernakel: »the second father of John Ploughman." Wie deze »plaatjes bij nieuwe praatjes" met de »praatjes" vergelijkt, zal spoedig ontdekken, dat de schrijver geen bloote copie van zijn eerste werk geeft. Het XXIIIste der »Praatjes" draagt ten titel: »John Ploughman als Hollander", en zoo ook treedt Spurgeon in dit boekje op in zoover een vijf- of zestal plaatjes kennelijk aan onzen vader Cats ontleend zijn, gelijk één, dat bij het stukje: »Jong rijs laat zich buigen maar geen oude boomen", eene zeer weinig gewijzigde copie is van Van der Vinne's teekenwerk. Licht heeft de goede gedachte van onzen ouden, geliefden volksdichter om zinnebeelden in woord en plaat te geven, den schrijver eerst en meest bewogen, om aan zijne nieuwe pennevrucht dezen vorm te geven. Hoe dit zij, wien gelijk mij in Cats »de man met het mes op den neus" en »de man met het touw om den boom" uit hunne kinderjaren onvergetelijk zijn bijgebleven, zullen om zoo oude bekenden des Ploegers praatjes te hooger schatten.

Moge mijn streven om het in en voor Engeland

gedachte, zonder aan het oorspronkelijke ontrouw te worden, in Hollandschen vorm weder te geven ook door deze vrijheid in het overbrengen eene even welwillende ontvangst, als aan mijne vertaling der PRAATJES te beurt viel, aan dit geschrift bereiden.

C. S. ADAMA VAN SCHELTENA.

PAST U SCHOEN OF PET OF HOED,
HOUD ZE IN WAARDE ALS BRUIKBAAR GOED.

WAARDE LEZERS!

In een boek voor niet langen tijd door mij uitge-
geven, schijn ik dezen en dien op de toonen getrapt
en hun likdoorns geraakt te hebben. Zeker is, dat ik

van meer dan ééne zijde brieven ontving met de vraag: »Hebt gij soms mij bedoeld?» Laat mij zulke vragers nu een postkaart besparen door het schrijven van een woord aan allen. Het volgend rijmpje diene tot inleiding:

Of 't u behaagt, Of wel u plaagt,
Ik zeg 't, zoo als ik 't meen;
't Zij schoen of hoed, Wat past is goed,
Maar wat u, vriend, Niet smaakt of dient,
Wel, leg dat vrij, Doch stil ter zij
En ga niet knorrend heen.

Willens zal ik niemand zeer doen, want ik schrijf niet om aanstoot of ergernis te geven; maar wanneer het een of ander in mijn boekje bij u thuis behoort, zend het dan niet naar uw buurman, maar heb een hok voor uw eigen kuikens. Wat nut schuilt er in, om voor anderen te lezen en te hooren? Wij eten en drinken toch voor geen ander, en waarom hun onze ooren en niet onzen mond te leenen? Zoo dan, vriend-lief, als gij soms in deze schuur een hak mocht vinden, wied er uw eigen hof mede.

Onlangs sprak ik met Willem de Schaapherder en ons gesprek gold den ouden ezel van onzen baas. Al pratende zeide ik: »hij is zoo oud en koppig, dat hij zijn onderhoud niet waard is." »Neen", zei Willem, »en wat erger is, hij is zoo kwaadaardig, dat hij zeker dezen of dien nog eens een kool stooft." Nu kent gij het spreekwoord, dat de muren ooren hebben, maar wat wij niet wisten, terwijl wij vrij luid van gedachten wisselden, dat ook de hooischelven ooren hebben. Toch bleek het ons zoo, toen wij op eens Jozef Krab achter een hooischelf zagen uitschieten, rood als een kal-koensche haan en nijdig als een stier. Vloekende als

een ketter voer hij uit tegen Willem en mij, sprekend gelijkend op een kat die een hond aangrijnst. Wij zouden te weten komen, dat hij zoo goed was als ieder van ons, ja beter dan wij samen. Hij wou wel zien, wie ons recht gaf hem zwart te maken en hij zou ons leeren, — ja, ik weet niet wat al! Vergeefs beduidde ik den ouden man, dat wij niet aan hem gedacht, geen woord zelfs omtrent hem gezegd hadden; dat hij dus zijn wind bewaren mocht om zijn pap te koelen, want dat althans ons gesprek hem in de verste verte niet gold. Maar hij had geen ooren om te luisteren en schold mij op al luider toon voor leugenaar, en wat leelijke namen hem meer voor den boeg kwamen. Willem was opgewandeld om zijn lachen te bedekken, maar toen hij zag, dat Krab van geen bedaren wist, lachte hij hem in zijn gezicht uit en zeide: »Hoor eens, Jozef, het is zoo als Jan u gezegd heeft, wij spraken van den ouden ezel en niet van u, maar, op mijn woord, zoo dikwijls ik van nu het oude beest zie, zal ik aan u denken.” Al snuivende en grommende droop Jozef af, want hij begon in te zien, dat hij door zijn eigen toedoen een gekke schaats gereden had; en Willem en ik, wij gingen te werk niet weinig vroolijk, omdat de oude dwarskop althans voor eens in zijn leven den schoen had aangetrokken, die hem zoo verwonderlijk paste.

Wat van Jozef niet waar was, is mij wel eens van Willem overkomen, want menigmaal heeft hij mij vrijuit, en vrij rauw ook, zijn afkeurend oordeel doen weten, maar dat heeft mij niet geschaad. Zijn zetten en steken zijn al mee een oorzaak, dat ik dit nieuwe boek schreef, want hij hield mij voor lui, en misschien

ben ik dat, maar misschien ook niet. Willem vergeet wel eens, dat ik nog anderen visch te bakken en ander brood te boteren heb. Het is lastig touw slaan als de hennep verbruikt is, of om pannekoeken te bakken zonder beslag en duivenpastei te maken zonder duiven; 't zelfde vond ik waar met schrijven, nadat ik alles gezegd had, wat ik wist. Veel aan de armen geven vermindert wel iemands inkomen niet, maar in 't geval van boeken schrijven houdt die regel geen steek; ik ten minste ben zulk een pover scribent, dat mij nog de stof niet aanwaait, omdat ik het wensch. Als iemands gedachten maar bij droppelen vloeien, kan hij ze niet bij emmers vol uitgieten.

Intusschen Willem heeft mij uit mijn schuilhoek opgejaagd en ik wil hem dat maar in dank afnemen. Ik zei laatst tot hem, wat de splinter tegen de naald zei: »Ik dank u, dat gij mij uitgetrokken hebt, maar uw punt was scherp genoeg.» Geheel ongelijk had toch mijn maat met zijn beschuldiging niet, want nadat honderd duizenden mijn boek gekocht hebben, is het zeker niet te vroeg om wat nieuws op te dissen. Al ben ik dus geen hoedenfabrikant of schoenmaker, ik zal nog maar eens de handen aan 't werk slaan. Moge mijn waar, hun wien ze past, dienen, en lieden met te zacht hoofd of te gevoelige voeten er zich niet aan wagen.

Zoo dan, vrienden, ben en blijf ik goed en wel

Uw vriend,

JAN PLOEGER.

EENE KAARS, DIE AAN BEIDE EINDEN BRANDT,
IS RAS VERGAAN.

Wel mag de man, wiens kaars aan beide einden brandt, zich achter de ooren krabben, want hoe hij het aanlegge, zijn licht zal ras verbrand en hij in 't volle duister zijn. De jonge Koo Zonderzorg lapte er al wat hij had door, en nu heeft hij geen schoenen aan zijn voeten. 't Was bij hem »zoo gewonnen, zoo geronnen, ras verkregen, ras verteerd." Hij, die door vlijt een bezitting meester wordt, zal haar beter bewaren dan iemand aan wien ze door erfenis in den schoot valt. De Schot zegt: »hij zal niet lang rijk zijn, die geld krijgt voor hij verstand heeft." Zoo ging het den

jongen Zonderzorg. Het geld brandde gaten in zijn zakken. Daar hij het niet snel genoeg van de hand te zetten wist, koos hij kornuiten om hem daarin bij te staan en die dat deden door zichzelve met zijn overvloed te helpen. Zijn geld en goed verdween als een pond vleesch onder een troep honden. Hij was eerst allemans vriend en is nu allemans voetveeg.

Door erfenis kwam hij in het bezit van het geld van den ouden wethouder Grijpstuiver, wiens neef hij was, maar wat deze met de hark bijeengegaard had verstrooide hij met de hooirijf, en ook hier was de verkwister erfgenaam van den schraper. Wel mogen wij het eene genade Gods rekenen, wanneer goud en zilver ons niet als een stortvloed overvielen, want weinige menschen hebben zoo sterke beenen, dat zij kunnen staande blijven als er een golf van voorspoed over hen henen gaat. Hoevelen onzer zouden enkel grooter zondaars wezen, als ons vetter beurzen waren ten deel gevallen. De arme Koo had overvloed van geld en land, maar bij zijn rijkdom totaal gebrek aan verstand. Geld wordt nog lichter verkregen dan gebruikt tot zegen. 't Komt met moeite op hoopen, maar is nog vlugger in 't loopen. De oude heer had zijn nest duchtig in 't dons gezet, maar Koo deed de veeren vliegen als sneeuwvlokken op een winterdag. Eerst ging het opmaken bij schepels en toen met karvrachten. Spoedig was hem de intrest onvoldoende en sloopte hij het kapitaal, zooals de man, die de gans doodde, welke hem gouden eieren lei. Hij gooide zijn schatten weg voor zaken, die men beter niet bij name noemt. Daar de opruiming hem niet snel genoeg ging, kocht hij harddravers om hem door den arbeid heen te jagen.

Valsche spelers plukten hem, geholpen door vrouwen wier glimlach een goudbeurs doet schreien. Zulk gezelschap is als een wel zonder bodem, hoe meer een dwaas er in werpt, hoe meer de slokop vraagt. Uitwendig schoon kweekt dikwerf inwendig verderf. Spel, vrouwen en wijn kunnen den rijksten vorst op stroo brengen.

Waar afgaat en niet bij komt ziet men ras den bodem, en deze ook kreeg Koo te zien. Maar daar schade en schande hem niet wijs maakten, ging hij in het eigen spoor voort, totdat hij zijn laatsten gulden gezien had en toen zei hij, dat hij bestolen was. Het verging hem als Tom, die zijn vingers in 't vuur stak en toen beeerde, dat hem een ongeluk overkomen was.

Zijn schat verging als dauw in de ochtendstond
En liet hem heer, maar van een dorren grond.

»Leven en laten leven» was zijn zinspreuk, en elke dag was hem rustdag en ieder rustdag een feest. De beste wijnen en fijnste lekkernijen waren hem dagelijksche kost, want het was zijn lust het leven te leiden van een zwijn, dat, naar 't zeggen, kort maar lui en lekker is. Hij meette met de volle maat, zoodat het scheen, dat hij het er op gezet had, om het spreekwoord waar te maken, dat wie in zijn jeugd verkwist in zijn ouderdom bedelen moet. Een vette keuken maakt een mager testament, en die van onzen verkwister was zoo vet, dat hij zijn testament wel op één nagel kon schrijven en nog plaats laten voor twaalf codecillen. Eigenlijk kan er bij hem van geen testament sprake zijn, want hij zal niets nalaten dan onbetaalde rekeningen. Van heel zijn erfenis rest niet zooveel, dat er

genoeg is voor de schraalste begrafenis. Wat hij in zijn goede dagen letterlijk wegwierp, had hem tot in den hoogsten ouderdom kunnen kleeden en voeden, maar hij keek nooit verder dan zijn neus en daarvan zelfs zag hij het eind niet. Met voorzichtig zijn dreef hij den spot en beklaagt zich eens zijn spotten te laat. Al loopt de straf met kreupelbeen, ontloopen doet haar toch niet één. Hij draagt den last zijner dwaasheid aan lichaam en ziel, in beurs en naam, en toch, dwaas als hij is, zou hij van nieuws hetzelfde liedje zingen, als de fortuin hem gunstig was. Het lichte van zijn beurs maakt zijn hart bezwaard, maar wie al zijn koek heden opeet, heeft voor morgen niet over. Wie 's avonds te veel drinkt, heett 's morgens een drooge keel; en zoo ook wie zijn geld verkwist, als hij het heeft, voelt het gemis dubbel, als de voorraad op is. Zijne vorige vrienden zijn een voor een geslipt; toen zij den citroen hadden uitgeknepen, lieten zij de schil liggen. Er is evenveel melk uit een steen te tappen als hulp uit een koffijhuisvriend. Zonneschijnvrienden laten u in de regen alleen, en werpen misschien u nog met slijk en drek; en tafelvrienden geven, als gij onder de tafel ligt, u nog bij 't heengaan een trap.

Intusschen onze verkwister is meer kwijt dan zijn geld, ook zijn goede naam is weg. Hij is nu als een duffe noot, die het kraken niet waard is. Zijn bureu noemen hem een nietsdoener en deugniet, voor niemand iets meer waard dan een rotte kool voor een groenvrouw. Niemand is van hem gediend, hij zou zijn zout niet kunnen verdienen, en zoo klopt hij overal vergeefs aan, zonder te vinden, waar hij zijn hoofd kan neerleggen. Een goede naam is meer waard dan de

zwaarste goudbeurs, en wat rest hem, die zijn goeden naam verspeelde!

Wat rest hem? Op aarde niets. Toch blijft er zelfs voor den verloren zoon een hem zoekenden Vader in den hemel, een Vader, die naar zijn eigen goeddunken hem wandelen liet, of ook zijne oogen zouden opengaan tot erkenning eener liefde, die ook bij schijnbare hardheid alleen het geluk zijner kinderen bedoelt. Laat ieder, die de dwaasheid van eigen wil inziet en nu zijn wil onvoorwaardelijk naar dien zijns Vaders voegen wil, met dien zin opstaan en tot hem gaan, zooals hij is. Al kleeft hem de reuk der varkens nog aan, vrij mag hij recht door huiswaarts ijlen, hij zal er geen gesloten deur vinden. Neen, te gemoet snellen zal hem de hem wachtende Vader, en waar die hem met kussen aan het hart drukt met eene volkomen vergeving hem nieuw leven instorten en als door wedergeboorte zich weder den zoon des huizes doen gevoelen. Zoo diep kan geen zondaar gevallen zijn, dat niet Gods genade dieper reikt om hem op te heffen; en wie op Jezus ziet, zal in dat zien genezing vinden, wanneer hij maar waarlijk van de zonde tot zijn God zich bekeeren wil. Daartoe geeft een met wijze liefde zoekend Vader het eigenwillig kind aan zijne dwaasheid over, opdat het bij het smaken der bittere vruchten van eigen wil oog en hart naar de Vaderwoning keeren zou. Als de kaars onzer zelfgenegzaamheid uitgebrand is, licht de zon der genade met onverminderden luister. Hoor naar Jezus woord, zie op zijn kruis en, zonder prijs of geld behouden, zult gij in een nieuw leven zijn vrede en zaligheid kennen. Indien maar gij oprecht zijt in het belijden uwer schuld, God is getrouw en naar zijn

woord zal hij uwe onreinheid wegnemen en tot een nieuw leven u heiligen.

Mocht gij in dit woord de stem uws Vaders hebben gehoord, o toef dan geen oogenblik, waar gij zijt, maar richt uwe schreden huiswaarts. Neem daartoe nog een eenvoudig woord ter harte, dat ik eens van een oude grafzerk afschreef:

Verliest gij goed en leven
Gij zaagt u veel begeven,
Maar meer dan schatten, alles derft
De mensch, die zonder Christus sterft.

BOCHELJOEN IS 'T EERST MEEST VLUG
MET SCHIMPEN OP ZIJNS VOORMANS RUG.

Hij wijst op zijns voormans rug en heeft vrij wat meer van een kameel dan deze. Als hij met een krommen rug spotten wilde, mocht hij wel wachten tot hij eerst zelf recht was, en dan zou het hem nog leelijk staan. Wat is dwazer dan dat een raaf een kraai voor zwartrok uitscheldt? Een blinde heeft wel het minste recht om te smalen op iemand, die scheel ziet, of wie zijn beide beenen verloor op iemand die slechts mank gaat. Toch is het een en ander geen zeldzaamheid, want de rotste tak kraakt het eerst, en wie het laatste den mond moest durven open doen is meest haantje de voorste als het op bespotten aankomt. Een zwijn, dat zich in

de modder wentelde, spat zijn vuil heinde en ver, en zoo halen zij, die 't meeste kwaad deden, het luidst van anderen op. Een kwaaddoener is in den regel een nog erger kwaadspreker :

Iedereen draagt zijn gebrek
 Als een broodkorf op zijn nek :
 Daarom kan hij 't zelf niet zien
 Maar hij toont het andren lien,
 En de man, die achter gaat
 Ziet en vonnist buurmans kwaad.

Het is meest tot eigen schade als wij den naaste oordeelen, want wij wiegen daarmede onze waakzaamheid in slaap en onze hoogmoed groeit snel genoeg, zelfs al voeden wij dien niet. Ons beschuldigen van anderen is niet anders dan een gehoorzamen aan de heimelijke zucht om ons zelven te verontschuldigen en vrij te pleiten. Zoo groot is onze natuurlijke dwaasheid dat wij ons zelven beter achten, omdat wij in anderen het verkeerde opmerken, en dit doet ons een grooten mond zetten, als gingen wij naar boven, door anderen neer te drukken. Wat nut doet het, dat wij scheuren in eens andersmans rok zien, als wij niet bij machte zijn hem te helpen. Spreek van mijn schulden als gij van zins zijt ze te betalen, zoo niet, houd uw tong achter het bolwerk uwer tanden. Wat een vriend verkeerd deed, hebt gij niet uit te bazuinen, en zelfs wat een vreemde misdeed, behoeft gij niet door de dagbladen bekend te maken. Wie tegen een ezel bulkt doet als een ezel, en wie een ander voor dwaas scheldt, stelt zelf zich aan als een dwaas. Wen u niet aan om anderen belachelijk te maken, want elk zijn beurt, zegt een oud spreekwoord, en een oud man hoorde ik

eens zeggen: »hangen is een doodelijke en spotten eene besmettelijke ziekte.»

Er is, die overal de muts met bellen draagt,
Die als hij spotten kan naar andrer pijn niet vraagt,
En slechts te leven schijnt als hij zijn bestren plaagt.

Gekscheren wordt zoo licht het zeggen van scherpheden, en wat slechts eene kitteling geacht werd, laat niet zelden een diepe wond na. Het is iets schandelijks, wanneer mijn pret maken een ander pijnlijk grieft. Voor wij uit een aardigheid iemand in 't zonnetje zetten, hebben wij wel te bedenken, hoe ons de grap smaken zou; want velen, die harde slagen geven, hebben zelve een overgevoelige huid. Geef niet meer dan gij willig zijt terug te krijgen. Er zijn er, die altijd zout strooien, maar moord en brand schreeuwen, als een ander bij hen een korreltje op een rauwe plek vallen laat. Wanneer zij op hun kaatsen den bal terug krijgen, roepen zij over valsheid en onrecht, en zij hebben niets meer dan hun verdiende loon. Wie bijten, moeten verdragen dat zij gebeten worden.

Het is plicht op zijn tijd een vriend te berispen, maar wij moeten het zoo doen, dat er onze vriendschap uit blijkt, want wie het anders doet, sticht geen nut en verliest zijn vriend. Alvorens te vermanen, hebben wij wel te bedenken, of wij niet aan 't zelfde euvel mank gaan, want wie een inktvlak met een inktvinger wil wegdippen, maakt enkel te grooter smet. Het verachten van onzen medezondaar is altans grooter zonde dan waaraan hij schuldig staat, en wie zich over eens anders zwakheden vroolijk maakt, toont niet alleen eigen zwakheid maar ook eigen boosaardigheid. Gees-

tigheid mag ons een schild tot zelfverdediging zijn, maar nooit behooren wij het puntig woord als een zwaard tot aanval te bezigen. Een woord, dat bespottelijk maakt, wondt dieper dan staal en de wond is meestal moeilijker om te heelen. Een vuistslag wordt in den regel eerder vergeten dan een woord van spot en smaad. Spottend schimpen wordt licht bijtend schamper zijn. Wie spot met zwakheid en gebreken, heeft nooit zichzelf goed bekeken.

Wie altijd met hun naasten spotten,
Betoonen onbewust zich zotten
En stellen eigen zwak in 't licht.
Heb met uw broeder mededoogen,
Maar sluit toegevend nooit uw oogen
Voor zelfbegane feilen dicht.

EEN LEEGE ZAK STAAT NIET RECHT.

Sam kan nog heel wat tijd zoek brengen eer één van zijn leege zakken rechtop staat. Als er niet één bij hem kuieren liep, zou hij de dwaze proef wel niet begonnen hebben, maar nu is hij niet wijzer. Doch al is zijn geduld zoo groot als zijn onverstand, het zal wel eer ten einde zijn dan zijn proef kans van slagen hebben. Wij hebben het spreekwoord »een leege zak staat niet recht'', dat tevens een waar woord is, te danken aan de ervaring van een man, die er met geld uitleenen bitter was ingelooopen. Hij kwam daardoor te weten, dat personen, die geen geld hebben en tot over de ooren in de schuld zitten, met hun geld ook hunne waarheidsliefde en goede trouw zijn kwijt ge-

raakt, en zoo links en rechts naar den grond van misleiding en bedrog overtuimelen. Wie maar vier gulden heeft en er vijf verteert, heeft spoedig geen geldbeurs meer noodig, maar staat op een weg waar het boos vernuft allerlei bedenkt om vlot te blijven en al spoedig het met de middelen daartoe al zeer weinig nauw neemt.

Negen malen van de tien vangen zij aan met beloften te doen, dat zij op een bepaalden dag zeker zullen betalen, terwijl het zeker is, dat er op dien dag geen penning zal voorhanden zijn om ook maar het minste af te doen. Zij stellen den betalingstermijn met een overmoed, als hadden zij een koningsinkomen, en die dag komt zoo vast en gewis als elke kersttijd, maar dan is er geen cent in huis en zijn zij even overvloedig in verontschuldiging en als eerst in beloften, van welke laatsten zij ook nu den ruinsten voorraad hebben. Allen, die zoo grif met beloven zijn, zijn in den regel traag in 't vervullen. Hunne beloften zijn bergen, maar hun daden molshoopen. Wie u fraaie woorden en niets meer geeft, voert u met een ledigen lepel, en dit is een spelletje, waarvan hongerige schuld-eischers al zeer spoedig genoeg hebben. Praatjes vullen geen gaatjes. Groote belovers blijven zelden lang in gunst, als de daad niet op het woord volgt. Wanneer men zulk een burger van het land van belofte een leugenaar heet, acht hij zich minstens beleedigd, en toch is hij even gewis een leugenaar als een ei een ei. Hier baat geen ontkennen, zooals de jongen zei, toen de tuinman hem boven in den kersenboom betraptte. Er is niemand, die dweept met iemand, wiens beloften breken als riet, en wie met zoo iemand te

doen heeft, wordt licht scherp als een rietstok en laat dat den ontrouwen belover gevoelen. De oude Tusser zegt van zulk een gast:

Zijn woord van belofte is zoo glibbrig als ijs,
Zijn trouw aan de markt slecht in reuk, zonder prijs.

Schuldeischers hebben een beter geheugen dan schuldenaars, en wanneer ze bij herhaling beet genomen zijn, komen zij allicht tot het besluit, dat het tijd is, dat de vos in des bontwerkers handen komt en dat zij hun deel van den huid krijgen. Lang wachten op betaling is juist geen middel om iemand in zijn humeur te brengen, en als bij het wachten nog een tal van leugens komen, is het niet bevreedend, dat de melk van iemands zachtmoeidigheid bitter zuur wordt. Zie hier een oud rijmpje, dat een slechte betaler in zijn pijp mag stoppen en rooken of niet rooken, zooals hij liefst wil:

Wie belooft, tot hem niemand meer gelooft,
Wie liegt, tot hij geen mensch meer bedriegt,
Wie leent, tot hij 't zachtste hart heeft versteend,
Dien zend, waar nog geen schepsel hem kent.

Hongerige honden eten den vuilsten kost, en zoo zien lieden, die schoon op zijn, ook zelden bezwaar in het doen van de smerigste daden. Gode zij dank, er is nog laken dat niet krimpt als het nat wordt, en men ontmoet nog eerlijkheid die onder zwaren tegenspoed stand houdt; maar schuld hebben is maar al te dikwijls de ergste soort van armoede, omdat zij tot bedrog plegen leidt. Zoo weinigen hebben den moed het ongeluk flink onder de oogen te zien en keeren

dan aan de waarheid den rug toe. In dien toestand maken zij allerlei plannen om uit de engte te komen en doen als de ketellapper, die drie gaten in de pan hakte om er één te dichten. Zij doen als de dwaas, die een stuivers kaars verbrandde om één cent terug te vinden. Zij leenen van Petrus om Paulus te betalen en laten er dan Pieter inloopen. Om de beek te mijden storten zij zich in den stroom, want zij leenen op den ongehoordsten interest om slechts uit de handen te raken van hen, die hun voor 't oogenblik het vuur aan de schenen leggen. Door koopwaar te bestellen en die te verkoopen tot wat zij er voor krijgen kunnen, ontduiken zij een kwaden dag maar door er een nog erger te scheppen. Iedere dwaasheid dwingt tot eene nog roekeloozer daad en zoo gaat het door dik en dun, zoolang het lukken wil. Altijd hopen de op een ongedacht geluk, doen zij, als wie het beeld der maan in 't water willen vangen, en het beste wat er nog van komt is, dat het hun gaat als Jan Dobbelaar, die een gulden verdoppelde en met een dubbeltjes koek naar huis ging. Iedere uitweg, die zich aan hun oog voordoet, is hun eene verzoeking om den koninklijken weg der eerlijkheid te verlaten, maar telkens ook ervaren zij, dat ieder van die uitkomsten hen alleen te meer mijlen van den weg des behouds heeft afgevoerd. Ten laatste, als zij ieder van zich vervreemd hebben, en nog voor eerlijk willen doorgaan, moeten zij 't zich laten gezeggen: »dat zij eerlijk zijn als een kat waar geen vleesch te kapen valt»; en als zij zoo loon naar verdiensten krijgen, brommen zij allicht tusschen de tanden: »dat de tijden slecht zijn en het goed vertrouwen de wereld uit is.» Wel mogen zij zich daar-

over verbazen! Wie eens gebeten wordt waagt zijn vingers niet licht aan dezelfde tanden. Gij vertrouwt de paardepoot niet; die eens u raakte en zult niet haastig leunen op een eenmaal gebroken staf. Geslepen list doet het doel missen en op den langen duur is niets zoo veilig en wijs als stipte eerlijkheid.

Ik ben de laatste om een armen drommel hard te vallen en nog water te gooien op een reeds verdrongen muis. Is iemand door ongeluk buiten staat om te betalen, welnu dat hij er rond voor uitkome en eerlijk geve wat hij nog heeft, en alle goedgezinden zullen medelijden met hem hebben. Een verstandig man vangt aan met dat te doen, waar ook de dwaasste mede moet eindigen. Het erge van de zaak is, dat zij, die aan anderen geld schuldig zijn, voortgaan met zaken te doen, lang nadat eerlijkheid hun moest ontraden hebben vol te houden; en zij doen dit, omdat zij zichzelve misleiden met de hoop, dat hun schip nog wel eene haven vinden zal en dat hunne katten tot koeien zullen worden. Het gaat slecht om de zee in een eierdop over te steken, maar het is even zwaar om ieder zijn gerechtigheid te blijven geven, als het kapitaal uit de zaak verdwenen is. Uit niets wordt niets, en hoe gij uw niets wendt en keert, gij kunt draaien zonder eind, maar er zal geen banknoot van worden. De weg naar Babel zal u nooit te Jeruzalem brengen, en geld leenen en zich al dieper in schuld steken, heeft nog nooit iemand uit de engte gered.

De wereld is een ladder, die dezen naar boven en genen naar beneden leidt, maar gij behoeft nog uw naam en karakter niet te verliezen, omdat uw geld verloren ging. Er zijn menschen, die van de braadpan

in het vuur springen, die uit vrees van arm te worden schelmen worden. Wie daartoe komen worden gladde gasten, die nergens vat laten. Als gij meent ze te hebben, blijkt u dat gij ze even lang houden kunt als een kat in een kruiwagen. Zij springen over tien heggen, en, dringt de nood, nog over een tiental meer. Zij zijn altijd bezig met u een rad voor de oogen te draaien, en kunnen zij er niet meer uit, dan volgt de gewone klaagdeun, de slechtheid der tijden en ziekten in hun gezin. Het is onmogelijk hen te helpen, want door leugen en bedrog zijn hun zaken zoo ingewikkeld, dat niemand weten kan, hoe zij eigenlijk staan. Het is immer het verstandigst hen hun weefsel maar geheel te laten afspinnen en zijn zij dan uit het oude vuil geheel uit, dan misschien is de kans gekomen om hun nog van nut te zijn. Gij kunt uit een zak niet uithalen wat er niet in is, en wanneer iemands beurs zoo kaal is als het vlak van uw hand, hoe langer gij hun dan staande houdt, des te armer zal hij worden, evenals Willem Beenkaal, die zijn rok versneed om zijn broek te lappen en zoolang het een met het ander heel hield, tot hij eindelijk wel in zijn bed moest blijven, omdat hij geen vod meer had, dat hem nog toeliet op straat te komen.

Laat een arm, ongelukkig handelsman voor zijn eerlijkheid staan, als hij 't voor zijn leven doen zou. De rechte weg is altijd de kortste. Het is beter bij den weg steenen te breken, dan de wet van God te breken. Geloof in God is het onfeilbaar hulpmiddel, dat een christen hoeden kan, om zich niet aan smerige handelingen schuldig te maken, en het zal hem sterk maken om zich vrij te houden van streken, die op de

wereldmarkt nog voor eerlijk doorgaan. Het is niet mogelijk met pik om te gaan en niet besmet te worden. Christus en droog brood is rijkdom, maar het verlies van goeden naam en eerlijkheid is het ergste bankroet. Nog is alles niet verloren, zoo lang iemands eerlijkheid ongedeerd bleef, maar al is dit waar, een leege zak staat zeer bezwaarlijk recht.

Het oude spreekwoord is ook op andere zaken van toepassing. Het valt den schijnheilige en huichelaar zwaar zijn rol vol te houden. Ledige zakken staan in de kerk al even bezwaarlijk recht als op de graanzolder. Als praatjes de menschen tot heiligen konden maken, zou de wereld vol heiligen zijn. Sommige vroom grootsprekers hebben geen godsvrucht genoeg om de soep van een zieken krekkel smakelijk te maken, en hun is heel wat gevatheid noodig, om hun rol lang te spelen. Lange gebeden en een hooggestemid mondbelijden gaan alleen bij den eenvoudige voor echte munt door, maar zij, die dieper zien dan het oppervlak, hebben den wolf onder het schaapsvel ras ontdekt.

Alle pogen om onze zaligheid door goede werken te verdienen, is ook al een dwaas moeite doen, om de leege zak recht te doen staan. Wij zouden Gods wil naar letter en geest moeten kunnen volbrengen, en wie heeft dat buiten Hem, die haar eenmaal op het kruis volbracht, kunnen doen? Intusschen het is treuriger met ons gesteld dan dat wij ons zelfs zoo voetstoots met ledige zakken zouden kunnen vergelijken. Eer er voor ons aan een gevuld worden met den rijkdom van Gods gaven te denken valt, is het ons noodig zoo gereinigd te worden, dat het eene geheele

vernieuwing, eene wedergeboorte heeten mag. Maar ook daartoe is Gods liefde even gewillig als machtig. Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat *een iegelijk* die in Hem gelooft het eeuwige leven hebbe. Zoo onuitsprekelijk groot is des Vaders ontfermende liefde, dat zoodra wij slechts als de verloren zoon tot Hem wederkeeren, Hij ons zoo herstelt in eere en gunst, dat wij, rijk door de volheid van het hemelsch erfgoed, voor Hem kunnen bestaan en staande blijven, ja tot overloopens vol worden van vrede, blijdschap, heerlijkheid en zaligheid.

AL WIL EEN DWAAS ZIJN EZEL DRAGEN,
VERLOREN MOEITE IS 'T SLAAFS ZICH PLAGEN,
OM HEEL DE WERELD TE BEHAGEN.

Welk een zonderling plaatje, maar niet minder zonderling is het verhaal dat er bij behoort. Laat mij 't u vertellen, zooals ik het in een oud boek gevonden heb: »Een oud landman en zijn zoon dreven hun ezel voor zich uit, om die in een nabij gelegen stadje ter markt te brengen. »Als ik u was'', zei een voorbijganger, »zou ik wijzer zijn dan zoo dien ledigen ezel voor mij uit te drijven en beiden te voet achter hem aan te gaan.'' De oude man deed naar dien wensch, zette zijn zoon op den ezel en zoo gingen zij verder. Al spoedig echter hield een tweede hen staande en

sprak tot den knaap: »Wel luie rekel, ik zou rijden als ik u was, en laten uw goeden, ouden vader te voet achteraan komen!" De knaap steeg af en gunde zijnen vader het gemak van op den ezel te zitten. »Wel zoo", riep weldra een derde, »kunt gij het er wel gemakkelijk van nemen, oude Heer! Een mooi vaderhart hebt gij van zoo uw armen jongen te laten achteraan sukkelen?" Hierop noodzaakte de vader zijn zoon om achter hem plaats te nemen. Niet verre waren zij voortgegaan, of iemand hield hen staande en vroeg den ouden man, of die ezel zijn eigendom was. Toen deze dit met ja beantwoord had, hervatte de vrager: »dan misbruikt gij ten minste niet eens anders goed, maar al is het beest uw eigendom, ik noem het wreedheid een stom dier zoo zwaar te laden!" — »Hoe nu, jongen", sprak de oude man, »zij lachen mij uit als de ezel vrij loopt en beschimpen ons als wij er op rijden, laat ons de pooten van den ezel vastbinden, opdat wij hem zoo aan een stok hangend naar de markt dragen." Zoo gezegd, zoo gedaan, maar nu was het niet een enkele maar een hoop volks, die hen uitjouwde; zoodat de oude man in zulk een woede ontstak, dat hij den ezel met saamgebonden pooten in een diepe gracht wierp en zonder ezel of geld huiswaarts keerde. De inschikkelijke man, die ieder had willen behagen, maar het niet één naar den zin kon maken, had niets van zijn pogen, dan dat hij met een berooid hoofd en eene berooide beurs thuis kwam.

Wie voorneemt om niet naar bed te gaan, totdat hij 't met ieder gevonden heeft en in 't effen is, zal menigen nacht kunnen opzitten. Veel mannen, veel willen, veel vrouwen veel grillen, en daar 't in de

wereld overal zoo gesteld is, kan men 't bij den een niet goed maken of de ander zet een zuur gezicht. Wijzer is het rustig af te wachten, dat allen hun hoofd in één muts steken, dan er een voor allen van pas te maken; want wie dat bejaagt, wordt als de man, die twee hazen in één slag wou vangen en daardoor beiden miste. Niemand vergete voorts, dat niets zoo veranderlijk is als de mensch en dat zijn dwaze zin zelden lang in denzelfden speelpop behagen vindt. Wat hij heden lekkernij noemt, walgt licht hem morgen als geheel ongenietbaar. Onze Willem de Schaapherder verhaalde mij, dat hij eens in zijn leven beproefd had, om twee meesters te dienen, maar, zei hij: »ik had spoedig genoeg van dat baantje, en zeide in mij zelf, dat als ik ditmaal met den last vrijkwam, ik, als 't weer gebeurde, waard was, dat zij mij in zout pekelden en met kokenden azijn overgoten.»

Wie aller menschen gunst bejaagt,
 Wie goed bij elk wil staan,
 Heeft, hoe hij zich vermoeit en plaagt,
 Hier nooit, neen, nooit gedaan.

Wie voor ieders viool wil dansen, zal spoedig aan beide beenen lam zijn. Goedigheid zonder wijsheid loopt er telkens in, zoodat het spreekwoord terecht zegt: al te goed is buurmans gek.

Hij, die ieder wil behagen,
 Vinde 't zoet in 't eerst begin,
 't Einde zal den last eens dragen,
 Want hij maakt, waar allen vragen,
 Toch nooit één het naar den zin.

Het past ons beleefd te zijn, maar dit behoeft niet

zoover te gaan dat wij iedermans lijfknecht worden. Spaar den rand van uw hoed niet; dit is een eisch der beleefdheid, maar buig uw hoofd niet op ieders wenk, want dat is slaven dienstbaarheid. Wie allen meent te zullen behagen, neme eerst de proef, of hij soms ook een bodemloos vat uit emmers zonder hoepels kan vullen. Wie anderer lofspraken noodig heeft om te leven, moet wel van lucht kunnen leven, want wat is der menschen lof meer dan de adem hunner neusgaten? De beste lof is nog schrale kost als men daarmee zijn maal moet doen. Wie zich in allerlei bochten wringt, om toejuiching te oogsten, en zich krank voelt als het mis loopt, is erger dan een kind; maar wie zijn rok omkeert, om een nieuw gezelschap welgevallig te worden, behoort onder de schelmen tehuis. Laat u door iets beters tot verandering dringen, zoo dikwijls als gij wilt, maar laat in u de meening ernst zijn, dat gij het minder goede voor iets beters varen laat. Klaas in 't werkhuis deed nooit dwazer ding dan toen hij 't daar honderd meesters allen naar den zin zou maken; hij kreeg van allen den schop, en begreep te laat, dat het werk genoeg is om naar den zin van één meester een goede knecht te zijn. Zoodra iemand in zijn gemoed wel verzekerd is, dat hij in zijn weg aan God welbehagelijk is, kan hij de wereld haar eigen weg laten gaan, en prijzen of schelden, al naar dat er haar 't hoofd naar staat. Wat beteekent ten slotte het grommen van een dwaas of het dreigen van een mensch van gelijke beweging als wij zelven, dat het ons ook maar één oogenblik vrees zou aanjagen. Deed het er iets toe, wat de wereld van ons zegt, dan zou het ons tot troost kunnen zijn, dat zoo dikwijls een braaf man begraven

wordt, de menigte haar woord gereed heeft: »hij was nog zoo kwaad niet.» Zoodra de koe dood is, krijgt ieder te hooren hoeveel melk ze wel gaf. Evenzoo voelen de menschen wat ze verliezen, als de goede man in den hemel is, en verbaast zich elk, dat hij bij zijn leven niet beter bejegend werd.

Het pad om menschen te behagen is hard voor de voeten, maar zalig zijn zij, die Gods welgevallen zoeken. Niet waarlijk vrij is hij, die geen eigen meening durft hebben, want wie zijn denken binden laat, is een gevangene of slaaf. Wie een man Gods is, heeft in waarheid een mannelijk karakter. Een oprecht man volbrengt wat hij plicht rekent en laat de honden blaffen en de uilen krassen. Wanneer gij niet doen durft, wat uw geweten recht en billijk keurt, omdat het volkje u zou uitlachen, dan zijt gij zelfs niet de verste bloedverwant van Jan Ploeger. Hij toch gaat zijn eigen weg en fluit lustig zijn deuntje, al weet hij dat velen wat op hem zelven, op zijn ploeg, op zijn paarden, op zijn tuig en op alles te zeggen hebben. Jan meent, dat dit hun genoeg doet, en hem schaadt het niet, maar reken er op, dat zij Jan en zijn jongens nooit een ezel aan een stok zullen zien dragen.

HET ZIJN NIET ALLEN JAGERS, DIE OP
DEN HOORN BLAZEN.

Onze vriend met zijn hoorn heeft al bitter weinig van een jager. Nimrod zou hem nooit als kameraad gegroet hebben. Wat hij stoom zet en blaast! Goede hemel, welk een standje, zooals de vlasvink zei, toen hij een ezel zijn avondlied hoorde zingen. Er slaan er vrij wat de hand aan den ploeg, die het fluiten nog leeren moeten, en om een jager te zijn is nog wat meer noodig dan te kunnen schreeuwen en geweld met een hoorn te maken. Schijn bedriegt. Uitwendig vertoon is nog niet alles. Het zijn niet allen koks, die lange messen dragen, noch geestelijken, die een bef

voor hebben. Een dwaas is hij, die goed koopt op de aanprijzing van advertentie of strooibillet, want, naar ik hoorde, is het meest, hoe fraaier opschrift en versiersel, des te slechter de koopwaar. Wie zag ooit geweldiger hoorn en nietiger jager dan op ons plaatje! Blaas maar toe, mijn jongen, tot u de toonen door de schoenen kijken, want geen koddebeijer zal er u op aanzien, dat gij vos of hert zoudt stroopen.

Wel, laat allen, die er lust in hebben, blazen, zoo hard en lang zij kunnen en willen, maar een dwaas is hij, die van al den ophef iets gelooft. In den regel draagt de kleinste jongen de grootste viool, en levert het luidst geblaas het schraalst gebraad. Hoe minder verstand hoe grooter bluf. Jan Zonderland is niet meer in zijn schik dan wanneer hij zich op een brief als WelEdelGestreng betiteld ziet, en menigeen geeft zich uit voor dokter, bij wien men niet vragen moet met wat recht het Dr. achter zijn naam prijkt. De wereld vloeit over van titels, die niet meer dan zeepbellen zijn, en het aanraken niet velen kunnen. »Zet een hooge borst, en spreek altijd uit hoogte'', hoorde ik Willem de Schaapherder zeggen, »en er zijn sukkels te over, die u voor een een groot man zullen houden, maar'', voegde hij er bij, »zoo gij verstandig wilt doen, spaar dan uw kracht voor het oogenblik, dat gij toonen kunt, dat gij iets beteekent, en stel u nooit groot aan, als het wijs is om laag bij den grond te blijven.'' Zoo wees hij mij onlangs op Salomo Stuifzand en sprak lachend: »Zie eens, hoe hij zijn hoofd in de hoogte houdt, als een hen, die water drinkt, maar 't is zoo leeg als een duffe noot. Van hem geldt ook, veel gepraat maar luttel daad.''

Wie winst zoekt bij 't geen op de marktplaats vergaard is,
 En happig op voordeel zijn kansen er telt,
 Die koope deez Stuifzand voor wat hij daar waard is,
 En slijte daarna, als hij kan, hem voor 't geld,
 Waar Stuifzand, als kenner, zichzelf op stelt.

Nederigheid gaat der eere voor, maar een groot-sprekende dwaas valt zeker van zijn hoogte, en als hij valt, heeft niemand haast, om de hand uit te steken en hem weer op de been te helpen.

Een lange, praatzieke tong heeft doorgaans een hand tot maat, die voor niets deugt. Meest allen zijn wij beter thuis van zeggen dan van doen. Al wat mon-teering draagt, heeft den mond vol van lust tot den strijd, maar komt het op vechten aan, dan kijkt er menig, alsof hij zijn Zondagsoortje kwijt is. Er zijn er, die enkel kanon- en musketvuur zijn, maar als zij met hun mond afgevuurd hebben, is het uit en *amen*. De dikbuikige Duitsche slachter in Vlissingen achtte zichzelf de beste loods, maar hij was nooit op zee geweest en beter met de Lunenburger hei dan met de Vlissingsche Schelde bekend. Hij was een echte tweelingbroer van den Ier, die blufte, dat er geen beter rijder was dan hij, maar die zich nooit op een paard waagde, omdat, zooals hij zei, »hij er altijd reeds aflag eer hij er op was." Niemaud beter voor zijn vrouw dan een oud-jongeheer, en oude vrijsters brengen hare kinderen altijd beter dan ieder ander groot. Vindt gij geleerdheid over opvoeding uitgekraamd, wees dan zeker, dat de schrijver of schrijfster van het boek geen kinderen heeft en nooit iets aan opvoeding deed. Ieder mensch is geneigd om te meenen, dat hij het allerbest zou kunnen doen, wat zijn roeping niet is, maar brengen

dan de omstandigheden mee, dat zoo iemand zijn kunst moet toonen, dan levert de recensent meestal nog slechter werk, dan de man, dien hij geeselde. Daarom is niets zoo wijs, dan niet vooruit te zeggen, wat wel *Wij* zouden doen, want

't Is een waarachtig woord, vol wijsheid,
Dat wie 't zorgvuldigst grootspraak mijdt,
Het minst gevaar loopt van te liegen,
Waar hij voor eigen inzicht strijdt.

Er is een ander oud rijmpje, dat zoo vol gezonde levenswijsheid is als een peul vol erwten.

Luttel geld is ras gevlogen,
't Kortste woord is 't eerst gewogen:
Wel hen, die met wijs beleid
Geld en woorden zorgvol wegen,
't Schenkt hun hart bij hooger zegen
Zielsrust en tevredenheid.

Wie zal het euvel duiden, dat ieder pottbakker zijn eigen baksel prijst, en allen mogen wij wel zoo nu en dan eens een deuntje op onzen hoorn blazen; maar sommigen blazen er op los, als had niemand een trompet dan zij alleen. !>Na mij de zondvloed", zei een hooggeplaatst man, en velen zeggen het hem na, maar zoo lang deze broederschap leeft, hebben wij bij hun leven reeds genoeg last van zondvloed. Ik meen den zondvloed hunner groote woorden, van hun ophef maken en bluffen, dat genoeg is, om de sterkste hersenen in dien stroom te doen verdrinken. Och, of dezulken een mond hadden, groot genoeg om op eens alles te zeggen, wat er bij hen uit moet, en dat zij dan voor goed zwegen; maar licht liepen wij zoo gevaar om tot het ander eind der wereld te moeten draven, eer wij weer

droog en bekomen waren van dat woordgeplas. Waar zulke kakebeenen rammelen, wordt een onderaardsche mijn of kerker een begeerlijke schuilplaats. Wel zeggen zij: »wat beteekenen hersenen als men geen tong heeft»; goed en waar; doch wat is de beteekenis van een tong, als hersenen ontbreken? Luide bulken is goed en wel, maar ik prijs de koe die mijn emmers met melk vult. Een ezel, die veel bulkt, eet weinig hooi, en dat bespaart voedsel; maar een hond, die veel blaft, vangt geen wild, en dat is schade voor zijn baas. Gedruisch alleen geeft geen voordeel en praatjes vullen geen gaatjes.

Wanneer iemand zijn eigen lof zingt, kieze hij voor zijn lofzang een korte maat en neme zijn zangtoon uit den mineurtoon. Wie² altijd over zichzelf spreekt, predikt over een slecht gekozen tekst, en zal al zeer spoedig allen om hem heen vervelen en ergeren. Goede wijn behoeft geen krans, en hij, die weet, dat hij wel doet, praat er niet over. Leege vaten bonnen het hardst. Zij, die er den mond van vol hebben, dat zij schutters van den eersten rang zijn, komen zelden met een gevulden weitasch tehuis, zoodat het, waar men rondziet, overal in het oog valt, dat de beste jagers niet te zoeken zijn onder hen, die zonder eind of ophouden op den hoorn blazen.

EEN HANDZAAG IS EEN BEST STUK GEREEDSCHAP
MAAR EEN SLECHT SCHEERMES.

Onze vriend loopt gevaar meer weg te snijden dan hem smaken zal en meer weg te scheren dan overtollig haar; en dan zal ten slotte de zaag er de schuld van krijgen. Zijn hersenen schuilen niet in zijn baard, maar zijn hersenkas schijnt ook niet bijzonder gestoffeerd te zijn, want anders zou hij inzien, dat zijn zaag enkel kwetsuren maken kan. Een mensch moet zijn verstand gebruiken, wanneer hij gereedschap kiest, want een varkenskrulstaart zal zich nooit tot een pijl laten recht buigen, evenmin als een varkensoor de stof leveren voor een zijden geldbeurs. Wie hazen wil vangen moet het niet bij trommelslag beproeven. Iets

kan goed zijn, maar is het ook dan alleen op de rechte plaats en bij een recht gebruik. Zooals het met gereedschap staat, is het ook met jongens en meisjes. Alle jongens zijn niet bruikbaar voor hetzelfde beroep en alle meisjes niet in denzelfden dienst. Deze knaap zal een uitmuntend kantoorklerk zijn en voor den ploeg niet deugen, en een ander is alleen op het boeren erf bij boerenwerk op zijn plaats. Geweld doen en dwingen baat niet, want een slak wordt nooit een harddraver noch een muis een trekos.

Zend een jongen naar de wel,
 Die u toont dit niet te willen,
 En, als waar 't bij ongeluk
 Breekt zijn wrevel 't vaatwerk stuk;
 't Water, dat uw dorst moest stillen,
 Zal zijn booze luim verspillen.

Met onwillige honden is het kwaad hazen vangen, Natuur en neiging te dwarsboomen is roeien tegen wind en tij. Wel zegt men, dat men een dwaas zoo lang kan prijzen, dat hij nog tot iets nut wordt; ik heb er geen ervaring van, maar weet dit wel, dat ik met een bot mes mij licht in de vingers snijd en dat een botte bijl meer bederft dan goed maakt. Neen, als ik mij scheren moet, begeer ik een scheermes, en voor alles wat ik te doen heb, ben ik alleen met het beste gereedschap tevreden.

Betrouw nooit aan een man eenig werk, waarvoor hij de geschiktheid mist, want hij zal u slecht werk leveren. Men zegt, dat als varkens op hol raken, zij altijd met den staart vooruit gaan, en onbekwaam werkvolk doet even averechts. Niemand verwacht dat een koe een haas zal vangen noch dat een kip een

adelaar zal navliegen. Zelfs bij het eieren koken komt oordeel te pas, en evenzoo moet men zijn oordeel gebruiken als men dienstboden kiest. Sla geen ronde pin in een vierkant gat, wind uw horloge niet op met een kurkentrekker, kies geen weekhartig man tot scherprechter, noch een bullebak tot armverzorger, en draag aan geen kroeghouder op, om op de richtige uitvoering van een drankwet te letten. Stel de rechte man op de rechte plaats en alles gaat zoo glad en zacht als schaatsen over goed ijs; maar wie voor het werk niet deugt, doet alles verkeerd, zooals de zeug, toen zij het linnen van de bleek haalde.

Voor niet weinigen is het eene verzoeking als gij hun geld vertrouwt, daarom geef het hun niet in handen, als gij het ooit terug wilt zien. Men zet geen kat bij de roomkom, noch een varken bij perziken, want wie het beproeft, is zijn room en perziken kwijt en heeft het alleen aan zichzelf te wijten. Wie menschen in een toestand plaatst, waar zij bijna zeker tot zonde vervallen zullen, doet zelf zonde en allicht meer dan zij. Wanneer gij het oude spreekwoord: »zet een bedelaar op een paard en hij gaat er mee naar de maan" een waar woord acht, draag dan zorg, dat hij niet op uw paard te zitten komt.

Wenscht gij iets goed gedaan, doe het dan zelf en kies uw gereedschap met zorg. Al is het waar, dat men dikwijls moet roeien met de riemen, die men heeft, toch kiest niemand een haak om te roeien. Wie pookt het vuur met een tang of gebruikt zijn pook om brandstof op den haard te werpen! Een nieuwsblad voegt even weinig bij den Zondag, als een beddenpan in de hondsagen, of een waaier wanneer de thermo-

meter onder nul staat; bij den rustdag past geen boek zoo goed als uw bijbel.

Wie geld zoekt te maken door weddingschappen en loterijspel gebruikt slecht gereedschap, en zal er zeker vroeg of laat slecht afkomen. Zoo gij een eerlijk man zijt, kunt gij even goed gouden pippelingen van wilgenhakhout wachten, als winst onder spelers en dobbelaars. Hard werken en geregeld leven zijn in dezen het scheermes, spelen en dobbelen de handzaag.

Er zijn zaken, die men met beleid en zachtzinnig moet aanvatten, en één van deze dingen is, een ander te wijzen op zijn gebreken. Wie neemt een bijl om een eierdop te breken of een voorhamer om een mug op het voorhoofd van zijn kind te raken, en evenmin moet gij uw buurman bij wat hij verkeerd deed bepalen, naar de wijs van het liedje: van dik hout zaagt men planken. Een vliegend motje is geen schot kruid waard, en wat uw broeder tegen u misdeed, verdient nooit dat gij een grooten mond tegen hem zoudt opzetten.

Overijl u niet door uw handzaag weg te gooien, omdat het geen scheermes is, want zij zal misschien later u van goeden dienst zijn, als gij een hambeen hebt door te zagen en niet uw stoppels weg te scheren. Al kunt gij met een slijpsteen niet snijden, gij kunt er uw mes op scherpen, dat er te beter door snijden zal. Een lucifer geeft niet veel licht, maar zijn vlam is genoeg om lamp of gaskroon te ontsteken. Gebruik iedere zaak en iederen mensch naar den eisch van het gezond verstand en ieder zal u voor buitengemeen verstandig houden. Gij rijdt niet op uw melkkoe en ook melkt gij uw koetspaard niet; en naar dienzelfden

regel zal alles op de hoeve recht op zijn pooten staan als een treeft, wanneer er ieder gezet wordt aan den arbeid, waarvoor hij berekend is.

Iedere zaak is voor zijn eigen gebruik, maar geen ding is tot alles nut. De kleine jongen zei: »De kat kraaide en de haan trok het wiegetouw'', maar de oudjes wisten wel beter. 't Moet alles passen, als zout bij de visch en suiker bij vruchten en een pop bij St. Nikolaas. Kies uw gereedschap niet naar 't uiterlijk aanzien, want alleen wat goed werk levert, is deugdelijk. Een zilveren troffel is sierlijk, maar om te metselen niets waard. Gij kunt uw paard niet rossen met een schildpadden haarkam, noch eiken vellen met uw pennemes, evenmin als oesters openen met uw gouden tandenstoker. Niet op mooi, maar op goed komt het aan, als er arbeid te doen valt. Een goed werkman zal ook met armelijk gereedschap vooruit komen, en een flink soldaat heeft nooit gebrek aan een wapen, maar toch is mij het beste gereedschap niet te goed en tel ik een slecht stuk niet, omdat het wat fraaiër is afgewerkt. Beter is het op een ezel te zitten, die u willig draagt, dan op een hit, die u van zijn rug werpt; en zoo ook beter te werken met eene oude spa, die naar uw hand is, dan met allerlei nieuw bedacht gereedschap, dat alleen voor een winkelraam figuur maakt.

Wilt gij uwen medemenschen van nut zijn en hun goed doen, dan is daartoe nog niets beter berekend dan het oude evangelie, het woord, dat verlossing van zonde en zaligheid predikt. De wijsheid, die de vrucht is van wat men moderne wereldbeschouwing heeft gedoopt, is geen haar beter voor het leven dan een

handzaag voor het scheren; zij heeft niet de minste macht, om eene ziel tot zelfverloochening te bewegen en naar martelaars voor hare verbreiding zal de wereld lang uitzien. Hoe geheel anders het evangelie van Jezus Christus, waarvan niet alleen des meesters bloed maar evenzeer dat zijner trouwe getuigen een levenwekkend zaad zijn. Het is de blijde boodschap, naar onze nooden en behoeften berekend, en het wrocht door Gods genade nog immer wonderen in het terecht brengen en behouden van zondaren. Aan dat woord houde zich prediker en onderwijzer, zij zullen voor hun taak nooit een beter gereedschap vinden. Tracht der menschen harten te winnen, door het als de waarheid aan de consciëntiën aan te bevelen en door zijne liefdevolle beloften verlorenen van de liefde des Vaders te overtuigen. Deze prijst den balsem van Gilead, eene wettelijke deugdbetrachting, gene Babylons olie, de slaafsche onderwerping aan Rome's priesterschap, maar welke zalf schriftgeleerden, priesters of wijsgeeren ooit mengden, laat er hun hunne eigen wonden mee heelen en niet die van anderen er nog stinkender mede maken. Wie denkt als Jan Ploeger, gaat al die winkels voorbij en houdt het bij het ééne geneesmiddel, dat bij onzen goeden geneesmeester gratis verkrijgbaar is, voor een iegelijk, die tot hem komt. Een ootmoedig geloof in Jezus Christus is al wat u nodig is om zijn redmiddel te ontvangen. Vraag alleen daarnaar, want geen ander kan u behouden.

DIE ZIJN NEUS SCHENDT, SCHENDT ZIJN AANGEZICHT.

Toorn is eene kortstondige razernij. Hoe minder wij uitrichten in eenige vlaag van razernij, des te beter voor anderen, en hoe minder zulke vlagen bij ons voorkomen des te beter voor ons zelven. Verre heen in dwaasheid is hij, die zichzelven schade doet, om zijn boosheid en wraakzucht jegens anderen te koelen. Een oud spreekwoord zegt: »Snijd uzelfen het hoofd niet af, omdat gij aan hoofdpijn lijdt'', en een ander komt op hetzelfde neer: »Zet uw huis niet in brand om de maan de loef af te steken.'' Indien uw zaken averechts gaan, is het een vreemd reddingsmiddel, om ze uit dwarsheid nog erger te maken, zooals de man

deed, die 't op een drinken zette, omdat hij het meisje zijner keus niet krijgen kon. Kan er grooter dwaas zijn dan iemand die zijn neus afsnijdt, omdat hij met zijn gelaat geen vrede heeft, en toch niet verstandiger deed Dirk, die nadat hij zijn ouden goeden meester had geplaagd en vreezen moest, dat deze hem den dienst zou opzeggen, in plaats van berouw te toonen en het beter te maken, uit zijn werk liep met de zekerheid, dat hij met zijn vrouw en kinderen den ganschen winter gebrek zou lijden. Hanna, de meid op de hoeve, was lui geweest, wat zij zelve zeer goed wist, {maar liever dan er knorren voor te verdragen, zei zij haar dienst op en verloor eene betrekking zoo goed, als zij er geen zal weer vinden. De oude Grevink had de les ten volle verdiend, ook zijn geweten zei het hem, maar omdat de preek van onzen leeraar hem de pijn te diep in 't vleesch gedreven had, deed hij een gelofte, niet om zich te bekeeren, neen, in zijn dwazen toorn zwoer hij, dat hij geen voet meer in de kerk zou zetten, zoo lang onze leeraar er preekte. Wie hadd aarvan schade dan alleen hijzelf, maar hij sloot zijn ooren voor ieder verstandig woord en was zoo koppig als een zwijn.

Doe niets, als uw humeur ontstemd is, want zoodoende zult gij de minste dwaasheden hebben goed te maken. Laat het zien van anderer hartstochtelijke drift u tot waarschuwing en leering zijn, en zoodra zoo iemand aanvangt om u uit te schelden of te tergen, zie toe, dat gij niet overijld uw eigen pot laat overkoken. Menigeen heeft in blinden toorn reeds zichzelve verminkt, ja, een eind aan zijn leven gemaakt. Wie zijn hartstocht niet weet te beheerschen, draagt buskruid in zijn boezem en brengt zichzelve en zijn

buren in gevaar. Waar drift de deur inkomt, vliegt het weinigje gezond verstand dat binnenshuis is, de vensters uit. Een driftig persoon bekoelt allengs en komt tot zichzelf, evenals Peeters kookend heete gortpap, toen hij die buiten 't venster zette, maar heeft men zich in zijn booze luim den neus afgesneden dan is het kwaad pogen om hem weder op zijn oude plaats te krijgen. Wie zoo dwaas deed, draagt maar eens leed en dat is levenslang. De toorn doet meer schade dan de zaak, die toorn verwekte. Toorn opent den mond te wijd, sluit de oogen, zet het hart in vuur en vlam, en ketent het gezond verstand zoo, dat een anders wijs man de dwaasste dingen zegt en doet. De oude Tomkens zeide mij eens dat het hem speet, dat hij zijn humeur verloren had, maar ik kon niet nalaten te denken, dat zijn humeur niet waard was, dat hij het ooit terugvond; want niemand keurde het ooit beter dan een oude schoen, waarvan zool en bovenleer versleten zijn en waarvoor de mesthoop de rechte plaats is. Voor een heet gebakerd man is niets zoo zeer te wenschen als een nieuw hart en een door genade geheiligden geest. Graanschap is een vuur, dat de pot niet kookt en de huiskamer niet verwarmt. Het is een gevaarlijk wapen, dat licht een verwoesting en verderf aanricht, waarvan niemand het eind kan voorzien. Daarom, mijn lieve lezer, geef den toorn geen plaats, en dringt hij bij u binnen als een ongenooide gast, zend hem dan zoo spoedig mogelijk het deurgat uit en de wijde wereld in.

Zachtkens, potje, zachtkens aan,
't Moet er juist niet overgaan;
Door een koken buiten maat,
't Beste als schuim verloren gaat.

De oude Heer op ons plaatje heeft zeker een neus voor drie, maar hij zal er zijn gelaat niet mede verfraaien als hij het wat lompe meubel afsnijdt; beter sneed hij die zaken den pas af, die aan zijn neus een zoo paarsche kleur en knobbelvorm gaven. De kan en het glas, die hij daar op tafel bij zich heeft, zullen wel de verfpotten wezen, die zijn neus gekleurd hebben. Wie veel met deze kleurstoffen werkt, moge doen wat hij wil, maar spoedig is zijn neus het uithangbord, dat verraad, wat daar binnen wordt geborgen; zoodat wie dit zwak heeft, zich niet te veel haasten kan om zulk leelijk blanketsel vaarwel te zeggen, Maar genoeg van dat onderwerp voor heden, en laat ons, wel niet onzen neus maar dit praatje hierbij afsnijden.

WEE HEM, DIE AAN EEN GAT ONDER ZIJN NEUS LIJDT,
WAAR HAVE, HUIS EN GELD DOOR HEEN GLIJDT.

Hier hebben wij een man voor ons, die altijd een drooge keel heeft, omdat hij te vurig vocht drinkt. Hij is een losse kwant, die overal hartsterking zoekt. Niet zoodra is hij met zijn neus in 't glas, of zijn geld rolt met macht naar binnen door het gat, dat onder zijn neus is. Wel is hij geen smid, maar toch is er een vonk in zijn keel gespat, die al de kroeghouders drankvaten niet blusschen kunnen. Wanneer een pint je never zooveel waard is als een vierkante meter grond, dan heeft hij heel wat meer morgen lands verzwolgen dan een ploeger in een week kan afploegen, en toch zal hij van kroeg tot kroeg blijven drentelen, tot men

hem als een zeug in 't slijk ziet wentelen. Alles gaat bij hem door 't gootgat. Hij leeft als een snip van slurpen. Vraagt gij hem, hoe hij 't heeft, 't is altijd: opperbest, als hij maar wat had om zijn lippen nat te houden. Zijn beurs is een flesch, zijn bank des kroeghouders geldla, en het paarden van beste jenever in zijn oog schooner dan het fraaiste parelsnoer. Hij is een wandelend jenevervat, een levende distilleerpijp, en een spoelington in menschen gedaante. Men zegt wel eens, »die of die is ongezind om met drinken te beginnen, maar is hij eens aan den slag even ongezind om er uit te scheiden»; doch hem hebt gij nooit te overreden om een aanvang te maken, en wat uitscheiden aangaat, — daar valt niet aan te denken, zoolang hij nog een dubbeltje kan borgen of leenen. Zijn lijfdeuntje is,

Koopt gij land, gij vindt er steenen,
 Koopt gij vleesch, 't is rijk aan beenen,
 't Ei moet met de schil gekocht,
 Drank alleen is enkel vocht.

Hij zal nooit gehangen worden, omdat hij een restje in zijn glas gelaten heeft. Hij drinkt tijdig en ontijdig, in den zomer, omdat het zoo heet, en in den winter, omdat het zoo koud is. Een droppel drank komt hem nooit te vroeg, en in het holle van den nacht zou hij opstaan voor nog een spatje, als hij maar niet zoo smoordronken te bed lag. Hij heeft eens hooren zeggen, dat een glas jenever in de schoenen zoo goed is tegen koude of natte voeten, en nu meent hij, dat het de beste weg is om een glas drank in elke schoen te krijgen, als hij er twee door zijn keelgat naar binnen stuurt. Het ontbreekt hem nooit aan een reden om nog een glas te drinken, en als soms

zijn vernuft mocht te kort schieten, is er altijd een maat in zijn buurt, die er een reden voor weet, om nog eens te proeven.

Deze drinkt, als vrienden komen,
 Gene drinkt, wanneer zij gaan;
 Wordt er goeds of kwaads vernomen,
 Alles moet de drank verslaan.
 Deze drinkt, wanneer de droogte,
 Gene als regen hem verdriet,
 Tot zij zoo zijn in de hoogte,
 Dat hun oog geen kwaad meer ziet.

Water is het schrikbeeld van dezen heer, zoo om het voor uitwendig als inwendig gebruik te bezigen, alleen met rum of dergelijke acht hij het drinkbaar, en hoe minder water er dan in het mengsel is, des te liever is het hem. Naar zijn zeggen, zou de pomp hem den dood doen, en hij zal wel zorgen, dat zij hem die poets niet speelt. Hij laat geen droppel in zijn glas en likt zich de lippen droog, opdat van zijn godendrank niets verloren ga, maar de slechtheid van het water in zijn welpomp zal hem geen ziekte berokkenen. Het is jammer, dat hij niet eens de proef er van neemt, of dat kosteloos vocht hem werkelijk zooveel kwaad zou doen. Het drinken van koud water brengt geen ziekte of schulden aan, maakt geen vrouwen tot weduwen en kinderen tot weezen, maar de kostelijke Schiedammer van onzen drinkebroer is de ramp der zijnen, verlaagt hem tot beneden het dier en bereidt hem een ontijdig graf en een onbeweenden dood. Ik hoorde eens een ouden boer zeggen: »drank en de dood zijn naaste bureu», en die eenvoudige man had niet mis gezien. Naar beweerd wordt, maakt dronkenschap sommigen tot dwazen, anderen tot dieren

en enkelen tot duivels, maar naar mijne meening maakt zij al haar slachtoffers dwaas, behalve wat zij er nog ergers aan toevoegt. En toch hoe redeloos de beschonkene is, als de drank hem de baas wordt, meent hij over ieder en alles te kunnen oordeelen, en heeft een hoog woord over allen, die dronkenschap geen zaligheid noemen, maar aan matigheid 'en nuchter zijn de voorkeur geven. Ik heb bureu, die mij achter mijn rug uitlachen, omdat ik een geheel-onthouder ben, maar ik geloof, dat ik veel meer reden zou hebben om hen wegens hun redeloos drinken te bespotten; en ik zou daartoe kunnen komen, als het mij niet te zeer ter harte ging, dat zij zich zoo als zorgeloze dwazen aanstellen. Was er maar een middel om de drankliebbers aan nuchterheid te wennen, dan was er misschien ook kans om hen nog tot degelijke menschen te maken. Zooals het nu is, is er van zulken niet veel goeds te wachten, of men moest ze allen naar het binnenland van Maine kunnen doen verhuizen, waar niets dan water te krijgen is.

Die door sparen geld wil winnen,
Met zijn mond moet hij beginnen.

Zoolang iemand zijn geweten en zijn gezond verstand een duim onder den jenever houdt, kunt gij even goed uw woorden aan een varken als aan hem verspillen. De ellendelingen zullen u alles beloven, u hun woord van eer te pand geven en dan hun jas naar het pandjeshuis brengen, om op uw gezondheid en welzijn te kunnen drinken. Wij glimlachen als wij een man dronken zien, en werkelijk is hij een belachelijk wezen, maar als wij er ons slechts een oogenblik over bedenken, hoe hij zich naar lichaam

en ziel te gronde richt, vergaat ons de lust tot lachen. Ook is het een zeer ernstig woord, dat de Schrift ons als Gods raad verkondigt: »geen dronkaard zal het Koninkrijk Gods beërven.»

Er is niets zoo misdadig en schandelijk, of een man, die door den vang is, is er onder den invloed des dranks toe in staat. Het is iets pijnlijks voor ieder, die gevoel van eer heeft, om in de nabijheid van zulk een vuilnisbak te toeven. Indien hij al niet tot de grofste misdaden vervalt, is het waarlijk zijn schuld niet, want hij heeft zich in een toestand gebracht, die hem voor niets zal doen terug deinzen, wat hem de duivel inblaast. Nog het minste kwaad is van hem te duchten, als hij topzwaar begint te worden en zijn beenen hem niet meer dragen, want dan wordt hij met goede oogen in zijn hoofd een blinde en met gezonde beenen een kreupele. Hij ziet twee manen in de lucht en twee deuren aan de kroeg, en wil niets minder beproeven dan door die beide te gelijk binnen te rukken en een borrel op zijn heldenstuk te zetten. Daar beproeft hij het, maar komt in de goot terecht, en zal er bewusteloos blijven liggen, zoo niet iemand hem op een handkar te huis brengt of aan het politie-bureau gratis logies verschaft.

Salomo zegt, dat de vraat en wijnzuiper tot armoede komen zullen en de drinker doet dat in zeer korten tijd. In ieder opzicht gaat hij met snellen pas achteruit, en naarmate zijn neus rooder wordt en zijn lichaam ziekelijk zwelt, draagt hij al meer de kentekenen van een verworpeling en uitvaagsel der samenleving, Zijn zaken zijn verlopen, en zijn krediet is verloren, maar hoe het ga, aan drank weet hij nog altijd

te komen. Een van zijn loopjes is, dat hij een vriend een borrel aanbiedt, maar als het glas leeg is, blijkt het dat zijn beurs te huis ligt, en dat zijn vriend voor hem en zichzelf betalen kan. Hij leent, totdat niemand meer hem een stuiver leenen wil, tenzij om van het geven van een gulden vrij te komen. De schaamte heeft hij sedert lang afgelegd, al schamen zich ook over hem allen, die hem kennen. Zijn gebabbel stroomt altijd als een open kraan, maar is zoo vol droesem en vuil, dat het alleen zijn gelijken smaakt. Belustheid op drank maakt hem overlief, dan zweert hij hoog en duur, dat niemand hem zoo dierbaar is als gij en dat hij zoo gaarne op uw gezondheid drinken zou en zoo u nog meer liefhebben. Arme dwaas, alsof zijn zoogenaamde genegenheid nog iets wenschelijks had! Zijne vrouw en kinderen weten daar alles van, want zij rillen en beven, als zij zijne stem of voetstap maar hooren.

En wanneer nu wij, met den dronkaard zelven, en nog meer met zijn gezin bewogen, een drankhuis pogen te doen sluiten of op het inkorten van de uren van brasserij aandringen, weten velen niet, met wat leelijke namen zij ons doopen zullen en is de algemeene strijdkreet: »Hoe, zoudt gij den werkman niet eens meer zijn borrel gunnen!" Die schreeuwers! Of niet juist zij het zijn, die den werkman geen welvaart en vrede gunnen en *door* zijn borrel hem berooven en arm maken. De jeneverflesschen en aanverwanten zijn roovers, die aan kas en tafel het noodige rooven, de vrouw doen honger lijden en de kinderen naakt doen gaan. De drank is de beruchtste dief, huisbreker en hartbreker, en geen meer gerechtvaardigde oorlog dan

tegen de met verderf gevulde flesschen en vaten. In een nieuwsblad, dat mij onlangs geleend werd, las ik een rijmpje van Jan Graantjepik Jr., en daar ik het in zijn soort nog zoo onaardig niet vond, heb ik er een afschrift van gemaakt.

Wat, zoudt gij den werkman zijn borrel ontnemen,
En geven hem vleesch in plaats van zijn drank!
Uw hart is van steen, zie, ik walg van zulk teemen,
Uw betweters praten is enkel geklank.

Wat, zoudt gij den werkman zijn drankflesch ontrooven,
En dat voor een huis, dat hem zelve behoort,
Met keuken en tuin en de slaapkamer boven?
Laat ruilen wien leunstoel en pappot bekoort!

Wat, zoudt gij den werkman zijn glas zelfs niet gunnen
En zetten nog eens op de schoolbank hem neer;
Al moogt gij een ezel bij 't oor leiden kunnen,
Bij mannen met koppen gelukt dat niet meer.

Wat, woudt gij den arme het drinken beletten,
Hem hindren *zijn* vrouw en *zijn* kinderen te slaan;
Stel aan uw gelijken die dwingelands wetten,
Of ruk met uw wijsheid gerust naar de maan.

Geen kroeg voor den werkman! Geen plaats, waar hij koning
Waar wijsgeer en krijgsheld voor niets hij kan zijn!
Wij danken u, vriend, voor die vriendschaps betooning,
Voor rijkaards en adel is 't puik medicijn.

Bij dit liedje kan ik u ook nog een aanplakbillet geven. Als de een of andere kroeghouder in uw buurt zijn zaak wil adverteren, kan het hem uitnemend dienen. De steller schreef het voor jaren, maar wat den inhoud aangaat, is het zoo goed, als of het eerst gister gemaakt was. Allen, die een kroeg, slijterij of bierhuis houden, mogen het bericht vrij nadrukken en het gratis als aanbeveling voor hun bedrijf in de gelagkamer ophangen.

DRINKERS EN DRONKAARDS, LEEST DIT!

DRONKENSCHAP

VERDUISTERT HET VERSTAND,
BRENGT HET GANSCH LICHAAAM VAN STREEK,
VERMINDERT DE SPIERKRACHT,
MAAKT HET BLOED VERHIT EN ZWAAR;

VEROORZAAKT	{	INWENDIGE,	{	WONDEN;
		UITWENDIGE,		
		EEUWIGE,		
		ONHEELBARE		
IS VERDER				

EEN MISLEIDER ONZER ZINTUIGEN,
EEN DUIVEL VOOR DE MENSCHENZIEL,
EEN DIEF VOOR BEURS EN HUIS,
EEN GIDS OP DEN WEG TOT BEDELARIJ,
DIEFSTAL, ROOF EN AL WAT SLECHT IS.
ZIJ IS

HET WEE DER VROUW EN
DE PLAAG EN HET VERDERF DER KINDEREN.
ZIJ DOET EEN MAN
ERGER DAN EEN DIER IN 'T SLIJK ZICH
OMWENTELLEN, EN VERLAAGT HEM ZOO DIEP
ALS SLECHTS EEN REDELIJK WEZEN
ZINKEN KAN.

IEDER MENSCH IS
EEN ZELFMOORDENAAR,
DIE OP ANDERER GEZONDHEID DRINKEND
ZIJN EIGEN GEZONDHEID
EN DIT NAAR LICHAAAM EN ZIEL TE GRONDE
RICHT.

LAAT IEDER VOOR ZIJN EIGEN DEUR VEGEN.

Het is een wijs man, die verstandig genoeg is, om zich alleen met zijn eigen zaken te bemoeien. Niets gewoner dan dat de menschen allereerst aan nummer één denken, maar niet zoo gewoon, dat zij aan de verbetering van Nummer één eenige aandacht schenken. Zoodra het op dat punt aankomt, beginnen zij bij Nummer 2, Nummer 3 en hebben soms reeds Nummer 50 aan hun oordeel onderworpen, eer er een haar op hun hoofd aan denkt, dat ook Nummer één wel eens onder handen genomen mocht worden. Zulk een handelen nu is, om niet sterker te spreken, bitter onnoozel, want als de barmhartigheid van huis uit beginnen moet, dan moest naar dat beginsel juist

daar alle hervorming aanvangen. Het is tijdverlies om in de verte baantjes te gaan vegen, en de beste wijze van doen, dat men de sneeuw voor zijn eigen deur opruimt. Iedere hond heeft genoeg aan het dragen van zijn eigen staart. Bemoei u met uw eigen zaken en besnoei uw eigen verkeerdheden. Wanneer ieder zich daarmede onledig hield, zouden allen aardig in in de goede richting vooruit komen, 't zou dan gaan naar het oude liedje:

Waakte ieder voor zijn eigen grond,
't Zou alles veilig wezen;
Paste ieder op zijn eigen mond,
Welk kwaad bleef ongenezen?

Iemand, die zijn eigen zaken niet goed behartigt, is wel de minst geschikte om met die van anderen belast te worden. Intusschen wie telt ze, die buitenshuis zoo mond en handen roeren, dat hun geen tijd rest, om er op te letten, wat bij hen te huis voorvalt. Verre van zeldzaam is het, dat des schoenmakers vrouw op stukkende schoenen loopt, dat bakkers kinderen geen lekkernijen proeven en dat de schoorsteen in een schoorsteenvegershuis het vuilst van allen zijn. Dit is een gevolg van de zoo gereede gedachte, dat wat bij anderen te doen is, aan het werk in eigen huis moet voorgaan. Het verstand der gansche wereld schuilt nergens in één enkel hoofd, en daarom heeft ook niemand de roeping om zich met zijns buurmans zaken als zijne eigene te bemoeien. Er bestaat een wonderlijk volkje, dat Salomo met al zijn wijsheid van de wijs zou brengen, en die toch geen gezond verstand genoeg hebben, om te voorkomen, dat hun eigen pot overkookt. Zij zouden over de grootste natie

koning kunnen zijn, maar weten hun eigen jongens niet uit buurmans boomgaard te houden; zij meenen hun leeraar de les te kunnen lezen, maar hebben nooit hun catechismus kunnen leeren. Zij steken hun neus in ieders zaken, en zijn, waar zij komen, zoo welkom als sneeuwwater in de schoenen; maar komt het op regelen van eigen zaken aan, dan is hun dat zoo lief, als aan 't varken een ring in zijn neus. Een bemoeiziek man kan niet beginnen met zijn kousen te stoppen, omdat hij zijn stopnaald in de sokken van zijn neef heeft laten steken. Hij zal zoo grijs zijn als grootje's huiskat, eer hij er aan denkt om zich te beteren, en toch krast hij als een kraai in de goot en acht hij zich de haan in het hoenderhok.

Wel gezien, moesten reeds 's menschen zelfzucht en jagen naar eigenbelang hem voor alles op zijn eigen zaken doen letten.

Eén wijze leeft gewis op aard,
 Die alles grondig kent;
 En ieder is zichzelf zoo waard,
 Dat hij te goeder trouw verklaart,
 Die Wijze man, ik ben 't.

Welnu, als dit zoo is, waarom doet die wijze man niet wat het verstandigst is en wijdt er zijn eigen wijze ik aan, om werkelijk wijzer te worden. Iedere kat wast zijn eigen pels en likt haar eigen jongen, maar wanneer zullen mannen en vrouwen op zichzelf letten en zich met hun eigen zaken bezig houden? Kook uw eigen aardappels, en laat mij de mijne in de heete asch braden, als ik dat liever doe, en er uw haard niet voor gebruik. Wijselijk achtte Nelson den slag gewonnen, en zullen land en gemeente welvaren, als slechts ieder behartige en doe wat *zijn* plicht is.

SCHRALE KOST VOOR MAN OF PAARD
IS MEER VERLOREN DAN BESPAARD.

Wat gij op uw veevoeder uitspaart, is enkel verlies, want een paard is voor goed werk ongeschikt, als hij niet goed wordt gevoed. Wanneer een dier geen winst geeft, als men hem goed onderhoudt, zal hij nog minder tot voordeel wezen, als hij gebrek moet lijden. Zelfs de akker levert niet op wat hij kan, als hij door mesten niet gevoed wordt, en evenzoo is het met uw dieren op de hofstee. Even goed zoudt gij een stoommachine zonder steenkool, of een watermolen zonder water kunnen laten dienst doen, als een paard zonder zijn voerbak naar eisch te voorzien. Thomas

Tusser schreef in vroeger dagen een boek over het boerenbedrijf, en hij zegt daarin :

Hij, die zijn vee gebrek laat lijden
 En 't uiterst vergt van hunne kracht
 Op 't graanveld, of bij 't vrachten rijden,
 Bedriegt zich als hij winst verwacht.
 Maar wie er liefdrijk voor wil waken,
 Behoedend hen voor ongeval,
 Doet in het eind de beste zaken
 En mag vrij roemen op zijn stal.

De stomme dieren kunnen niet voor zichzelf spreken en daarom is ieder, die een mond heeft, geroepen en gerechtigd om hun goed recht te bepleiten. Wie aan een dier het hem toekomend voedsel onthoudt, pleegt een schanddaad en is een dief van de gemeenste soort. Het ros op ons plaatje heeft al het voorkomen van zulk een bestolen hongerlijder, het is of zijn knieën beven. Een goede geeseling was aan zijn eigenaar ten volle besteed. Ik kan geen wreedheid dulden, en allerminst uitstaan, dat men een dier, dat zwaar werk moet doen, op half rantsoen stelle.

Wie braaf is, is voor allen goed,
 Zoodat hij knechts en dieren voedt,
 Zoo rijklijk, dat zelfs kat en hond
 Niet licht een beter meester vond.

Voorts mag wel een mensch niet bij het dier achterstaan. Wees er zeker van, dat wat goed is voor het ploegpaard den bouw knecht niet schaden zal. Een goed verzorgde maag is een machtige steun voor een werkman. Een uitgehongerde arbeider is een dure gast. Zoo gij niet zelf zorgt, dat uw volk het noodige heeft, weten zij 't wel te nemen, of laten u in het

werk voor uwe karigheid boeten. Wie goed werkt, verdient ook goed te eten, vooral de man, die achter den ploeg loopt.

Wie lustig zal ploegen
Moet kunnen eten naar genoegen.

Er zou geen brood te eten vallen, als het land niet beploegd werd, zou het daarom niet iets ongehoords zijn, dat hij honger leed, die de baanbreker is van al het akkerwerk. Jan Ploeger houdt niet van groot-spreken, maar zijn vak houdt hij in waarde en hij acht den man, die zijn werkvolk naar eisch betaalt en verzorgt. Van zulken, die den armen het bloed uit de nagels halen, denkt hij te minder, naarmate hij meer aan hen denkt. Een mensch heeft niet veel noodig om van te leven, maar boer Knijperig oordeelt, dat wij werklieden van niets kunnen leven, en dat verschilt als dag en nacht. Ik zie niet in, waarom de grond niet hen, die hem bewerken, zou kunnen voeden, want juist daartoe wordt de akker beploegd en bezaaid. Tom Tusser schreef reeds voor drie honderd jaren:

Een trouwe bouwknacht, al is het geen wet,
Ziet graag tweemaal 's weeks zich gebrad voorgezét;
En houdt die gewoonte gij willig in eer,
Gij vindt in zijn arbeid uw loon ruimschoots weer.

Dit was zijn eisch voor den bouwknacht, maar ook het overig volkje op de hoeve heeft hij niet over 't hoofd gezien en zeer ijverde hij toen reeds voor hunne rechten en voorrechten. Zoo zegt hij met het oog op het oogstfeest:

In den oogsttijd heeft ieder, die 't werk mede deed,
Ook recht op den disch in de feestzaal gereed.

Van harte gun ook ik daar allen eene plaats, alleen er zijn zoovele zwakken, die op zulke dagen hun maat van drinken niet kennen. Waarom kunnen er als hooi- en oogsttijd voorbij zijn, geene feesten zonder drank en zwaar bier en zonder hoofdpijn zijn? Reeds de oude Tom Tusser dacht er zoo over, en beval in plaats van drank aan om liever met het oog op den Kersttijd aan ieder een gans te vereeren.

Wanneer gij zoo feest geeft, geef, vriend, nog iets meer;
Een gans op den Kerstdag voegt dienstkecht en heer.
Betoon u niet karig, maar geef Piet en Frans
Als spoorslag tot ijver nog extra een gans.

Verbeeld u, dat de oude Knijperig aan Piet en Frans en al het volk buitens huis een gans zou geven! Alleen de gedachte jaagt hem het kippenvel aan, en zeker hield hij den knecht, die er op durfde zinspelen voor nog dommer dan een gans. Knijperig heeft den slag van alles alles te halen, en waar hij zijn vee geweid heeft, zal geen gans een grasscheut vinden. Hij denkt er niet over, wat zijn arbeiders, wier plunje en voorkomen even armelijk is, van hem zeggen, anders kon hij het best raden, want een hongerlijder is grimmig en een leege buik weet niet veel van complimenten maken. Wat aangaat de luiaards, die bij hun eten zweeten en bij hun werken verkleumen, zulke gasten kunnen 't naar mijn schatting niet te schraal hebben; maar ieder, die hard voor zijn brood werkt, behoort zooveel te verdienen, dat honger bij hem iets onbekends is. Waar dit hapert, daar schort er iets, zooals de man zei, die op een nesteie ren was gaan zitten. Ik wil niemand een lak opleggen, maar

onze vaderlandsche bodem is over 't geheel zoo, dat mensch of dier nergens bij goed werk een te schrale pot behoefde te hebben.

Het is voor de beurs geen bate als het vee te schraal gevoed wordt. Ik heb er gekend, die altijd oude knollen kochten, die zij schraal voor gaven, en die zoo op den langen duur vrij wat meer kwijt waren, dan de boer, die verstand genoeg gehad had om terstond een flink span paarden te koopen en die bij goed voedsel in waarde te houden. Hoe zal een reeds afgeleefd beest nog goed werken, als niet krachtig voeder hem te gemoet komt? Zooals ik vroeger reeds zei, ik pleit voor de paarden, omdat zij niet voor zich zelven spreken kunnen. Voor zoover zij hun meening kunnen uiten, zullen ook zij het u wel beduiden, dat het niet aangaat om bij slecht en weinig voer van hen veel en goed werk te wachten.

Wat het werkvolk aangaat, ik wenschte wel, dat zij allen den kost dubbel waard waren, maar ik moet toegeven, dat aan velen hunner beter een spa dan de ploegstaart betrouwd is. Mijn woord tot den arbeider is: »doe goed werk en eisch loon naar de waarde.» Er zijn er echter genoeg en te veel, die het loon, dat zij ontvangen, niet waard zijn. Onze vorige baas paste vaak op Evert Jansen het rijmpje toe:

Gij eet zoo snel en loopt zoo traag,
 Dat mij 't bijzonder zou vermaken,
 Als 'k u zag eten met uw voet
 En loopen op uw vlugge kaken.

Van mijn kant moet ik zeggen, dat Evert niet veel deed, maar ook niet veel kreeg. Hij zag er de aar-

digheid niet van in om op de wijs van twaalf gulden te werken, terwijl hij er maar zes ontving. Had hij beter gewerkt, licht zou de baas zijn loon hebben verhoogd, maar die proef wilde de luiaard niet wagen en bleef zoo treuzelen, dat hij voor zijn schier niets doen ook schier niets tot loon kreeg. Al zeer zelden proefde hij vleesch, en 't was zijn spieren aan te zien hoe schraal zijn pot was. Hij zag er uit, of hij van knollenloof leefde, was droomerig als een veldmuis in den winter, en wel hadt gij een bijenkorf over hem mogen leeg schudden, om wat leven in hem te wekken. Zij zeggen van Steven Rauw, dat hij stumperig is, doch ik geloof, dat hij de handen wel anders uit den mouw zou steken, als er wat meer rauw vleesch in zijn pot kwam.

Al zijn de luiaards somtijds traag
 Door 't overladen van hun maag,
 Wie werkt, moet op zijn tijd ook eten;
 Was daarom 's meesters pot meer vet,
 Wij zouden werken voor de pret,
 En werkend tijd en uur vergeten.

Op sommige plaatsen noemt men een bouw knecht een speketer. Wel waarom zou de man zich niet een goed stuk spek laten smaken? Duizende werklieden krijgen geen vet genoeg in het lijf, om het innerlijk werktuig glad in gang te houden, en dat is niet zoo als 't behoort; en waar de werkman het niet breed heeft, daar is voor vrouw en kinderen nog veel meer dan voor hem Schraalhans keukenmeester.

Eene zaak echter is zoo klaar als een klontje, dat het er bij een werkman, die zijn eigen huis goed in orde zal houden, niet op kan overschieten om de kroeg te doen welvaren. Zooveel kan hij niet over hebben,

want' alleen, waar de man alles voor moeder de vrouw te huis brengt, kunnen kleerkas en keuken het bekijken velen. Een dichteres, die veel voor 't volk schreef, dichtte ook de volgende regels, die ik wel wenschte, dat ieder boerenarbeider zich in hoofd en hart prentte:

Gij zegt het is een booze tijd
 En 't wordt maar altijd barder;
 Doch, drinkers, voor uw vrouw en kroost
 Maakt zelf den tijd gij harder.
 De zwaarste last berokkent u
 Uw altijd drooge lever;
 Wenscht gij oprecht een beetren tijd,
 Bant eerst dan uw jenever.

En nu, als het eens niet lukken mocht, om in spijt van matigheid, zuinigheid en ijver, uit de engte te blijven, laat het dan ons ernstig streven zijn om ook onder den druk geduldig en tevreden te blijven. Wat wij ook anders wenschen zouden, ons resten altijd meer zegeningen dan wij op de vingers tellen kunnen. Knijpt onze werkgever zijn handen toe, Gods Vaderhand is altijd open en geeft meer dan tijdelijk goed, zoodat waar het aardsche brood niet ruim voorhanden is, het hemelsche vaak des te milder aanwezig is. Moed, mijn broeders, oog en hart naar boven; daar ginds vooruit is alles beter. Daar ligt de stad, »wier straten zuiver goud zijn, gelijk doorschijnend glas.” Die gedachte alleen is genoeg, om ons altoos het zorgen tot een lust te maken, en ons van harte te doen instemmen met het rijmpje van den ouden Tom Tusser:

Wat op uw pad u ook ontmoet,
 't Geen God ons zendt, is altijd goed.

LAAT DE PLOEG NIET RUSTEN, OM EEN MUIS TE
VANGEN.

Zulk muizen vangen is een spel, dat weinig winst geeft. Denk eens aan, een man, een jongen en vier paarden staan werkeloos en dat ter wille van één veldmuis! Wat zou onze oude vriend 'Tusser daarvan gezegd hebben? Wel, hij kon wel iets in dezen trant gerijmd hebben:

De ploeger is een zweepslag waard,
Die telkens rust met ploeg en paard.

Hoe kennelijk dwaas echter de zaak zij, heel wat menschen doen op hunne wijs niet anders. Zij hebben een groot werk te doen, dat al hunne inspanning

vordert, en zij leggen het uit de hand, om over een niets, dat geen rotten appel waard is, te kabbelen. Tusser's rijmpje past hierbij als een deksel op een doos:

Genoeg, genoeg, met al uw praten!
 Uw ploeg en paarden staan verlaten,
 En 't ploegen vordert zelfs geen voet,
 Bij 't lui'ren, dat ge al babblend doet.

In zijn berijmde lessen voor den landbouw keurt hij het met nadruk af, dat boeren hunne paarden voor vrachtrijden verhuuren, omdat het aan hun arbeid op de hoeve afbreuk moet doen; en gewis hij zou er nu anders op losbranden, als hij eens zag, hoe vele te welvarende boeren paarden en tijd voor allerlei plezier-ridjes geven. Hij zegt:

Wie 't akkerwerk verzuimt en dat voor vrachten rijden,
 Zal om een kleine winst driedubbel schade lijden;
 Het knijprig winstbejag, waartoe hem geldzucht spoort,
 Brengt voor zijn land en paard de vrucht der vrekheid voort.

Wat het zwaarste is, moet ons het zwaarste wegen, zoodat wij de kleine, onvermijdelijke ongeriefelijkheden des levens geduldig verdragen. Niemand zal zijn huis in brand steken, omdat de bakkerstorren hem tot overlast zijn, en het gaat niet aan, om een os te slachten, omdat er gebrek aan kattevoer is. Als onze bakker zijn oven eens koud liet, omdat hij zijn huis van torren zuiveren wilde, zou het er met onze ontbijttafel slecht uitzien, en met onzen middagdisch zou het niet beter staan, als onze slachter niet meer slachten wilde, voor hij al de vleeschvliegen gevangen had. Niemand staakt het visschen, omdat er kroos op het

water licht, noch ontziet zich om te rijden, omdat het op den straatweg stuift.

Onze leeraar zei onlangs tot mij: »Jan, als gij zitting hadt in gemeentebesturen of kerkeraden, zoudt gij vreemd opkijken, hoe men daar dit muizenvangen verstaat en tot een uiterste drijft. En niet enkel die besturen, maar soms de gemeente als geheel, laat wat als hoofdzaak moest gedaan worden stilstaan, en bekijkt en bepraat, en dat niet zelden met twistende geestdrift, een nietig veldmuisje.” Dit zeggen maakte mij vrijmoedig, zoodat ik onzen predikant vroeg, of hij daarover niets iets zou willen opschrijven, omdat in mijn boek in te lasschen, »het zal,” zei ik, »als krachtig vleesch mijn brood te smakelijker maken.” Zie hier wat ik op mijn verzoek ontvangen heb:

»Menige vereeniging van goed gezinde en zelfs werkdadige Christenen spat in duigen door een nietige twist of verschil in zienswijze, terwijl overal om heen de groote menigte door gebrek aan evangelieprediking en christelijke hulp in hare ellende vergaat. Een misselijk klein muisje, waarnaar geen kat zou omzien, is genoeg om hen den tijd in twistgesprek te doen dooden of met onwil de handen werkeloos in den schoot te leggen. Evenzoo doen anderen, mannen met een goed hoofd, die maanden tijds en bergen goud verspillen aan het ontdekken en aan de markt brengen van allerlei soort van bespiegelingen, terwijl zij het groote veld der wereld, dat nog op den ploeg wacht, aan zijn lot overlaten. Het schijnt hun niet te deren, hoevelen in onkunde en ongerechtigheid omkomen, als zij maar vrij op hun stokpaardje mogen rijden. In de meeste zaken brengt men het gezond verstand mede

in rekening, maar juist in de hoogste en aangelegenste viert men niet zelden der dwaasheid en kinderachtigheid den vrijen teugel. Wat u en mij aangaat, Jan, laat ons de muis dooden, die zoo onbeschaamd is om aan ons brood te komen knagen, maar laat ons onzen kostbaren levenstijd niet aan muizenjacht verspillen. Een zaak, waarvoor een muizenval of hoogstens een kat voldoende is, is niet waardig dat wij er ons zelve aan geven.

Met de nietigheden, waarover in de wereld zooveel te koop is, is het niet anders gelegen. Laat ons onze volle aandacht wijden aan de hoogste dingen, — de verheerlijking van God, het winnen van zielen voor Koning Jezus en onze eigene zaligheid. Er zijn dwazen genoeg in de wereld, zonder dat een goed Christen zoo dwaas is om uit de kleingeestigheid hun aantal te gaan vergrooten. Houd gij u bij uw ploegen, Jan, en ik zal mij bij mijn preeken houden, en op zijn tijd zullen wij maaien, wanneer wij slechts niet vertragen.”

EEN SPIEGEL DIENT GEEN BLINDE.

Hij, die niet zien wil, is niet beter dan de man, die geen oogen heeft, ja, in zeker opzicht heeft hij, die zijn oogen mist dit voordeel, dat hij in het duister leeft en *het ook weet*. Een lantaarn baat geen vleermuis en goed onderwijs brengt hem geen voordeel, die tot leeren onwillig is. Wat eene gezonde rede leert is voor onredelijken dwaasheid. Eén man kan een paard naar het wet leiden, maar honderd kunnen hem niet doen drinken, als het dier onwillig is; zoo is het wel niet zwaar, om iemand de waarheid voor te houden, maar blijft het verloren moeite, als hij zich niet wil laten overtuigen. Wij beklagen den arme

blinde, maar het valt moeielijk het hen te doen, die hunne oogen voor het licht sluiten.

Een mensch, die blind is voor zijn gebreken, is blind voor zijn eigen belang. Hij, die meent, dat hij nooit iets dwaas deed, is op het eigen oogenblik een dwaas, door de dwaasheid die hij vertoont. Wie nooit zijn ongelijk belijden kan, zal nooit terecht komen. Hij zal zich beteren, als hij zelf beter wordt, ja, maar als zuur bier in den zomer. Hoe zal iemand roet van zijn aangezicht wasschen, als hij niet in den spiegel wil zien, noch anderen gelooven, die hem zeggen, dat hij er uitziet als een moriaan.

Vooroordeel maakt stekeblind. Zoo iemand weet reeds alles, hij is zeker van zijn zaak, hij kan er op zweren, dat hij gelijk heeft, en wat gij er tegen hebt in te leggen, heeft voor hem geen betekenis. Zijn besluit is genomen, en dit kostte hem niet veel tijd, want hij houdt niet veel van lang wegen en zeuren, maar heeft hij eens iets gezegd, dan kleeft het als schoenlapperswas. Hij alleen is wijzer dan zeven, die van hun zaak reden weten te geven. Zijn spreken is zoo beslist, als had hij achter het gordijn gezien, zoodat voor hem de schepping geen geheim meer heeft. Hij redeneert, als droeg hij de quintescens van alle wetenschap in zijn vestzakje. Wie lust heeft, moge den zoodanige beter onderrichten, ik zal mij niet vermoeien met aan een blinde den spiegel voor te houden.

Sommige menschen zijn door hunne wereldsche zaken zoo verblind, dat zij den hemel niet zouden kunnen zien, al werden de vensters er van boven hunne hoofden geopend. Let eens op pachter Houvast, hij is als Nebukadnezar, want al zijn omgang is met zijn paar-

den en koeien, en dat hij geen gras eet, is enkel een gevolg van zijn zwakke maag, die geen salade kan verdragen. Zijn middagmaal is zijn eeredienst, en als hij achter een stuk ossenvleesch heen zit, zweet hij er meer bij dan bij zijn arbeid. Zijn beeld is eigenaardig, door een oud schrijver dus geteekend: »Zelfs zijn godsdienst is een aanhangsel van het goed, waarop hij werkt, en wordt geheel door zijns heeren goedgevinden geregeld. Als het dezen welgevallig is, gaat hij in zijn beste pak ter kerk en zet zich daar nevens zijn burea, maar hij bidt nooit anders dan om twee zaken, — om regen of om zonneschijn, al naar dat die in zijn kraan te pas komen. Zijn vrekkingheid komt de gansche week door aan den dag, de marktdagen alleen uitgezonderd, want als daar zijn graan goed van de hand gaat, oordeelt hij, dat hij met een gerust geweten mag dronken zijn. Niets treft hem zoo, als het verbranden van een graanschelf of het onderloopen van een wei. Noachs vloed acht hij het vreeslijkst oordeel, niet omdat er alle menschen bij omkwamen, maar omdat er zooveel gras door bedorven werd. Om sterven bekommert hij zich niet, en als hij zijn oogst maar binnen heeft, dan kan voor zijn part de dood komen als hij wil, dat raakt zijn koude kleeren niet.” Hij is even stijfhoofdig, als hij dom is, en om in zijn hoofd eene nieuwe gedachte te krijgen, zou men met een centerboor een gat in zijn hersenpan moeten boren; een spelletje, dat de kaars niet waard zou zijn. Er rest niets, dan hem aan zijn lot over te laten, want hij is te oud om te leeren en te blind dan dat een oogarts hem nog zou kunnen baten.

Er zijn anderen, die hunne oogen bederven door

glazen te gebruiken, die niet juist brillenglazen zijn. Ik heb Jozef Krab, die een groot zwak voor zulke glazen heeft, zoeken te overreden, dat het voor hem eene uitnemende zaak zou zijn, om zich bij de geheel-onthouders aan te sluiten. Veel tegen mijn woord in te brengen had hij niet, maar van de zaak zelve kon hij de noodzakelijkheid »niet zien.”

Hij zei, mij aanziend onvervaard,
Ik zit hier bij mijn eigen haard,
En drinken zal ik daar voor drie,
Tot ik rondom in 't blauwe zie.

Nu, hij ziet tegenwoordig al vrij wel in 't blauwe, want al zijn meubels zijn stuk voor stuk verkocht, zijn vrouw en kinderen hebben geen schoenen meer aan de voeten en toch smaalt hij op ieder »die zich met een el pompwater behelpt,” en geeft mij den raad om toch trouw saliemelk te drinken. Arme dronkaard, waar zal het nog met hem heen!

Zijn aardsche hemel is de kroeg;
Hem trekt elk uithangbord
Naar 't stinkend hol, waar laat en vroeg
Zijn loon verdronken wordt.

Zou er waarlijk voor zulke arme verwaalden niets te doen zijn? Waarom worden de uren, waarin drankhuizen mogen geopend zijn, niet door de wet beperkt? Waarom mogen zulke plaatsen des verderfs op den zondag geopend worden, en duizenden van huis en kerk aftrekken? Als zulke zwakken, blijkens de ervaring van eeuwen, overal het verstand en de macht missen om zichzelf te beschermen, waarom wordt door eene christelijke overheid dan niet de wet hun

tot een schild gesteld? Willem de Schaapherder zegt, dat hij de schapen uit de wei drijft, zoodra hij ziet, dat zij te veel opzetten zouden, door het eten van jong gras, zoo ook moest de overheid dronkaards geweed houden uit de kroeg, waar de drank meer doet dan hun een dik hoofd geven. Hoe wenschte ik, dat de arme Krab de zaak bezag zooals ik, maar zie, daar de kerel geen oogen heeft, kan hij de zon niet zien, hoewel ze door haar stralen hem het vel van den neus blakert.

Van alle stof is goudstof het ergst voor de oogen. Een geschenk verkeert het recht en rijkdom verduistert den geest. Vleierij is even-verderfelijk voor de ziel als rook voor de oogen, en vooroordeel verkeert het licht der zon in tastbare duisternis. Allen zijn wij van nature blind, en totdat de groote en goede Geneesmeester ons de oogen opent, tasten wij, zelfs bij het licht des evangelies, in het onzekere rond. Al het prediken der wereld kan een man de waarheid niet doen zien, zoolang er een deksel op zijne oogen ligt. En dit deksel kan niet wegvallen, zoolang wij niet, gelijk Mozes tot God opzag, zien op Jezus, die voor ons verlorenen is God geopenbaard in het vleesch. Zoodra wij echter, gelijk Mozes, met ongedekten aangezichte in Christus de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwen, gaat evenals bij den ouden Godsman als door den Geest des Heeren die heerlijkheid op ons over en worden wij door de van Gods Zoon afstralende heerlijkheid veranderd, zoodat zijne ons deel geworden heerlijkheid in ons eene nieuwe geboorte en de geheele vernieuwing van den geest onzes gemoeds openbaart.

Gods genade doet voor ons, wat den mensch onmogelijk is, en zoo mogen wij blijven bidden en hopen ook voor den blinde. Waar geen hardnekkig blijven in de zonde maar een ernstig verlangen naar bekeering is, daar neemt Gods liefde het deksel weg en blinden worden ziende.

De mensch, als zondaar, blind in nacht
Meent toch volmaakt te zien,
En blijft, verstokt, uit al zijn macht
Het licht des hemels vliên.

Wat zonneglans het Godswoord spreid',
Als leidsman op ons pad,
Zijn hoogmoed kiest de donkerheid
Op eigen wijsheid prat.

En hoort zijn oor den klank van 't woord,
Het raakt zijn harte niet;
Vermetel dwaalt hij roekloos voort,
Als een, die hoort noch ziet.

O Heer, betoon uw oppermacht,
Hoe 't hart u wedersta;
Uw liefde maak den steenklomp zacht
En breek hem door gena.

Hoe trotsch, hoe zorgloos de ijdelheid
Des blinden zondaars zij,
Uw tucht, die harten buigt en leidt,
Maak van zijn boei hem vrij.

Spreek, dat uw woord hun trots verplet,
Dat hun ellend' zij zien,
En tot U, die verloornen redt,
In ootmoed smeekend vliên.

HIJ KREEG DE FIEDEL MAAR HOE KOMT HIJ AAN
DEN STRIJKSTOK.

Het baat niet veel, of men eens andermans schoenen heeft en ze passen niet. Een prediker zonder gaven wordt opvolger van een spreker als Chrysostomus en kiest dezelfde teksten, maar geeft kaf waar de ander brood van het beste graan had op te dissen. Een halfbakken snoeshaan erft zijns vaders goed, maar niet zijn goedheid, zijn land maar niet zijne liefde, zijn rang en titels maar niet zijn adel en verstand, — hij kreeg de fiedel maar niet den strijkstok, en is er daardoor te erger aan toe.

Menige straatslijper meent, dat als hij de ploegstaart maar vast had, hij het licht Jan Ploeger verbeteren zou. Als zij de fiedel maar hadden, dan zouden ze wel fraaier

deunen doen hooren. Jan Ploeger neemt zijn hoed voor die heeren af, en zal er graag bij zijn, als zij hun kunststukken vertoonen.

Daar moet ik bij zijn, dat moet ik zien,
Zei blinde George Fiedeldydien.

Laat ze vrij bluffen, maar weet dit onder ons, dat ieder vak zijn geheim heeft, en Jan Ploeger zal hun 't zijne niet aan den neus hangen. Zijn viool is niet veel zaaks, maar de strijkstok is een opperst beste, veel te goed om hem een fiedelstok te noemen. Wilt gij in vertrouwen eens een kijkje nemen van den strijkstok, die Jan Ploeger tot zijn vioolspel bekwaamt? — Zie, hier is zijn geheim: ziende op Jezus en daardoor vertrouwend op zijn Vader in den hemel, tracht Jan met dien steun alles zoo goed te doen, als hij slechts eenigszins kan; en bij ervaring is hem dit immer de beste weg voorgekomen om alle soorten van zangwijzen meester te worden. In Jan's oude, armelijke viool is de beste klank niet, maar wat er in schuilt, weet hij er met hooger hulp uit te halen. Wilt gij één zijner lijfdeuntjes hooren? Luister dan.

Was schoenen te flikken mijn daaglijksch bedrijf,
Geen ander, die beter het deed;
Of ketels te lappen; tot ieders gerijf
Was 't vlugst en soliedst ik gereed.

En ben 'k nu een ploeger, mijn werk mag bezien,
Geen bocht plooit de voor die ik trek;
Ik steel niet den tijd van den baas, dien ik dien,
En 'k weer van mijn drempel gebrek.

Wat 'k zeg is geen bluffen, geen roem van mijn ik,
Wat 'k ben, wat ik doe, is gena;
'k Wensch Gode te leven en, wat Hij beschik,
Te prijzen zijn trouw, vroeg en spä.

VEEL GESCHREEUW EN WEINIG WOL, ZOALS DE
MAN ZEI, DIE DE VARKENS SCHOOR.

Onze vriend Stoffel schijnt niet veel wol bij zijn scheren te winnen. Al blijft hij den langsten dag doorknippen, zal hij uit zijn oogst geen deken garen. Zijn buren hebben hem dit reeds meer dan eens gezegd, maar een mensch, die het er op gezet heeft onredelijk te handelen, luistert niet naar rede. Stoffel heeft genoeg muziek bij zijn werk, de nieuwste schoolmethode is niets bij zulk een zingen, en al Nebukednezar's hoornen, pijpen, citers vedelen, psalteren en akkoordzangen hebben vereenigd niet meer geluid kunnen voortbrengen. Hij heeft geschreeuw genoeg om een Babel van kinderen te overschreeuwen, maar

niet genoeg wol om voor hun geweld maken zijn ooren toe te stoppen.

En nu, is Stoffel in zijn doen niet een zeer goed beeld van de wereld en haar begrip van vermaak? Waar zij den toon geeft is geen gebrek aan drukte; daar is gelach, geschreeuw en getier, maar waar is het wezenlijk genoeg, dat het hart bezielen en den geest vrede geven kan?

In wat men gewoonlijk pret noemt, is heel wat rook en zeer luttel vuur. Het belooft een berg en baart een muis. Wereldsche vroolijkheid is een sissen in de pan, een hartjesdag drukte, hossen en schreeuwen en daarmee uit. Het maal, waarop de duivel zijn gasten onthaalt, is enkel zemelen, en wat de wereld wijn noemt heeft een nasmaak als azijn. Duzenden hebben hunne dwaasheid moeten beweenen, dat zij hun hemel op aarde zochten, maar wereldlingen volgen elkaar als schapen door een heg, zonder ooit iets te leeren uit de ervaring der voorgeslachten. Het schijnt, of ieder man een proef moet hebben van het scheren van zijn eigen varken, en niet voor hij het zelf ziet kan gelooven, dat als alle varkens het zijne hem niets dan borstels zal leveren. De menschen hebben niet allen een onbeneveld oordeel aangaande wat hun best dient. In dit opzicht stemmen zij niet meer overeen dan de klokken in onzen dorpstoren, maar daarin zijn zij één en gelijk, dat zij allen naar ijdelheid jagen, want hunne harten zijn tot het innerlijkst merg ijdel.

Deze scheert des kroeghouders varken, dat verzot is op spoeling, en hij denkt heel wat wol te garen, maar eider weet, dat wie in «de Wolzak» om wol gaat, zelf

geschoren te huis komt. en niet beter varen zij, die «den blauwen Beer» of »den rooden Leeuw» tot eigen voordeel scheren willen. Wie in de buurt van al dezen is, kan zich zelven niet te ras van daar weg scheren, als hij ongeschoren wenscht te blijven. Gij moogt aan de toonbank in »de halve Maan» tijd en geld verdoen, tot gij, buiten gekomen, het laatste kwartier voor volle maan aanziet en uw beenen u niet meer dragen, maar met al uw wol zoeken dáár zult gij geen vlok vinden, en in plaats van het nagejaagd genot niets dan een berooid hoofd en leege beurs meedragen.

Een ander is hebzuchtig en hoopt de ellende te ontkomen door op de ellendigste wijs te leven. Zijn gulzige ziel is even weinig te bevredigen als de beurs van een advokaat; nooit heeft hij genoeg en daarom is er bij hem ook nooit plaats voor een feestdag. Hij verdient geld met zijn tanden door ze vakantie te geven. Het varken dat hij scheert, is al een bij uitstek mager beest, want armoede heeft weinige dingen van noode, wie in weelde leven eischen meer, maar hebzucht moet alles hebben, eer er van genieten sprake kan zijn. En nu, al kon iemand eens al het geld der wereld bijeenschrapen, wat zou het ten slotte hem baten? Heden in den vorstenhof, morgen in het kerkhofstof. Midden in het leven zit ons de dood op de hielen.

Weder anderen, gelijk de oude jufvrouw Altegoed, scheren het varken van eigengerechtigheid, en mocht men haarzelve gelooven, dan is haar plaats onder de heiligen. Zij en haar kringetje zijn het toppunt der volmaaktheid, de roem der schepping, de juweelen van haar geslacht, en toch zou niemand voor schatten

gouds met één dezer dames in 't zelfde huis leven. Voor de buitenwereld zijn zij heiligen, maar vraag het hare dienstboden eens, wie zij binnen de muren zijn. Groot geschreeuw maar weinig wol is op het gebied van den godsdienst, helaas, algemeen genoeg. In den regel zal u blijken, dat allen, die waarop ook zij bluf hebben, van nabij gezien mooi dof zijn, en dat zij, die hun naaste minachten, eindigen met zelven geminacht te worden.

Velen, die met geweld genot zoeken, nemen de proef met wat rechtaf gemeen is, vervallen daardoor in slecht gezelschap, en zoeken een zielverdervenden prikkel in de hollen der misdadigheid. Zulke verloren zonen kunnen hunne lage omgeving tot één toescheren, zonder ook maar een enkel vlokje wol op den ganschen hoop te vinden.

Loszinnige ophakkers, vermaken van dubbelzinnig karakter, dobbelen, en al wat op dien mesthoop te huis behoort, zijn varkens, welke alleen een dwaas-hoofd beproefd te scheren, om er wol op te vinden. Toch blijft het waar, dat het in de wereld aan muziek uit den zwijgnensnuit niet ontbreekt, maar wie had ooit recht, om stilte te verwachten in een varkensstal? Maar geen menschenhart vindt voldoening en rust in gedruisch, en lachend gegichel kan geen enkele ziel blijde maken.

Jan Ploeger weet er bij ervaring alles van, en zoo kan hij op goeden grond getuigen, dat de wereld niets is dan een varken, dat het scheren niet waard is. IJdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid. Toch behoeft het ons op deze aarde aan wol niet te ontbreken, want het leven kan voor ons rijk zijn aan

wezenlijke en degelijke genietingen, als wij ze maar op den rechten weg en op de rechte wijs zoeken. Wat hier rondom ons bedriegelijks zij, omhoog leeft een getrouwe Vriend, die ons alles wil zijn. »Waarom dan weegt gij uw geld uit voor wat geen brood is, en uw arbeid voor 't geen niet verzadigt?»

Ziehier wat Jan Ploegers leus is, een leus, welke hij allen aanbeveelt, wien het met hun levensgeluk ernst is:

't Geloof in Christus zal ons geven
Zijn vrede, en hoop, zoolang wij leven,
En eens in onzen stervensnood
De zegepraal op graf en dood.

RIJS LAAT ZICH BUIGEN MAAR GEEN OUDE BOOM.

Ladder, paal en het stevigste touw hebben geen macht om een oude kromme boom recht te maken, daar moest voor jaren werk van gemaakt zijn. Rijs laat zich buigen, en evenzoo moeten jongens gehoorzaamheid leeren voor hun het vlas om de kin groeit.

Wilt gij, dat uw goudvink een deuntje fluit, dan moet gij 't hem voordoen als hij jong is; wanneer hij eens aan wildzang gewend is, zal het wonder zijn, als hij bij al uw inspanning nog de wijs vatten kan. Opvoeding moet jong begonnen worden, want kinderen beginnen vroeg te zondigen. Zoekt hun hart te winnen, als zij jong zijn, en kunt gij hun hart

meester worden, dan is er hoop, dat gij ze voor hun verder leven op den goeden weg ziet wandelen.

Leer uw kind in God gelooven,
Eer 't nog de zeven is te boven;
En 't best zijn hart aan 't goede went,
Als 't op zijn vijfde God reeds kent.

Al wat men jong leert, leert men voor zijn leven. Wat wij het eerst gehoord hebben, blijft ons het laatste bij. Een kromme twijg wordt als zij aan haar lot wordt overgelaten een misvormde boom. De paardenkoopers geven u dit vermaan:

Ontzie des veulens eerste streken,
En 't houdt voor 't leven zijn gebreken.

Wanneer een knaap een geest van verzet toont, ga dat terstond tegen. Wanneer gij zijn tegen u opstaan bij de eerste maal met macht bedwingt, is er alle kans, dat gij 't niet ten tweeden male zult behoeven te doen. De eerste les, die een kind te leeren heeft, is gehoorzaamheid, en is u dit bij hem gelukt, dan kunt gij hem verder onderwijzen, al wat gij wilt. Bedenk echter, dat zijn jonge geest niet te eng moet gebakerd worden, want dat verstoort de vrije beweging en groei. Men zegt wel eens, hoe dommer min hoe wijzer kind, maar dat zijn van die praatjes die er bij mij niet in willen, en ik houd het er voor, dat niemand gezond verstand zoo noodig heeft als eene moeder of kinderjuffrouw. Altijd vitten en hakken doet een kind geen goed, maar bedenk ook het rijmpje: gun een knaap zijn wil, en uw jongen hond zijn gril, en later baat geen zweep of dril. Een kinderrug moet gebogen maar niet gebroken worden. Tucht

moet gehandhaafd maar juist niet met een ijzeren roede. Eens menschen geest moet overwonnen maar niet onder den voet getreden worden.

Soms, het laat zich niet ontkennen, stelt een van nature boos karakter de meest wijze en liefdevolle zorg te leur, doch als regel is het waar, dat een verstandig opvoeder de overhand behoudt. Gewoonlijk zijn de kinderen zoo als hunne opvoeding ze maakt, waarom het zoo jammer is, dat veler opvoeding meer misvorming dan vorming is. Men kan een kind reeds te hard wiegen, en het zeker later of door te veel klappen of door te veel kussen bederven. Ik heb twee knapen gekend, die eene vroomme moeder hadden, maar de zwakke vrouw gaf hun altijd hun zin. Het gevolg was, dat al de godsvrucht der goede vrouw niet beletten kon, dat zij in slecht gezelschap aan drank en spel verslaafd geraakten en er spoedig het aanzienlijk vaderlijk erfgoed hadden doorgebracht. Niemand hield hen in toom en zich zelve wisten zij niet te besturen, zoodat zij op den slechten weg voorthouden als slachtersjongens op een losgebroken paard. Waren hun een paar berkenroeden niet gespaard, zij zouden beter timmerhout geleverd hebben.

Met dat al, een kind kan ook te hard worden behandeld, wat vooral geschiedt, als men hem te vele uren in een school opsluit, in plaats van hem op zijn tijd door loop of spel een hem nuttiger lichaamsbeweging te gunnen. Een koe geeft niet meer melk, omdat ze telkens wordt afgemolken, en kinderen leeren er niet beter om, omdat men ze te vele uren in een benauwd schoollokaal opsluit.

Men kan een jongen zoo tot leeren aanzetten, dat

ten slotte zijn hersens er door verstompen of krank worden. Met kunst verkregen vruchten missen doorgaans den fijnen geur, die de open lucht ze geeft, en zoo wordt een veelweter van vijf jaar licht reeds op zijn vijftiende of achterlijk of krankzinnig. Wie zijn rund als kalf slacht zal er geen osse vleesch van op zijn tafel zien. Het ander uiterste is, dat men den kleinen deuvik zoo lang laat spelen en slenteren, dat hij zijn schade nooit inhaalt.

Bij alles is een middenweg en hij is een goed vader, die dezen weg kiest, zoodat hij zijn gezin met liefde bestuurt en de zijnen blijde zijn door hem geleid te worden. Sommige ouders gelijken Eli, die zijne zonen zonder ernstige bestraffing in hun zondigen liet voortgaan, en wie zoo doen blijken ten slotte niet barmhartige maar wreede ouders geweest te zijn; maar deze waarheid behoeft niemand tot het andere uiterste te drijven, zoodat hij door overgestrengheid zijn huis tot een halve gevangenis maakt en eindelijk de onderdrukten uit den band springen. Te enge klederen tornen en scheuren het eerst en zoo ook worden te scherpe wetten het eerst geschonden; maar te wijde klederen lijden aan 't zelfde euvel en waar in 't geheel geen wetten zijn, loopt zeker alles in de war. Gij ziet dus hoe gemakkelijk men ter eener of ter andere zijde een misstap doet, en dat het een kunst is, om op de strakke koord der wijsheid te wandelen. Wees er zeker van, dat wie vrouw en kinderen heeft, de zorgen niet buitenshuis behoeft op te zoeken. Het is wijs om goed toe te zien wie men trouwt, maar velen krijgen geen oogen voor hun de daad berouwt.

Het is een euvel onzer dagen, dat de kinderen veel

te veel eigen hoofd en zin mogen volgen en daardoor al ras vader en moeder tot hun speeltuig en slaven maken. Het is een fraaie wereld, als de kuikens de hen en het veulen het paard wil leeren en drillen; daardoor raakt alles van de voeten op het hoofd, en hiervoor hebben ouders in tijds te waken. Een huis, waar orde en regel missen omdat de kinderen er de baas zijn, is voor alles een plaats van verdriet en levert aan de maatschappij de slechtste burgers, omdat alle onkruid er welig groeide. Ik was liever een kat op een heete plaat of een padde tusschen de tanden eener egge, dan een speelbal van mijn eigen kinderen. Het Hoofd moet hoofd zijn en blijven, of het geheele lichaam lijdt schade.

Kinderen, die in huis de baas zijn,
 En er op hun ouders plaats zijn,
 Zijn vaders schande en moeders smart;
 Wie de tucht hun kindren sparen,
 Hun kindren treên in later jaren
 Meedoogloos hun op beurs en hart.

EEN MAN KAN HART HEBBEN VOOR ZIJN HUIS, AL
RIJDT HIJ NIET OP DE NOK.

Gij kunt met uw huis ingenomen zijn, maar behoeft daarom nog niet op de nok te rijden; er is in alles een gulden middenweg. Gij kunt uwe vrouw liefhebben, zonder u tot haar slaaf en speelpop te maken, en goed zijn voor uwe kinderen zonder hun in alles hun zin te geven. Sommige menschen echter zijn zoo zonderling van aard, dat zij geen perken aan hunne dwaasheid weten te stellen. Om te toonen hoe zij op rundgebraad gesteld zijn, lekken zij tot het vet van het braadspit, en is ketelkoek hun een lekkernij, dan zouden zij hem wel met trommel en al willen eten. Maar hebben zij tegen iets, dan kunnen zij er den minsten

reuk niet van verdragen, zonder te mopperen en te grommen, terwijl als zij op iets belust zijn, zij het overal en altijd moeten hebben, omdat er geen kost is, die er in de verste verte bij komt. Als zij smaak in konijnevleesch hebben, is het:

Konijnen jong, konijnen oud,
 Konijnen warm, konijnen koud,
 Konijnen laat, konijnen vroeg,
 Nooit zijn er naar hun smaak genoeg.

Alles, waarmede zij ingenomen zijn, neemt hen in, en voor zolang het duurt, hebben zij voor niets anders oog en is het de schering en inslag van hun gesprek. Sedert de vrije verkiezing aller hoofd op hol bracht, heeft de barbier geen tijd voor een praatje op den verkiezingsdag en staat de komenijsman u nauwelijks te woord, zoo vol zijn zij van hun stemrecht. Kerk en Staat zou te niet gaan, als onze nachtwacht niet door zijn kruisje op het stembillet den uitslag naar de goede zij had verzekerd. Wat zeg ik, onze aardbol zou uit den geregelden gang raken, als niet Jozef Krab zijn volle wijsheid over burgerlijke en kerkelijke zaken had uitgemeten voor de Kamer- of Kerkeraadsleden, die, als de Salomo's der plaats, in het »Vliegend Hert'' onder een borrel vergaderen. Tot welke partij Jozef eigenlijk behoort, is nog aan niemand gebleken, maar voor zooveel zijn orakeltaal ontcijfering toelaat, schijnt zijn beginsel te zijn om altijd over te hellen naar den kant van hem, die 't gulst in 't trakteeren is, want

In drinken heeft hij altijd smaak,
 Daar dorst hem nimmer faalt,

Zoolang nog één gulhartig maat
 Voor hem den drank betaalt.

Eene goede zaak wordt licht een ergernis of hinder, zoodra iemand ze tot de eenige snaar maakt, waarop hij van vroeg tot laat tingelt. Een hen met één kuiken weet van geen uitscheiden als zij aan 't kloeken en krabben is, en evenzoo gaat het den man, die maar één denkbeeld in zijn bovenverdieping huisvest. Hij heeft een bij in zijn muts en rust niet voor hij een wesp onder uw hoofddekseel heeft. Zijn opdringen moet gij dragen, en spreekt gij hem tegen, dan zijt gij zijn vijand. Wanneer gij hem treft, is 't voor u een booze dag, en als gij van hem afkomt, is 't niet mogelijk het elders erger te treffen. Het is »scheiden zonder droefheid," zooals de oude knol tegen de gebroken kar zei. Ongelukkig als gij poogt het hem naar den zin te maken, want dan blijkt hij zooveel ziennen te hebben als zand aan den zeeoever; hij weet van geen eind of matiging, en als gij hem toelaat op de nok te zitten, zult gij eer gij 't weet, hem boven op den schoorsteenpot te paard zien.

Iemand van mijn kennis had zich gewend om het gansche jaar door elken dag Morrisons pillen te gebruiken, en reeds de eerste maal, dat ik hem bezocht, zat ik nog geen vijf minuten, of hij had ook mij wel eene dosis, daarvan willen doen slikken. Het hielp niet, of ik al zeide, dat wat goed was voor zijn gestel daarom nog voor 't mijne niet deugde; hij was niet uitgesproken over de deugden van zijn medicijn, zoodat ik blijde was, toen ik de gelegenheid zag om het gesprek af te breken en weg te komen. Nog ken ik iemand, die mij niet zien kan, of zijn geestdrift voor de koepokinenting

wordt wakker, en weldra staat hem het schuim op de lippen en bekruipt mij de vrees, dat hij mij nog met dat speeksel zal pogen in te enten. Mijn meester placht een fraai paard te hebben, dat hem een goed deel geld had gekost, maar iedere steenhoop op den weg maakte het dier schichtig, en als het er vijftig voorbij moest, was zijn op zij dringen en steigeren bij den laatsten nog even erg als bij den eersten. Steenhoopen waren zoo de schrik van het arme dier, dat waar hij een sieraad voor het rijtuig van een edelman zou geweest zijn, hij daarom tot een ploegpaard moest vernederd. Met verscheiden menschen is het niet anders, zij hebben een schrikbeeld in hun hoofd, dat hen zoo onrustig en gejaagd maakt, dat zij hun eigen levensgeluk bederven en even gevaarlijk voor dat van hunne omgeving zijn. Ieder vindt in zijn vischwater al heel wat vreemde visch! Misschien hebben wij wel allen in dit of dat een slag van den molen weg, maar niet ieder draagt zijn dwaasheid even zichtbaar te koop. Ontbreekt ons nu maar 't geduld niet, zoodat wij, eigen zwakheid gedachtig, in den naaste wat verdragen kunnen, dan zullen wij licht nog stof tot vroolijkheid vinden, waar anders gevaar is, dat wij ons doodelijk ergeren. Een van mijn maats houdt stok en stijf staande, dat de aarde niet rond is, en daar dit niet uit zijn hoofd te praten is, ben ik er toe gekomen om een loopje met hem te nemen en te beweren, dat de aarde even plat en vlak is als hij zelf.

Welk een plaag is het, om man of vrouw, die er een stokpaardje op na houdt, een uur te moeten gezelschap houden; nog liever reed ik met een jankenden beer in denzelfden kermiswagen. Zoo zijn er boeren-

arbeiders zoo verzot op spek, dat zij wel zouden willen, dat gij hun mestvarken kustet, terwijl intusschen het pochen van den man u niet minder walgt dan de geur van zijn varkenshok. Doch wat ook de liefhebberij zij, waarvan iemand u de volle maat geeft, zulk een liefhebber is een kruis, voor wien het dragen moet.

't Hobbelpaard, dat jongens smaakt,
Smaakt nog vaak den man;
Rijden ziet men jong en oud,
Wie het hardst maar kan.

Maar is 't reeds den knaap genoeg,
Als alleen hij rijdt;
Eerst als elk hem rijden ziet,
Is de man verblijdt.

Rijdt de knaap zoo hard hij kan
Vroolijk en vol vuur,
Door zijn eerezucht heeft de man
Klagend rust noch duur.

Het is goed, dat iemand zijn bedrijf en zijn woonplaats lief heeft, maar bij alles dient men zijn gezond verstand te gebruiken, tot bij 't kookken van eiers toe. Meent iemand, dat de plaats waar hij staat, voor hem te laag is, dan zal hij spoedig zelfs voor die plaats te min blijken; daarom kan 't geen kwaad, dat gij 't goede van uw bedrijf ziet, want niemand is iedereen, en geen beroep heeft recht om boven allen koning te kraaien. Een schoenmakers elst is even nuttig als een lakenkoopers el, en het hoedenmakers bedrijf niets minder verdienstelijk dan dat van den man, die dek-sels voor koningshoofden maakt. Als iemand ter markt komt, behoeft hij nog mijn uien niet te koopen, en er zijn meer paarden, die goed ploegen, dan de mijne,

ofschoon ik met Dapper en Violet durf voor den dag komen. Het landbouwbedrijf is iets onontbeerlijks, maar dat is ook het werk van den zadelmaker, en van den ketellapper, en van den kruidenier, en van den predikant, en van den kerkeknecht; ieder kan, en met een eigen recht, beweren onontbeerlijk te zijn.

Uw koopmanschap moog goed zijn in zijn soort,
 Maar andrer stal brengt puike kaas ook voort;
 Al schat ge uzelf dus boven allen hoog,
 Weet dat voor één zich nooit nog ieder boog.

Verbazingwekkend is het, hoe wijden mond sommigen over nietige zaken zetten. Zij hebben drukte voor heel de wereld en zijn bezig met vliegen vangen. Zij hebben een wind over hun champignons, als was niets zoo waardig om op een koningsdisch te prijken, en als ware vleesch en wild daarbij niets. Voor den schaapsbout hebben zij geen woord over, zoo vol zijn zij van de gekruide saus, die er om heen ligt. In niets weten zij maat te houden en prijzen den staart van het paard zoo, als was dat zijn eenig sieraad. Zie onze haan op den mesthoop, hij kraait over een graankorrel als was hij meer waard dan een parel. Is iets naar den smaak van zulk volkje, dan is er in geheel Engeland en Amerika niets dat er bij haalt. Geen eend, die altijd in dezelfde plas wil hokken, maar dat is hun liefhebberij; want, lieve hemel, de plas, waarin zij flodderen, is in hun oogen geen plas, maar een rivier, zoo al niet de oceaan zelf. Een van twee, zij moeten op de nok van het huis rijden, of als niets waard het ten vure te doemen. Menigeen stelt prijs op zijn hond, maar deze hondenvrienden

zouden niet kunnen slapen, als hun hond niet met hen onder de dekens lag. Ieder kalverboer mest zijn kalf met zorg, maar boeren van dit slag doen als de Joden in de woestijn, en het is hun niet genoeg, dat zij zelven hun beest aanbidden; wat erger is, is dat zij het ieder lastig maken, die niet even hoog van hun afgod denkt als zij zelven.

Het zal lang duren eer alle menschen wijs worden, maar het zal dien goeden tijd verhaasten, als wij zelven beginnen met wijs te wezen. Wijs is het, om deze wereld en wat daarin is, niet boven de waarde te schatten. Alle dingen zijn tot ons gebruik, maar niemand heeft recht ze te misbruiken; wij leven op de aarde maar niet voor deze aarde, en wij mogen ons eigen huis waard schatten maar behoeven daartoe niet als dwazen op de nok te gaan zitten. Wij moeten hart hebben voor ons dagelijksch brood en voor ons dagelijksch werk, en toch ons hart niet zetten op de dingen dezer wereld. Het lichaam mag de ziel niet dwingen om stof te eten, maar wij hebben tot roeping om onze leden tot dienaren der ziel te stellen. De weelde mag niet over ons heerschen, want wij moeten ons in de wereld door Christus priesterkoningen toonen. Zoo heerlijk is onze roeping, al leven wij bij het eenvoudigst boerenbedrijf, en daardoor, als staande op de rots der eeuwen, zullen wij staande blijven, al werd ook rondom ons de gansche wereld het onderst boven gekeerd.

WIE HELDEN ZIJN BIJ FLESCĤ EN KANNEN
ZIJN, NAAR ZIJ MEENEN, WIJZE MANNEN.

Wondermensen en witte ratten zijn niet zoo zeldzaam als velen denken. Hoe vol de wereld ook zij over een man als Gladstone of Lord Beaconsfield of dien eenigen staatsman Bismarck, Pieter, Tom en Koo en tal van anderen, die ik hier ken, zouden de wereld nog heel wat anders en beter besturen; ten minste zij denken 't, en zouden bereid zijn er de proef van te leveren ook. Groote mannen zijn in de wereld in zoo ruimen voorraad als muizen in een overjarige graanschelf. Ieder gehucht zelfs heeft minstens één of twee wondermensen, ja, iedere kroeg heeft één of twee minstens van deze waar, en naar ik hoor, kan men

elken Zaterdagavond in de gelagkamer van »de blauwe Draak» twintig van de grootste mannen vinden, die al drankdrinkende tot reuzengestalten op het gebied van staatkunde en regeeringsbeleid groeien. Wanneer het vierde of vijfde glas achter de knopen is, begint onze smid te beweren, dat hij eigenlijk eerste minister moest zijn; Sam de vrachtrijder heeft dan een middel gezien, om zonder belastingen alles in stand te houden en nog beter te maken, en Gerrit de schoorsteenveger verkondigt, als zijn oordeel over de mannen, die aan 't roer van staat zijn, met donderstem:

Wie zond zoo aartsdom uilenpak
Ooit aan de natie op haar dak,
Schonk maar aan ons zij haar vertrouwen,
Zij zou de gouden eeuw aanschouwen.

Wanneer u de lust bekruipt, om een staaltje van de wijsheid dezer groote mannen te hooren, behoeft gij juist niet in de gelagkamer te gaan, zij zijn even goed buitenshuis te hooren; doorgaans spreken zij met hun vieren of vijven te gelijk, en wie het zachtste spreekt, loeit nog als een orkaan. Hoe stroomen hun de woorden toe. Er komt geen eind aan hun betoogen en het eenig ongeluk is, dat het een begin had, want zij kunnen niet over staatkunde spreken zonder lasteren of schelden, en wie dat in de vuilste en gemeenste taal doet, heeft de lachers op zijn zijde. Breng den besten knaap van 't dorp eenige avonden in hun kring en hij is voor zijn leven bedorven. Wie zou niet dankbaar zijn, dat onze nieuwe gemeenteverordening de kroeghouders noodzaakt om ten tien ure te sluiten, een uur, dat waarlijk geen minuut te vroeg is.

Welk eene nietigheid is genoeg om in enkele kringen iemand naam te doen maken. Hier heeft er een bij een vechtpartij een ander het oog uitgeslagen; daar heeft een ander zooveel gegeten, dat vier van hen het er mede hadden kunnen doen; ginds heeft een derde een glas bier leeg gedronken, terwijl hij op zijn hoofd stond; en tot dit soort behooren zoo wat al de zaken, waarover de eene kroeglooper den ander in de hoogte steekt. Lage dingen behagen aan lage zielen, en wat vuil is is de lust van een vuil gemoed. Indien ik het ongeluk had, om één uit dien kring van wondermensen te zijn, zou mijn eerste werk wezen om den naasten weg te vragen naar een oord, waar mij niemand kende.

Nu ik toch aan dit onderwerp ben, wil ik ook nog met een woord gewagen van zekere andere grootheden, die zich soms uit hunne hoogheid verwaardigen op een bouw knecht neer te zien; maar voor ik misschien hun toorn wakker maak, geef ik hun een versje dat ik in het schrijfboek van een oudoom vond:

Ik hoop, dat wat ik zeg, geen aanstoot u zal geven;
 Zoo 'k iets ten onrecht sprak, mijn hart bedoelde 't goed;
 Bedenk dus, eer gij soms een schijn van wrevel voedt,
 't Wat al te plumpe woord werd door een boer geschreven.

Er was een tijd, dat mij de ontzetting om 't hart sloeg, als ik van een verbazend knap man hoorde, maar langzamerhand ben ik er kalmer onder geworden, en 't ging mij als de kauw, die ontzag had voor den vogelverschrikker, totdat hij zag, dat 't niets was dan een oude jas met wat stroo gevuld. Het is met al die knappe lui gesteld, als met de schilderij, die heel van verre iets geleek. Van verre lijken 't zwanen,

maar van nabij gezien zijn 't slechts ganzen. Er zijn onder zulken, die te veel weten om wijs te zijn, wier stoomketel barst, omdat zij meer stoom op hebben dan zij verwerken kunnen. Door teveel boekengeleerdheid werden zij topzwaar, en vielen over 't paard in plaats van in den zadel te komen. Menschen, die in waarheid wijs zijn, achten zich zelve geen wijzen, een van dezen zeide:

Mij dacht, dat 'k alles wist, maar toen 'k begon te weten
 Heb met een andre maat mijn rijkdom ik gemeten,
 En 't harde vonnis, dat de ware wijsheid spreekt,
 Is, dat mijn weten mij slechts toont wat mij ontbreekt.

Onze zoowat half simpele Symen is een sukkel in de wereld, maar toch komt hij er nog beter dan de opgeblazen kwast, die denkt, dat hij de wijsheid in pacht heeft. Iedere muis heeft in dezen tijd zijn oogen goed wijd open te zetten, want er is tegenwoordig eene macht van katten en die een scherp gebit hebben, maar toch, opmerkelijk, zijn de meeste muizen, die onder de kattenklauw komen, hoogwijze muizen. Wat of er juist oorzaak van is, is moeilijk te zeggen, maar zeker is het, dat in een wereld, als waarin wij leven, het zoo hoogwijs zijn juist geen voordeel aanbrengt. Wie zooveel steenen hebben om mee te bouwen, worden niet zelden onder hun eigen steenen begraven. Mijn buurmans zoon achtte zich veel te geleerd om als een prullige Jan Ploeger achter den ploeg te loopen, en zoo beraamde hij allerlei plannen tot hervorming van Staat en Kerk, tot zijn plannen hem den toegang bezorgden tot een groot buitengoed, waar hem het dwangbuis werd aangelegd, als de geest van plannenmakerij wat te sterk in hem begon te stoomen.

Het ware hem nutter geweest koedrijver te worden dan in een paleis van dat soort huisvesting te hebben.

Wanneer een man te bij de hand is om zich aan de eenvoudige waarheid te houden, zal hij spoedig in een warnet komen, waaruit hij zich met al zijn knapheid niet kan uitwerken. Als hij een te knap schoenmaker is om zich bij zijn leest te houden, wordt hij als de hond, die zijn stuk vleesch in 't water liet vallen, door dat hij de schaduw wou grijpen. Vlugge Piet kan alles, wat zooveel is, als hij kan niets. Met kleine winst heeft hij niet op, alleen wat op eens rijk maakt is hem zoet, 't is daarom meer dan waarschijnlijk, dat hij doodarm zal sterven. Wanneer bluffen en verzen maken tot steun moet dienen en op eerlijken handel gesmaald wordt, zijn ondergang en bankroet niet ver van de deur. Hard en trouw werken is nu even noodig om wel te slagen als ooit. Vogels te vangen met zout op hun staart te strooien, zou een aardig baantje zijn, als de vluggerts maar lang genoeg stil wilden zitten; doch nu dat in hun kraam niet past, is 't verstandiger om ze maar op de oude, beproefde wijs te blijven vangen. De ware slag van vooruit komen is hard werken en daarbij eerlijk te zijn en zuinig te leven. Men kan geen brood bakken zonder meel, noch huizen bouwen zonder handen. Een oud rijmpje zegt:

Zonder kalk en zonder steen

Weet onze Jan te bouwen,

doch wijselijk voegt het er bij,

Maar dwazer zijn er stellig geen

Dan die zijn kunst vertrouwen,

Wat grootsprekers ook beweren, het zal in de wereld

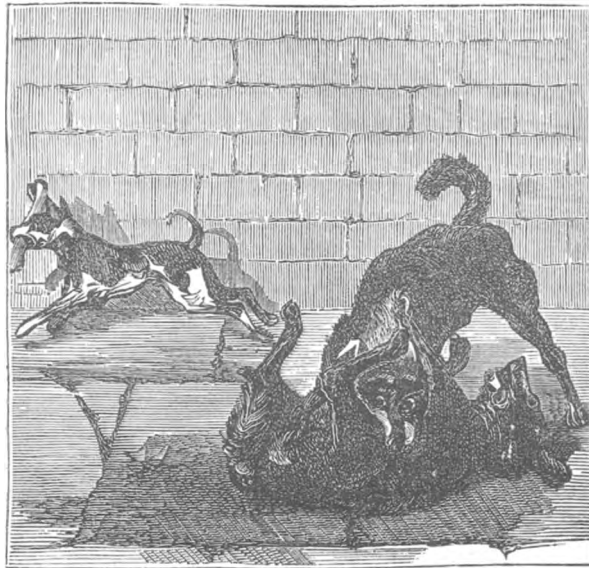
nooit anders worden, dan dat, wie bouwen wil, kalk en steen noodig heeft.

In de dagbladen las ik in den laatsten tijd van heeren zwendelaars, die wegens hun windhandel voor den rechter verschijnen moeten. Het is te hopen, dat zij daar met een volle maat mogen bediend worden, en hun windmolen met harden strafarbeid verwisselen. Hoe menig eenvoudig en eerlijk handelsman hebben zij door hun liegen en bedriegen in schuld en ellende geholpen. Wenschelijk ware het, dat ieder reeds lont rook, zoodra zulke belovers het met hun luchtkastellen op zijn beurs toeleggen. Niemand wordt op één dag rijk of op één dag goed. Het is niets dan een zak vol maneschijn, wanneer iemand u zoekt diets te maken, dat er een weg is om bij nietsdoen in een oogwenk rijk te worden. Wie heeft niet gehoord van de plannenmakers, die beweerden dat zij planken uit zaagsel en boter uit rivierslijk maken konden, maar ik kom liever op een gewonen houtzaagmolen ter markt en denk mij bij de koemelk te houden; en denkt gij er over zooals ik, dan is ook uw oordeel dat de plannen van dwaashoofden en schelmen op elkaar gelijken als twee erwten uit één peul.

De ergste soort van knappe lui zijn zij, die 't beter willen weten dan de Bijbel, en zoo geleerd zijn, dat zij stellig verzekeren, dat de wereld geen Schep- per heeft en dat de menschen een veredeld apenras zonder staart is. Wel, wel, ik weet nog best den tijd, dat men zou gezegd hebben, dat zulke praat in 't gekkenhuis thuis hoorde, maar nu worden deze dingen als de rijpe vrucht eener nieuwe wereldbeschou- wing door hooggeleerden verdedigd. Wanneer de

hedendaagsche wetenschap in dat spoor voortstoomt, zal een eenvoudige bouw knecht al spoedig niet meer weten welk verschil er tusschen een waanzinnige en een wijsgeer is. Wat mij aangaat, het valt mij veel gemakkelijker om het oude Boek op zijn woord te gelooven dan al dien nieuwerwetschen bombast te slikken, en ik zie nog niet de minste reden waarom ik mijn Bijbel minder zou lief hebben. Menig maal goede soep is in een ouden pot gekookt, en menige zoete troost is uit de oude waarheid geput. Er zijn tal van honden gestorven, sinds ik geboren werd, en ieder van hen had zijn tijd van blaffen, maar met hen allen hebben zij nog geen wezenlijk gebrek in den Bijbel opgejaagd, noch iets beters dan ons de Schrift leert aan het licht gebracht. Menschen mogen geleerd zijn in den overtreffenden trap, maar ook zoo zullen zij ons geen betrouwbaarder waarheid schenken, dan God ons leert, noch een beteren weg des behouds ons openen dan ons Jezus gebaad heeft in zijn eigen bloed. De liefde van Christus is voor het arme zondaarshart van beter allooï en beproefder waarde dan al de wetenschap, die geleerden tot zelfverheerlijking in hunne mufte studeercellen uitbroeien, en daarom zal ik er mij niet van laten afbrengen om in zijn evangelie mijn eenige troost in leven en sterven te zoeken.

WAAR TWEE HONDEN VECHTEN OM EEN BEEN,
LOOPT ER LICHT EEN DERDE MEE HEEN.

Wie hoorde niet van de twee mannen, die over een oester twist kregen en een rechtsgeleerde te hulp riepen om hun pleit te beslissen, en die dit deed door den oester op te eten en aan elk der twistenden een leege schelp te geven. Dit roept mij een soortgelijk feit in 't geheugen, te weten, van twee boeren, die 't over een gekochte koe niet eens konden worden en nu ook elk een advokaat namen, welke beide heeren de koe melkten en aan de boeren de moeite om met hun gezin de melk te gebruiken duur in rekening brachten. Met pleiten wordt weinig gewonnen en des te meer verloren. De magerste schikking is

in den regel nog voordeeliger dan het vetste proces. Wie tot een schikking komen kan en uit de rechtzaal blijven, doe het inschikkelijk en dankbaar, want wie eenmaal in 't warnet is, is er niet beter aan toe dan wie in de distels en doornen valt; zonder kleerscheuren komt er niemand af. Jan Ploeger krijgt reeds de koude koorts, als hij maar den naam van sommige advokaten noemen hoort. Hij is willig genoeg om naar Jericho te gaan, maar hij vreest de heeren, die den weg naar de palmenstad in pacht hebben, want de gans, die zij te plukken kregen, bracht er maar zelden een ongeschonden veer af.

Intusschen menschen, die een strijdlustig karakter hebben en naar een geding hunkeren, moeten de advokaten niet brandmerken. Ware het in 't recht gaan goedkoop, de wereld ware misschien alleen te rijker aan twistgierigen, zoodat er ten slotte slechts evenveel of meer voor dat genoegen verspild zou worden. Omdat die geest in de wereld regeert, kunnen wij 't niet altijd voorkomen, dat wij tegen wil en dank in een rechtzaak betrokken worden, en dan is het wijs, om te denken aan het vermaan, om voorzichtig te zijn als de slangen zoowel als oprecht als de duiven. Wijs is hij, die in dat geval naar een vertrouwd rechtsgeleerde omziet en het er niet op waagt om zijn eigen zaak te bepleiten. Gelukkig zijn nog de eerlijke rechtsgeleerden niet schaarsch, die alles doen om hun cliënten tot schikken en het vrede bewaren te manen, maar hoe dikwijls treffen deze personen aan, die hoorende doof zijn, en niet rusten, totdat zij evenals de motten hun vleugels deerlijk gebrand hebben. Wie het hoofd zoo opsteekt, moet maar door schade wijs worden,

want dit is de eenige weg, waardoor zulken nog iets
leeren.

Waar honden knorren, blaffen, bijten
Bij 't vechten om een been,
Is 't aan hun twisten slechts te wijten,
Loopt, bij 't elkaar aan stukken rijten,
Een derde met hun boutje heen.
Verdrietig zij hier 't onrecht lijden,
Maar 't pleiten schaaft nog meer;
Mijn hart, afkeerig van zulk strijden,
Gunt andren 't schamel zich verblijden
In zegepralen zonder eer.

DE KATTEPOOT HANGT BIJ HEM UIT.

Men heeft de vraag gedaan: »op welken leeftijd behoort een man te trouwen?" waarop een spotvogel ten antwoord gaf: »voor die jong zijn, is het te vroeg en voor wie ouder zijn te laat." Het is goed en wel zoo gekscherend te zeggen, dat het beter gelaten dan gedaan is; maar spreekt men in ernst, dan komt men met zulk een kwinkslag geen voetstap verder. Verstandigen zijn evenmin als dwazen geneigd, om naar zulk een ontraden van het huwelijk te luisteren. Niet weinigen zijn zoozeer dwazen, dat zij moeten en zullen trouwen, al was de stap, dien zij doen willen, zonneklaar dwaasheid. Het staat aan mij niet om een oordeel te vellen, hoevelen wel met oordeel eene levens-

gezellin kiezen, maar ik vrees, dat al in zeer vele gevallen de liefde blind is en eene blindemans-keuze doet. Ook geloof ik, dat menigeen nooit getrouwd zou geraken, als liefde alleen den doorslag geven moest. Hoe sommigen ooit een wederhelft vinden is mij een raadsel, maar over smaak valt niet te twisten. Evenwel naar men zijn bed maakt, moet men er op liggen, en naar men de knoop legt, is men gebonden. Als iemand een helleveeg aanslaat of zich door zulk een juweel laat aanslaan, moet hij de vegen uit de pan maar slikken en er zoo weinig mogelijk zuur bij zien. Krijgt hij stoel of voetbank naar het hoofd, dan voegt hem dankbaarheid voor zoo sprekend bewijs van de liefde der vrouw zijner keus, en het beste, dat hij doen kan, is op de aangeboden stoel plaats te nemen en te wachten op het stuk huisraad, dat verder aan de beurt ligt.

Wanneer 't een man gelust, dat »de kattepoot bij hem uit hangt'', moet hij maar zijn best doen, dat hij 't zijn poesje naar den zin make, opdat zij hem niet erger krabbe, wat zulke katten in den regel gewoon zijn. Een goed echtgenoot blijkt doorgaans ook eene goede vrouw te hebben, en heeft hij 't minder getroffen, dan zal 't hem niet zelden gelukken om haar in een beter spoor te leiden. Kwade Jan maakt groot geschreeuw over kwade Mie, maar twintig tegen één zijn beiden aan elkaar gewaagd. Wel zegt het spreekwoord, een vrijwillige last is licht te dragen, maar mij is meer dan eens gebleken, dat sommige mannen alles te dragen hebben, wat zij torschen kunnen, zoodra zij met eene wederhelft belast zijn.

Toch is een vrouw van vromen aard,
Haar volle wicht in fijn goud waard.

Wien zij is genegen, dien is zij tot zegen, in al zijn wegen. Gezondheid en een goede vrouw is vreugd van alle zijden, en helpt een man door liefdes trouw tot door de bangste tijden. Zelfs is 't verkieselijk, dat een vrouw een weinig bij de hand is en niet door alles over haar kant te laten gaan, toelaat dat slordigheid en vuil in huis post vatten. Eene feeks is misschien nog niet zoo erg als eene onverschillige, snoepachtige slet, ofschoon elk zoodanig exemplaar ellende genoeg aanbrengt, om voor een man de wereld te eng te maken. Wanneer de huismoeder het huis weet knap te houden en goed op de kinderen toeziet, dan kan er een enkel bedsermoen, zooals Vader Caudle geregeld te slikken had, wel op door, al is een woord, dat een riem onder 't hart steekt, liefelijker en meer gewenscht. De man, die met een altijd scheldend wijf de levensreis doen moet, heeft veel van een vrucht, die in 't zuur ligt; hij zou zich bijna even goed kunnen laten villen en tot den hals in den pekel zetten. Hebt gij het lijfdeuntje dier hellevegen wel eens gehoord? Leest het, jonge mannen, die op trouwen plan hebt, en ziet goed uit uwe oogsn, opdat gij niet met iemand in het huwelijksbootje stapt, bij wie deze gaven juist in den bloeitijd zijn. In eene geestige vrijmoedigheid kan eene geeselende vrijpostigheid als hare rijpe vrucht schuilen.

Als ik mijne oogen open doe,
Is 't mij een vaste wet,
'k Dien eerst mijn man een roffel toe
En ga dan in 't gebed.

En zetten we ons ter maaltijd neer
 Bij brood of andre spijs,
 Eerst scheld ik — en dank dan den Heer
 Voor daaglijksch gunstbewijs.

Te droog, te vet, te heet, te koud,
 't Is nimmer bij mij goed;
 Te rauw, te gaar, te versch of te oud,
 Nooit is 't zóó 't wezen moet.

Of 't wildbraad zij, of vleesch of visch,
 Mijn woord is altijd klaar,
 En dat het naar mijn mond niet is,
 Wordt man en meid gewaar.

Leg 'k 's avonds eindlijk mij ter rust,
 'k Geef boos den slaap slechts toe,
 Want schelden is mijn hartelust,
 Dat werd ik nooit nog moe.

Dit steekt me een riem toch onder 't hart:
 Haast komt de morgen weer,
 'k Noem dan als gister 't witste zwart
 En trek als nooit van leer.

Is intusschen het hoofd des huizes geen man maar een Jan Salie, dan is 't geen wonder als de vrouw de broek aan heeft, en de merrie kan licht het beste paard zijn, als haar maat een ezel is. Wel heeft eene vrouw recht, om zich heer en meester te voelen, wanneer zij, zoo als maar al te dikwijls gebeurt, voor zich en de kinderen den kost moet winnen. Zij behoorde wel niet het hoofd te zijn, maar wat zal zij er aan doen, als zij alléén hersens in 't hoofd heeft. Wat arme sukkels zouden vele mannen blijken, als niet nog hunne vrouwen hunne eer ophielden. Het is met zulken, zooals laatst de zielige Jan Simpel zei: »als Willems vrouw eens weduw wordt, wie zal dan zijn

boterham snijden, als hij dan nog maar boter bij zijn droogbrood verdienen kan." Het is iets heerlijks, als de vrouw toont hare plaats te kennen en zij zich daar houdt; dan is er bijna geen last, dien man en vrouw niet licht dragen. Zoo is zij eene ware hulpe en maakt den man huis en haard zijn tehuis. Mijn oude vriend Tusser zegt:

Bij 't afzijn des mans voer de vrouw vrij 't bewind
En zie toe op d'arbeid van dienstknecht en kind;
Is huisvrouw haar naam, laat huisvrouw zij wezen
En 't oefnen van macht, als 't plicht is niet vreezen.

Deze volksdichter legt er in zijn werk groot gewicht op, dat een goed deel van de huishoudelijke zaken op de vrouw ruste en door haar behartigd worde, en hij schrijft

Gaat van huis nooit beiden,
't Huis is, vrouw, uw rijk;
Dat in 't zorgvol leiden,
Daar uw liefde blijk.

In een goed gezin moet het wezen, als bij die weerwijzers, waar het weder door een man en vrouw wordt aangeduid, en de een altijd binnenhuis is, als de ander er buiten toeft. Wanneer de Vorst des lands op reis is, is het plicht en roeping der Vorstin om haren gemaal op den troon te vervangen, en heeft zij hem zijner waardig vervangen, dat heeft hij haar als zijne schoonste kroon te roemen en hooger dan al het goud en edelgesteenten der wereld te schatten. Hij moet dan gevoelen: »indien er ook maar ééne goede vrouw op de wereld is, dan is zij mij ten deel gevallen." Jan Ploeger dacht dat gedurig van zijn eigen vrouw, en nu na vijf en twintig jaren vereend te zijn geweest, spreekt hij op dit pnnt beslister dan ooit te

voren. Hij gaat nooit weddingschappen aan, maar in dit geval zou hij er een drieduitskorstje onder willen verwedden, dat er geen beter vrouw op deze aarde te vinden is dan zijn lieve wederhelft. Gelukkig de man, die in en door zijn vrouw gelukkig is. Hij beminne haar, zooals hij zichzelf liefheeft, of liever meer, want zij is de betere helft van zijn ik.

Dank God op uw knieën, vriend.
 Dat zóó 't geluk u heeft gediend,
 En prijs hem voor den rijken zegen,
 Dien ge in uw huisvrouw hebt verkregen.

Er is één bepaald geval, waarin ik mij nooit verbaas, als de vrouw haar man een kattepoot toont en voelen laat; en dat is, als hij altijd naar de kroeg afdruipt en daar zijn weekloon verkwist. Ook dan is misschien zachtheid en liefdebetoon nog het beste middel om hem naar huis te troonen en daar te doen blijven; maar daartegenover leert elke dag, dat er drinkers zijn in wie alle menschelijk gevoel verstompt is, zoodat ze met voorkomendheid en goedheid lachen en spotten, en dus niemand verbaasd kan zijn, dat de pot bij een vrouw wel eens overkookt, en dat zij haar heer en meester eens een proefje geeft, dat haar tong ook andere dan suikerzoete woordjes kan spreken. Er is niets dat de huwelijksliefde op zwaarder proef stelt, dan de kroegen, en toch is er geen christenland, waar de regeering de kroegen niet nog als paddestoelen laat groeien en ten behoeve der oorlogsweelde, die bloedzuigers zich met het beste bloed des volks laat mesten. Zoo moet de weerlooze vrouw, die tegenover de dubbele verdrukking geen stem in 't convent heeft, wel zelve politieagent en rechter zijn, en wie kan 't

haar euvel duiden, als zij nu en dan haar drinkebroer op een huiselijk traktement, heet van den rooster, onthaalt. Laat er voor hem geen kruimel van te loor gaan, vrouwtje, en zie of gij 't niet zoover brengen kunt, dat hij zich zijn oogen uit zijn hoofd schaamt. Hoe zoudt gij anders dan als kat en hond leven, zoolang hij zulk een ellendige hond is!

Is u wijsheid gegeven om den ongelukkige zonder woord en door uw voorbeeld te winnen, dit zou zeker wenschelijker zijn, want twee zwarten maken nooit één witte; en als gij hem warm water toedient, blijft er groote kans, dat hij het zich met jenever of rum wat smakelijker maakt.

WIE ZIJN VINGERS IN DE BREI STEEKT, BRANDT
ZIJN TOPPEN.

Er zijn menschen, die hun vingers in iedermans brei steken en meenen ieders boot beter te kunnen sturen dan wie aan 't roer zit. Het is, alsof zij niets te doen hebben dan hun neus in eens anders zaken te steken, en zij mochten wel stompneuzen hebben, want zulk een stompen gevel zal beter dan een van ander fatsoen de stompen verduren, die zij van tijd tot tijd wel moeten oploopen. Glurend en turend, morrend en knorrend, vindt ieder dat volkje lastig als een ouderwetsch tolhek op zijn weg. Zij komen, zonder genood te zijn, blijven zitten en wijsheid uitkramen zonder dat iemand het met woord of wenk vraagt, en nau-

welijks is er een weg om hen kwijt te raken, of men moest hen de deur uit smijten, maar zelfs zoo zullen zij slechts weder opstaan, aanschellen en op nieuw belet vragen. Zonder vraag of betaling geven zij meer goeden raad dan eenig advokaat, en al oogsten zij er nooit dank voor, toch kunnen zij niet nalaten om door elk sleutelgat te zien en aan allen kieren te luistervinken. Zij hebben altijd zoo veel te vragen, alsof zij de roeping hadden u uw catechismus te laten opzeggen, en zijn zoo grif hun meening te uiten, alsof gij hun hun oordeel op uwe knieën had afgesmeekt.

Dit volk is overal met den neus bij, als snuffelende honden, en zij loopen en fladderen rond als spreeuwen in den tijd, dat deze gasten hun jongen voeden. Zij maken groote drukte zonder iets uit te voeren, tenzij wanneer er kwaad te stoken valt, waarin zij het de eksters afwinnen. Wanneer iemand zulke lieve luidjes onder zijn bloedverwanten te dulden heeft, kan hij ook zeggen: »Van je vrienden moet je 't hebben.

Te helpen, 'k weet het is uw lust,
En daarom, wees geheel gerust,
Dat is het noodig 'k u zal vragen;
Maak dus geen drukte, lieve vriend.
Daar ieder 't best zich zelven dient,
Is 't raadzaam elk zijn pak te dragen.

Maar men kan even goed de varkens wat verzoeken als deze bemoeiallen, want zie, daar is Pau de Snuffelaar alweer. Deze Paulus en zijn familie zijn kwalijker te dragen dan wie ook; ongelukkig nemen zij zelven niets kwalijk, hoe grof gij 't ook maakt.

Een oud en wijs schoolmeester zeide eens tot mij:

»Jan, bemoei u nooit met zaken, die niet tot uw bemoeisel hooren.» Ik heb die wijze les onthouden en ik nam mij voor om nooit een anders varken te wasschen, uit vrees dat de een of andere ruwe hand mij de ooren niet waschte. Er is eene vrouw in ons dorp, die op ieder wat te zeggen heeft, maar ieder heeft ook wat te zeggen op haar; zoo beweren haar bureu, dat haar de tanden los in den mond staan, om dat zij haar tong nooit rust laat. Kon zij haar tong maar in toom houden, zij zou een vredig en gelukkig leven hebben, maar die wil zij niet aan den band liggen, dat is het kwaad.

Onze Willem de Schaapherder zat laatst heel rustig te peinzen, terwijl al zijn bureu de hoofden bijeenstaken om te kakelen. Eindelijk zei een grappenmaker: »Zie onzen ouden Willem, hij is zoo stom als een stokvisch. Zou het zijn, omdat hij zoo wijs of omdat hij zoo zot is?» »Wel,» hernam Willem, »dat moet gij zelf maar beslissen, maar ik meen wel eens gehoord te hebben, dat een zot geen meester van zijn tong is.» Zij zien Willem niet altijd voor snugger aan, maar als zij met hem beginnen, trekt hij in den regel aan 't langste eind. Een ding is zeker, dat hij zich aan praatjes niet stoort, zoolang de bedillers 't maar zijn schapen niet lastig maken. Ik hoorde hem laatst een liedje neuriën, dat ik zoo passend vond, dat ik 't voor mij zelven heb opgeschreven.

'k Weet er zijn, die mij oordeelen iederen dag,
En ik gun hun te doen wat elk sterveling mag;
Waarom zou tot hun scherts ik niet willig mij leenen;
Want ik ben, die ik ben, wat ook anderen meenen.

't Kan wel zijn, dat hun hart mij uit boosheid bespiedt,
 Dat hun oog zich verheugt, als het zwakheden ziet;
 Maar ofschoon uit de hoogte hun vonnis zij wijzen,
 'k Zal toch zijn, die ik ben, wie mij laken of prijzen.

Wie er oordeelen willen, och, ik gun hun de pret.
 Want de Heer is mijn rechter, mijn richtsnoer zijn wet,
 En hoe menschen mij loven of valschlijk betichten,
 'k Weet ik ben, die ik ben, en mijn God zal mij richten.

Als menschen zich ongeroepen met onze zaken bemoeien willen, is het beste, om op hen en hunne wijsheid geen acht te slaan. Zij zijn niet meer teleurgesteld, dan als men zonder tegenspreken hen praten laat, en niets nemen zij zoo kwalijk, als dat men hun niets kwalijk neemt. Doove ooren te hebben, is tegenover zulken wijsheid, want eer zoudt gij al de kikkers in een sloot kunnen doen zwijgen, dan bemoeizieke babbelaars een slot op den mond leggen. Stop watten in uwe ooren, en laat ze dan kwaken tot hun tong van vermoeden niet meer kan. »Als er geen hout is, gaat het vuur uit,» zeide reeds Salomo; en als gij een bemoeial niet antwoordt, kan hij evenmin door gebrek aan brandstof zijn vuurtje blijven stoken. Bejegen hen vriendelijk, maar gun hun 't genot niet, dat zij u tot twisten verleiden. Houd zooveel in u is, vrede met alle menschen, ook al ziet gij geen kans om hen voor u en tot het jagen naar vrede te winnen.

'T IS VERGEEFSCHE MOEITE OM DEN WIND IN EEN
NET TE VANGEN.

Sommige menschen loopen met molentjes en halen zich de zotste dingen in het hoofd. Zij spreken over het regeeren van eene natie, als ging dit even gemakkelijk als om eene kudde stomme schapen te hoeden, en wawelen over hervormings- en regeeringstelsels, als ware de wereld een stukje goudpapier, dat zij met hun schaar wel knippen en fatsoeneeren zouden. Die van dezen gilde zijn houden zichzelve voor diepzinnige denkers, ofschoon zij niet meer diepte hebben dan een platte schotel. Zonder moeite zult gij zulk een doorzien, alsof gij hem met een kaars van binnen doorkeken hadt, en bij al uw onderzoeken slechts schrale weten-

schap hebben opgedaan, Zijn hoofd is groot genoeg maar er huizen zeer luttel hersens in. Hij heeft praats bij 't dozijn en bij 't gros zonder iets te zeggen. Wanneer hij aan 't bluffen en pochen is op zijn nietswaardige daden, ontdekt gij maar al te spoedig, dat hij van een handvol graan een schuurvol te maken poogt. Zijn tong is als een varkensstaart altijd in beweging zonder iets te doen.

Hij is de man die de nationale schuld zou weten te delgen, en die in zijn winkeltje in drie dagen twee appels aan den man brengt; hij heeft het geheim om met winst te boeren gevonden en verarmt sneller dan een van zijn bureu. Hoe meer hij leest en beraamt, hoe meer hij met zijn schoone plannen aan lager wal raakt. Hij is als de blinde, die op een blind paard in 't holle van den nacht uitreed, en naarmate hij meer uit de sloten zocht te blijven er telkens dieper in zonk.

Zoodra men op de Mookerhei levende bokking vangt, zullen zij slagen en hun zakken van goud overvloeien. Tot nu toe, is het altijd, wij zijn ongelukkig geweest; maar dit houden zij er toch voor, dat als eens iemand het hun maar toeliet om zijn doodkist te maken, hij nooit sterven zou. In het aanstaande jaar zal Planziek zeker rijk zijn en gij er u met hem in verheugen; maar als gij hem nu het genoeg wildet doen om hem een rijksdaalder op rekening te geven, zou hij daarvoor u een aandeel schenken in zijne uitvinding om zonder ploegen of zaaien graan te doen groeien.

Het is vermakelijk zulk een wijze te zien in de oogenblikken van verrukking, als zijn genie hem tot den derden hemel heeft opgevoerd; dan gaat het hem

als Chang, de Chinees, toen hij geen raad wetend uitriep: „Hier is mijn regenscherp, en hier is mijn pakje, maar *wáár ben ik zelf?*” Hij zoekt naar den bril dien hij op zijn neus heeft, en terwijl hij op zijn eigen ezel uitgereden is, klaagt hij verlegen: »lieve menschen, wáár mag toch mijn ezel zijn?”

Men verhaalt van een geleerde, die zijn horloge in den ketel deed en staroogend op zijn ei keek, of de vijf minuten niet om waren; ook zou hij 's avonds onder een stortregen te huis gekomen, zijn natte parapluie te bed hebben gelegd en zelf in den standaard hebben plaats genomen; doch hoe dit zij, ik weet van nabij van iemand, die vergat dat hij trouwen moest en die zeker zijne vrouw niet zou gekregen hebben, als niet een vriend hem op zijn trouwdag tijdig uit zijn studeerkamer had gehaald, waar hij op 't besturen van luchtschepen zat te peinzen. Zie hieruit, mijn jonge lezer, waartoe overgeleerdheid brengt, en mor er nooit over, dat men u niet zoo vol wijsheid heeft gepropt, dat uw gezond menschen verstand er bij te loor gegaan is.

Zulken, wier gewoon bedrijf het is, dat zij den wind in een net zoeken te vangen, zijn zoo zacht als zijde en zoo groen als gras; toch meenen zij, dat de maat van hun hoofd zeldzaam groot is, en dat is zij ook, als men hun ooren mede opmeet. Hij zal iets tot stand brengen, dat zeer groot is en zijn naam zal ver-eeuwigen, maar wat dit wezen zijn zal, daar is hij nog geheel onzeker van. Hij is vol wenschen en plannen bij volslagen gebrek aan wilskracht; van daar dat zijn bloesems nooit vrucht zetten en er nauwelijks één knop zich als bloem vertoont. Hij is gelijk aan

eene hen, die wel eieren legt, maar er nooit lang genoeg op zit om een enkel kuiken uit te broeden.

Maneschijn is een artikel, dat onze vriend hoogelijk roemt, en verwonderlijk is het wat hij daar al niet bij ziet. Zelf blaast hij de trompet over zijn plannen, maar die er meer van weten, beweren, dat al zijn heerlijkheden in zijn verbeelding en niet in de werkelijkheid bestaan. Zoodra hij op zijn stokpaard door-draaft, ziet hij op zulk eene kleinigheid als de uitvoerbaarheid van zijn plannen niet; of het luchtkasteelen zijn, deert hem niets, als hij ze maar schoon keurt. Een geleerde van die soort wilde ons onlangs op grond enkel van zijn hoog wijze redeneeringen betoogen, dat er in de hei bij ons dorp goud schuilde, maar toen hij had uitgepraat fluisterde Willem mij in 't oor: »dat is een leugen met een deksel en een handvat.» Ik geloof, dat hij met dit wel wat scherpe woord gelijk had, maar ook dat de man zijn eigen inbeeldingen voor waarheid hield; meest dit had ik tegen hem, dat hij er onze spaarduiten aan wagen wilde om met zijn net op de windvangst uit te gaan.

Wat zijn er eene menigte goede lieden, die met godsdienstige malerijen behebt zijn! Tot stand brengen doen zij niets, maar zij hebben plannen, als niemand voor hen, en zullen ter gelegener tijd weten te toonen, wat zij kunnen. Bij hunne berekening op 't papier staat vastgesteld, dat zooveel duizend menschen een rijksdaalder zullen geven, bovendien zoovele honderden vijf gulden en een gelijk getal een tientje elk, en dan zal de kerk, vergaderzaal, of het gesticht, dat zij in 't hoofd hebben, verrijzen zoo prachtig en ruim als 't hun in hun verbeelding voor den geest staat. Het ongeluk

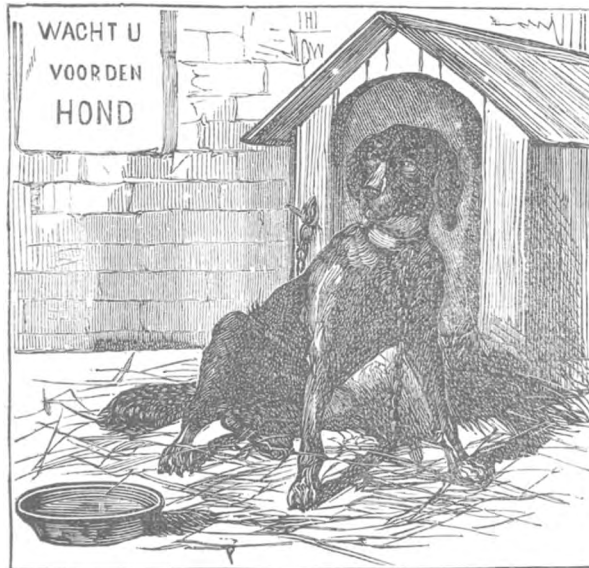
is, dat al hun groote woorden nauwelijks iemand een rijksdaalder uit den zak praten, zoodat als het gebouw er komen moet, mannen van minder woorden, die den ouden weg en niet nieuwbakken plannen volgen, door de handen uit den mouw te steken en te doen in plaats van te praten, de zaak tot stand brengen. Doorgaans blijkt nog bij die uitkomst, dat de groot-spreker, die zoo gul was met anderer beurs, zelf, zonder iets te geven, bakzeil heeft getrokken. Dit heb ik reeds lang bemerkt, dat de meeste dingen, die op 't papier zoo heel fraai schijnen, maar best niet verder dan 't papier komen. De oudste zoon van onzen meester had zoo wonderbare plannen om onze tuinen met heggen van vruchthout te omplanten; wat hij alleen vergeten had, was maar, dat onze gronden voor die boomen in 't geheel niet deugen.

Alles naar omstandigheden,
En zoo iets uw grond niet past,
Houd u dankbaar en tevreden,
Aan het oud gebruik dan vast.

Nieuwe bezems vegen wel schoon, maar wat zij opvegen is gewoonlijk vuilnis. Ploeg, waarmee gij wilt, maar ik houd het met mijn oude blessen, die mij altijd goed gediend hebben. Hard werken en niet plannen maken is het, dat de zaken in land en kerk doet slagen en vrucht doet zien.

Een trouwe bouwknacht kan u toonen,
Wat weg uw werk met vrucht zal kronen,
Zijn noeste vlijt en kloeke hand
Schenkt zelfs een oogst aan 't schraller land.

WACHT U VOOR DEN HOND.

Jan Ploeger is in zijn eerste boek zijn vrienden niet met preeken lastig geweest, maar nu wil hij zich eens aan een preek wagen, en vraagt reeds vooruit verschooning als men aan 't eind zal moeten zeggen: nu 't was ook maar een preek van een bouwknacht.

Was het een gewone preek, een preek bestemd om van een kansel te worden voorgedragen, dan zou hij die zoo lang en vervelend maken als een avond in 't hartje van den winter, uit vrees dat anders de hoorders hem een zonderling noemen zouden. Maar nu het stuk enkel voor lektuur te huis bestemd is, zal hij 't maar kort maken, al heeft hij geen zoetigheden te zeggen, daar 't onderwerp niet zoetsappig is. De tekst

is een woord van diepen zin en staat op menigen muur geschreven: »WACHT U VOOR DEN HOND." Gij weet wat honden zijn en ook hoe gij u van zelf in acht neemt, als een bulhond, zoover zijn ketting dat toelaat, op u aanvliegt. De tekst is derhalve zoo duidelijk, dat hij niet de minste toelichting behoeft.

Het is opmerkelijk, dat de Bijbel niets tot lof van honden zegt. Ik veronderstel, dat zij daar in 't Oosten een slecht ras hadden, of wel, dat het was, zooals onze leeraar zegt, dat zij genoegzaam tot de wilde dieren behoorden, omdat zij geen bepaalden meester hadden en half uitgehongerd ronddwaalden om een schralen kost te vinden. Ook zal 't wel met een hond zijn als met een mensch, dat hij voor zich zelf ellendig en voor anderen een lastpost wordt, als hij geheel zijn eigen meester is. Er is niemand, voor wien 't niet nut is, dat er iemand op hem toeziet; en zij, die zeggen, dat niemand om hen geeft en zij om niemand geven, zijn honden van 't slechtste soort, en hoe 't komt weet ik niet, maar zeker is, dat zulke allemansplagen nooit schijnen verdronken te worden.

Waarde vrienden, ik moet wel als alle predikers een verdeeling in hoofdpunten hebben, en ik doe dat niet enkel uit zucht tot navolgen, maar omdat mijn onderwerp zich van zelf in onderscheidene deelen splitst.

Eerstens *wacht u voor een vuilen hond*, — of wilt gij liever den naam, die het eerwaardig oude Boek ons aan de hand doet, — wacht u voor de »kwaaddoeners", — die de onwaarheid liefhebben en er zich met wellust in omwentelen. Vuile honden zullen uw kleed bevleken en door hunne aanraking u zoo smerig maken als zij zelve zijn. Een mensch wordt uit zijn

vrienden gekend. Gaat gij met losbollen om, dan zal men uw naam en karakter uit dezelfde pot kleuren als het hunne. Het algemeen heeft geen tijd om fijne onderscheidingen te maken. Als zij een vogel altijd met de kraaien zien vliegen en in één nest huishouden, zeggen zij: 't is een kraai; en negen en negentig van de honderd malen slaan zij den spijker op den kop. Als gij een voorkeur hebt voor 't hondenhek en altijd met honden op 't pad zijt, zal niet licht iemand u voor een onschuldig lam verslijten. 't Kan niet anders, of slecht gezelschap is tot schade, waarom ook een oud spreekwoord zegt: »Wie met honden slaapt, krijgt een deel van hun gasten.»

Gij kunt u niet te ver houden van personen, die den typhus hebben of een slecht leven leiden. Wanneer een dame in haar wandelpak een hond uit een sloot ziet komen en zich gereed maken om zich duchtig af te schudden, weet zij niet, hoe zij spoedig genoeg uit den weg zal komen, en daaruit is een les te leeren: »Zoo wij iemand zien, die een nat zeil heeft en zijn dronkenmanspraat uitslaat, is het wijs om hem zoo ver mogelijk van boord te blijven.»

Ten tweede, *wacht u voor alle keffende honden*. De wereld is vol keffers en blaffers; in den regel is het klein soort, maar wat zij aan grootte missen, vergoeden zij ruimschoots door hun levensmakerij. Aan hun aanblaffen en hun tanden laten zien komt geen end, als zij eens aan den gang zijn. Van de viervoeters mocht de dichter met recht zeggen: »Laat ze blaffen, laat ze bijten, 't is toch de aard, dien God hun gaf;» maar die versooning geldt niet voor de tweebeelige honden, waarover ik het nu heb, want hun eigen nuk-

ken en de duivel maken ze, zooals ze zijn. Zij hebben te vitten op ieder en op alles. Zoodra zij maar durven, zetten zij hun muil op, en moeten zij zich inhouden dan strekken zij zich met onwil uit en gronunen binnensmonds. Neem u in acht voor die wezens. Knoop geen vriendschap aan met een man, die met nijdigheid behebt is, want gij zoudt even goed voor genot u in de brandnetels kunnen neervleien of een adder tot halskraag kunnen kiezen. Misschien heeft de snaak toevallig nu een goed oog op u, maar wacht u voor zijn vriendelijkheid, want hij die heden zonder oorzaak tegen anderen blaft, zal j't niet lang laten duren of ook tegen u keft hij om niets en niemendal. Bied hem geen hondenhok op uw erf, tenzij hij u toelaat om hem aan den ketting te leggen. Zoodra ge bemerkt, dat iemand de azijnpacht heeft en niemand een goed woord geeft, ga hem zoo stil mogelijk voorbij en blijf uit zijn vaarwater. Geladen geweren en opvliegende gestellen zijn gevaarlijk om bij te huizen. Al bedoelen zij geen kwaad, zij stichten licht kwaad, als de lading door eenig onvoorzien toeval losknalt. Het is beter om een half uur om te loopen dan een pak slaag op te loopen, en minder lastig om op een dozijn spijkerpunten te zitten dan een heethoofd tot buurman te hebben.

Ten derde, *wacht u voor vleiende honden*. Zonder ophouden springen zij tegen u op en bevuilen u met hun smerige pooten. Het is u de handen likken en kwispelstaarten, zoolang gij een lekker beetje te geven hebt. Zij zijn van 't zelfde ras als de soldaat, die tot de keukenmeid zei: «U laten loopen, mijn lieve kind, nooit, zoolang gij nog een kwartje in uw knipje hebt.»

Als iemand te veel suiker bij zijn woorden geeft, is er alle grond om te vermoeden, dat er niet veel zoe-tigheid in zijn hart schuilt. Mistrouw den man, die u in uw aangezicht prijst, want hij zal de eerste zijn om u achter uw rug te belasteren. Als zulk een snaak zich de moeite geeft om u iets vleijends te zeggen, rekent hij op betaling in klinkende munt, want hij weegt zijn woorden af naar de winst, die hij van uwe ijdelheid of onnoozelheid hoopt. Zoodra menschen zich heel diep buigen, hebben zij iets in 't oog dat zij op-rapen willen, en hoe dieper zij zich al vleijende voor u bukken, hoe meer zij de kans schoon achten om u te plukken. Waar gij overmaat van beleefdheid ont-moet, daar zult gij, als gij den neus maar flink op-haalt, een rat, die op stelen uit is, ruiken. Jongelie-den kunnen zich niet te veel voor personen wachten, die altijd de strooppot bij de hand hebben en vooral jonge meisjes, die een lief gezicht en geen geld heb-ben het speelsche hondensoort, dat men saletjonkers noemt, niet te ver van zich houden, als zij haar kleed willen rein houden.

Ten vierde, *wacht u voor een gulzigen hond*, voor een man, die nooit genoeg heeft. Er is geen ziekte zoo besmettelijk als ontevreden gegrom. Eén grimbaard is genoeg om een gansch gezelschap een klaaglied te doen zingen, en het is rechtaf een ongeluk om met ontevredenheid aangestoken te worden. Menschen, die altijd op halen en grijpen uit zijn, zijn al zeer zelden eerlijk. Als zij er kans toe zien, steken zij hun lepel in buurmans pappot, dus waarom ook niet in de uwe, als 't lukken wil? Let op, hoe netjes ze tot een kalen vuursteen toe weten te villen, en daar

gij er zeker van zijn kunt, dat zij 't zelfde met u voor hebben, is 't best, als het u minder voegt dan een paling, om mijnheer Vilder de kans niet te laten. Wanneer iemand er op pocht, dat hij nooit iets weggeeft, is 't wijs, dat woord te verstaan als een : »wacht u voor den hond.» Een vrijgevig en goedhartig vriend is eene hulp om minder zelfzuchtig te worden, maar wie zoo smakelijk van hun halen en grijpen weten te spreken, zouden er u eer gij 't wist toe brengen, om een extra slot op uw beurs te leggen. Een hongerige hond slikt al wat hij vangen kan en ziet altijd naar meer; en zoo trekken geldzieke menschen huizen en landerijen aan zich en snuffelen altijd naar nieuwen buit. Ik walg van die dieren, zoo honden als menschen. Wie daar altijd van goud, van geld maken en geld sparen spreken, wel 't was beter, dat zij maar op eens onder de honden gingen leven, om op hun deel van het doode paard te azen. Het is onder geen woorden te brengen hoeveel kwaad het omgaan met een geldzuchtigen schraper aan iemands hart doen kan. Minder gevaarlijk nog is het, om door een dollen hond gebeten te worden, want geldzucht is de jammerlijkste vergiftiging waardoor een menschen ziel kan worden aangetast; het is de wortel van alle ander kwaad. Ontvlucht als pest en cholera den omgang met woekerzieke grijpvogels en bloedzuigers, wacht u voor die honden!

Te vijfde, *wacht u voor den blaffenden hond.* Zij, die altijd den mond roeren, moeten wel veel liegen, daarom, als gij de waarheid liefhebt, is 't best zulken niet tot vrienden te hebben. Wie veel praten, zijn eer zij 't weten aan 't kwaad spreken van hun burens,

dus ook van u, als gij tot hun bureu behoort; wilt gij alzoo liever niet het praatje van de buurt worden, zie dan naar beter vrienden dan deze om. Jan Praatvaar zal u terstond met zijn volle maat dienen, en na het eerste proefje, is het wijs de kennismaking af te breken voor zij gemaakt is. Kies u geen woning in de Klappijbuurt, want de Lasterstraat grenst er aan.

De klauw van een leeuw is fluweel in vergelijking van den tong van een achterklapper. Mocht gij een altijd blaffenden hond hebben en gij hem bij toeval kwijt raken, besteed dan geen cent aan advertentiekosten. Luttel zijn de zegenwenschen, die honden ten goede komen, welke den ganschen nacht door huilen en blaffen, en brave menschen uit den slaap houden, maar die viervoeters zijn een nog te verdragen last in vergelijking met de nooit vermoeide babbelaars, die zich nooit rust gunnen van hun van anderen kwaad spreken.

Te zesde, *wacht u voor een hond, die altijd achter de schapen zit*. Zulken zijn in alle kerkgenootschappen te vinden en veroorzaken al heel wat ellende in de wereld. Sommigen hebben nieuwe leerbegrippen, die even rot en wormstekig zijn als ze nieuw zijn; anderen hebben allerlei nieuwe plannen van verbetering, uitbreiding en regeling; en nooit zal iets kunnen goed gaan, zoolang met hun droomen en grillen niet de proef genomen is. Voorts is er een derde soort, die geen grein liefde in hun hart hebben, en die zich alleen aan eenig kerkgenootschap aansluiten om te zien, of zij er niet den meester spelen en alles onderst boven keeren kunnen. Let op zulken en wacht u voor hen met alle omzichtigheid. Er is gelukkig nog eene me-

nigte goed gezinden in elke gemeente, die niet anders verlangen, dan dat men hen met rust laat en hun eigen weg laat gaan, en deze onruststokers zijn hun last en plaag. Althans de meeste leden onzer gemeente begeeren niet anders dan het evangelie te hooren en hulp en steun te ontvangen tot goed doen; maar deze druktemakers komen steeds met hunne »ologies" en hunne strikvragen en harde redenen, en zijn ieder ander tot kwelling. Een goede herder zal niet nalaten deze honden te raken, maar zoolang ze niet de volle lading hebben, brouwen ze weer kwaad, zoodra zij er maar kans op zien. Welk genot zij toch in dat onrust stoken vinden? Gewis, er zit in zulken iets van den wolvenaard. Intusschen hoe dat zij, wacht u voor den hond.

Ten zevende, *wacht u voor honden, die tot hun uitbraaksel zijn terug gekeerd.* Een afvallige is evenals een melaatsche. In den regel zijn er geen bitterder vijanden van het kruis dan zij, die eerst beweerden, dat zij volgers van Jezus waren. Wie Christus verlaten kan, is slecht gezelschap voor een eerlijk man. Er zijn er, helaas, tegenwoordig maar al te velen, die hun godsdienst zonder meer omslag afleggen dan een bouw knecht zijn buis. Hoe verschrikkelijk zal voor zulken de dag zijn, »in welchen de hemelen met gedruisch zullen voorbij gaan en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken, die daar in zijn, zullen verbranden." Zoodra iemand zich mijn vriend noemt, maar hij verlaat de wegen des Heeren, dan is mijn pad en het zijne een ander; wie geen vriend is van de goede zaak, kan mijn vriend niet zijn, ik begeer zijne vriendschap niet.

Eindelijk en ten slotte, *wacht u voor den hond, die geen meester heeft*. Zoodra iemand met woord en daad toont, dat hij niets geeft, noch om den bijbel, noch om de wetten zijns lands, noch om wat ieder betaamelijk acht, zeg het dien opsnijder vrij uit, dat gij hem liever ziet gaan dan komen. Er is een slag menschen, die zich verwonderlijk wijs achten en met luid geblaaskaas groote woorden spreken, terwijl zij zich niet ontzien om hun roetzwarte vuile vingers met ruwheid aan alles te slaan wat hunne vaders goed en heilig achtten. Dwazen zijn zij, die op lange na niet de helft van het verstand hebben, waarop zij als groot-sprekers roemen. Als varkens in een bloemtuin wroeten zij alles los en in 't honderd, en jagen enkelen zulk een schrik aan, dat zij het handenwringend en van schrik verstijfd aanzien. Wanneer de varkens zich in mijn meesters tuin wagen en ik heb de groote zweep bij de hand, dan verzeker ik u, dat het volkje ras verhuisd is; en zoo zou ik wel een geleerde willen zijn, om die bandrekels van vrijdenkers een zelfde pak te geven en hun ijver met lange haver te beloonen. Maar uw vriend Jan Ploeger is nu eenmaal geen geleerde, en daar hij dus anderen visch te bakken en ander vleesch te sausen heeft, moet hij dat baantje aan anderen laten en hiermede zijn onbehouwen en onsamenhangende preek besluiten.

»Wacht u voor den hond.» Wacht u voor allen, van wie gij kwaad en schade te wachten hebt. Ieder kan goed gezelschap genoeg vinden, waarom zou hij 't slechte bij voorkeur zoeken? Men zegt, dat er in den hemel geen honden zijn. Wanneer wij in dat heerlijk oord wenschen te komen, laat ons dan onze

vrienden zoeken onder hen, van wie wij zeker zijn, dat zij des Konings heirbaan naar 't beter Kanaän volgen. Met wie wij leefden, zullen wij sterven; laat ons dan ons heil zoeken in den kring, welks deelgenooten wij hopen kunnen, voor den troon van God te zullen wederzien.

ZOOALS DE KAT IS ZIJN HAAR KATJES.

De meeste mannen zijn wat hunne moeders hen maakten. De vader is doorgaans den ganschen dag van huis en heeft niet de helft van den invloed op de kinders, die de moeder bezit. De koe heeft het meest met het kalf te doen. Wanneer uit een haveloos veulen een goed paard groeit, behoeft men niet te vragen wie het geroskamd heeft. Daarom heeft eene moeder, zelfs al is ze zeer arm, eene groote verantwoordelijkheid, want het hangt zooal niet geheel dan toch voor een zeer groot deel van haar af, of hare zoons en dochters den goeden of den kwaden weg zullen kiezen. Zooals de tuinier is, is de tuin, en zooals de vrouw is, is het gezin. Samuels moeder vervaardigde elk jaar

voor hem een lijfrok, maar reeds vroeger had zij zeer veel voor hem gedaan, en Samuel zou niet Samuel geworden zijn, als Hanna niet Hanna geweest ware. Onze natie zal als volk nooit beter worden, zoolang onder ons de moeders niet beter zijn. Wij moeten Sara's en Rebekka's hebben, voor wij op Izaaks en Jakobs rekenen kunnen. Geloof en genade zijn geen erfgoed, maar in den regel blijkt het, dat de Timotheussen goede moeders hadden.

Kleine kinders bezorgen hunne moeder vaak hoofdpijn, maar wanneer moeder zoo zwak is, van hun, als zij jong zijn, in alles hun eigen zin te laten, zullen er onder het volwassen volkje niet ontbreken, die eindigen met haar op het hart te treden. Dwaze ingenomenheid bederft vele kinderen, maar onbestraft gelaten ondeugdheden bederven er nog meer. Tuinen, die nooit gewied worden, leveren weinig op, dat het plukken waard is. Een kind, waarvan de moeder te veel liefde betoont, blijkt vaak ten slotte toch met te weinig liefde behandeld te zijn. Weekhartige moeders kweken weekhartige kinders, en zij maken hun gansche leven moeielijk, omdat zij schroomden het hun in hunne jeugd wat moeielijk te maken. Sol met uw kinderen en gij maakt er sullen van. Gij kunt uw kind zooveel suiker voeren, dat ieder van hem walgt. Uit een jongensbuis moet nu en dan het stof uitgeklopt worden, en een meisjesjurk moet van tijd tot tijd flink nagezien. Kinderen, die niet getuchtigd worden, zijn al spoedig als akkers, waarop geen ploeg komt. Het beste veulen heeft nukken, die een krachtige hand het afleeren moet. Met dit te zeggen, zingen wij geen lofied op overgestrengheid, want wreede moeders verbeuren den

moedernaam, en zij, die altijd met klappen en grauwen gereed zijn, verdienen dat eene goede aframmeling ze zelve eens tot rede bracht. Alles moet zijn goede reden hebben, zooals de dwaas zei, die zijn neus afsneed.

Goede moeders bezitten het hart harer kinders. Er is geen moeder in de wereld, die met onze eigen moeder te vergelijken is. Mijn vriend Sanders placht te zeggen: »Moeders adem is enkel zoetheid.» Iedere vrouw is schoon in het oog van haar eigen zoon. Een man, die zijn moeder niet lief heeft, is niet te goed voor de galg. Wanneer vrome vrouwen hare kinderen tot Jezus brengen, zegent de Heer niet alleen de kinders, maar ook hunne moeders. Zalig zijn die vrouwen, welke hare zonen en dochters in de waarheid zien opwassen en wandelen.

Wie meent, dat het licht werk is om kinderen op te voeden, had nooit zelf een gezin. Een moeder heeft, om haar kinderen goed op te voeden meer wijsheid noodig dan Salomo bezat, want toen zijn zoon aan de regeering kwam, bleek hij een dwaashoofd. Sommige kinderen zijn van jongs af onhandelbaar; niet een wordt volmaakt geboren, maar er zijn er, die met een dubbel stel onvolmaaktheden ter wereld gekomen schijnen. Doe aan enkele kinderen, wat gij maar kunt, gij komt er niet verder mee. Wasch een hond, kam een hond, hij is en blijft een hond, zoo blijkt het met zulke kinderen alles verloren moeite. Waar dit het geval is, moet onze ongelegenheid ons tot God uitdrijven, want Hij is de Almachtige, die den moor wit maken en aan het luipaard zijne vlekken ontnemen kan. Welke gebreken onze kinders hebben, wij blijven hun ouders,

en hebben dus bewust of onbewust deel aan wat ons in hen ergert en bedroeft. Wilde ganzen leggen geen tamme eiers. Wat uit een hen voortkwam, toont zijn aard door in het stof te krabben. Het jong van een kat loopt van zelf achter de muizen. Ieder schep-sel aardt naar zijn oorsprong. Wanneer wij zelven zwart van huid zijn, hebben wij geen reden om ons kroost er op aan te zien, als het donker van kleur is. Zoo doe dan ieder in den weg van opvoeden, al wat in zijn macht is en smeeke daarover Gods zegen af. Wie kinderen des gebeds waren, groeiden in den regel tot kinderen op, waarover het ouderhart God dankte en prees; en moeders, die met betraande oogen de voorspraak harer zonen waren, zullen eens een dank-lied over hen aanstemmen. Sommige veulens rukken telkens den halster stuk en worden later mak in het tuig. God kan herscheppen wat wij niet veranderen kunnen; geen moeder wanhope dus over haar kind, zoolang zij er voor bidden mag. Zijn uwe zonen ver weg, aan gene zijde des oceaans? Bedenk, de Heer is daar, en is hun nabij, gelijk u hier. Verloren zonen mogen in den vreemde zwerven, maar zij zijn nooit uit het oog des Vaders in de hemelen, hoever zij ook van ons zijn.

Laat moeders zich beijveren om haar te huis het gelukkigst plekje op den aardbodem te maken. Indien zij altijd vitten en brommen, zal haar invloed ras ver-speeld zijn en zullen de jongens allen lust hebben om hun avonden buiten 's huis te slijten. Te huis is de beste plaats voor jongens en mannen, en eene goede moeder is de ziel des huizes. De vriendelijke glimlach om moeders lippen heeft menig jongeling den goeden

weg doen lief krijgen, en de vrees van een traan in het oog zijner vrouw te zien, heeft meer dan één man van verkeerde wegen afgehouden. Een jongen hebbe een hart van ijzer, ook dan nog heeft zijn moeder macht hem als eene magneet te trekken. De duivel acht niemand zijn prooi, zoolang zijn offer nog eene goede moeder in leven heeft. O vrouw, hoe groot is uwe macht! Zie toe, dat gij die u geschonken macht gebruikt in den dienst van Hem, die te midden der bangste stervenssmarte nog in volheid der liefde aan zijne moeder gedacht.

EEN PAARD MET EEN HALSTER IS RAS GEGREPEN.

Met een weinig boonen in de zeef is het jonge paard ras gelokt en, heeft hij een halster om, even ras door den stalknecht gegrepen; maar het andere paard, wien geen touw langs den kop bungelt, laat zijn hie-len zien en zet het op een loopen. Zoo is in mijn oog een man, die een paar borrels daags drinkt en nu en dan zijn gezelligheid in de gelagkamer zoekt, een paard met een halster, die alle kans heeft, om welhaast in de stallen van Mijnheer Schiedam zijn vaste plaats te vinden en dagelijks Mevrouw Klare in haar rijkleed te moeten dragen. Ik ken geen voorrecht in de wereld grooter dan zich flink en ongehinderd als een vrij man te kunnen bewegen en zich overal te

kunnen en durven vertoonen. Het maatschappelijk leven omringt ons van menschen, die ons het zadel der dienstbaarheid willen opleggen, zoodra maar er kans is om ons te grijpen, en wie wijs is, laat hun geen schijn van een kans. Een vogel heeft zijn vrijheid niet herkregeu, zoolang er nog een draad aan zijn poot hangt, waarbij hij te grijpen is.

'k Heb, vrienden, geteekend en woord zal ik houden,
Geen halster heeft vat meer, om kwaad mij te brouwen;
Een vriend van de vrijheid en vriend van mijn huis,
Ontvlucht ik de herberg als schandboei en kruis.

Met andere zaken is 't al niet anders; van een verkeerden weg kwam niemand vrij zonder er zijn beste veeren te laten. Wat men ook wensche en droome, ter halverwege blijven en de lust der zonde hebben, zonder haar lasten, gelukt niemand. Het een of het ander wordt het geval, men is buiten of binnen, en in 't laatste geval spoedig aan handen en voeten gebonden. Sluit uw winkel en zeg het bedrijf vaarwel, maar aan den straatweg den winkel als gesloten te vertoonen en zijn klanten door de achterdeur te gerieven, is een vruchteloos pogen om den duivel te misleiden en maakt op den duur zeer slechte rekening. Zulk verstoppertje spelen is een voldingend bewijs, dat ons geweten niet slaapt en genoegzaam verlicht is om over ons doen een veroordeelend vonnis te vellen. Sluit uwe oogen niet voor wat misdadig is, en neem aan listige en roofzieke ratten geen voorbeeld.

Fraai gekleed te gaan is goed, maar onder in den zak vindt men de rekening. Een man, die altijd in schulden steekt, zal ongeneeselijk blijken, zoolang hij nog één gulden bezit. Zoodra een huisklok eens »tik''

gezegd heeft, zal zij op dezelfde wijs voortgaan, tot-dat haar werk geheel is afgelopen. Heer Spiller beweert, dat hij maar voor één week winkelschuld heeft, maar als eerlang het ware van de zaak aan 't licht komt, zal 't wel blijken, dat hij tot over de ooren in schuld zit. Meer dan eens heb ik hem reeds geraden, dat hij zien zou, dat hij schoonschip maakte om dan met borgen een eind te maken. De goede man echter heeft daar geen ooren naar en houdt stok en stijf vol, dat de winkeliers hem gaarne te boek hebben; maar ik ben er zeker van, dat niemand zoo dwaas is, dat hij niet gaarne geld bij den visch ziet. Krediet is een lied, dat een fraai begin heeft, maar als de deurwaarder met zijn dagvaarding komt, gaat het jammerlijk in den klaagtoon over.

Met slecht gezelschap en slechte gewoonten moet men op eens en geheel breken. Alle onderhandelen is hierbij schade voor de hand, en geldt het vrienden ter kwader uur aangeslagen, zeg het hun ronduit dat gij van hun omgang genoeg hebt en stop uwe ooren voor alle praatjes, die zij daar tegen inleggen. Er is geen andere weg, die beter is; maar menig jong mensch, die in een kring van losbollen raakt, wil in overmoed de vroolijke gasten niet verlaten; 't is of zij 't mogelijk keuren, om met vuur te spelen en zich niet te branden. Wel zegt Gods woord van dezulken: «de dwazen verachten wijsheid, want alle wijsheid is voor den dwaze te hoog.” Er is gewis niemand, die een weinig mazelen of een luttel koorts begeert. Ieder wil gaarne geheel van alle koorts of ziekte vrij blijven. Niet anders zij ons hart gezind omtrent kwade gewoonten, en werden zij ons misschien reeds meester

dan kunnen wij er niet te spoedig mede breken. Niet één verkeerdheid kan zonder schade worden aangehouden. Lokken wij toch den duivel niet uit, om de proef te nemen, of hij ons niet verstrikken kan.

Wanneer wij hem ook maar een enkelen duim laten, heeft hij ons bij den halster en zal ons voeren waar heen hij wil. Weg dan met alles, dat hem vat zou geven om ons voor altijd te verderven. Door Gods genade kunnen wij in de vrijheid van Christus staan en staande blijven. Ook zegt daarom de Schrift: »gaat uit van hen, mijn volk, opdat gij aan hunne zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van hunne plagen niet ontvangt.»

EEN OUDE VOS SCHUWT DE KLEM.

Een oude vos kent de klem en zijn gevaar. Een oude vos laat zich niet zoo licht beet nemen als men 't een onervaren jong doet. Als hij bij een klem komt, ziet hij de scherpe tanden eens goed aan, alsof hij zeggen wilde :

Hallo, mijn oude maat,
 Gij vraagt mij, hoe 't mij gaat?
 Wel zóó, dat ik vandaag of morgen
 U nog geen kluijfe zal bezorgen.

De kat noodigde de muizen te gast, maar alleen de jongere kwanten kwamen, en niemand heeft ooit gehoord, dat een van hen weer is thuis gekomen. »Kom eens in mijn kamertje, liefje!» zei de spin tot de vlieg,

en het onnoozel kind kwam binnen, maar was spoedig zoo dood als een pier.

Wat al strikken en vallen zijn er niet uitgezet om menigeen onzer te vangen. Voor mannen en vrouwen beiden worden ze gezet, en deze verlokking is voor het oog, die voor het oor, en gene voor neus of mond of hoofd of hart; de booze heeft door onze verdorven zinnelijkheid overal vat. Ook zijn lokaas is van allerlei soort en gehalte, dood en levend, gewoon en onge- woon, en voor man of vrouw naar ieders zwakheid berekend. Indien onze voorzichtigheid niet meer is dan die der vossen, zullen wij spoedig tand of koord maar al te zeker en pijnlijk voelen.

Wacht u voor den eersten stap. Wie meent dat een eerste stap op den verkeerden weg zoo erg en ge- vaarlijk niet is, zal spoedig den tweeden gezet hebben. Wacht u voor het enkel slokje, want de gasten, die altijd maar een slokje drinken, hebben al zeer ras een slokje te veel. Vrees ieder, die altijd het woord in den mond heeft: »Kom, kom, wat is dat nu?" Kleine zonden zijn de eieren, waaruit groote smarten en ellenden geboren worden. Wacht u voor de lippen, die met honig besmeerd zijn, want wie niet blind is, ziet wat menigte vliegen met zoetigheid gevangen worden. Luister niet naar de vergiftige vragen des twijfels, die een kinderlijk geloof ondermijnen en het den mensch zwaar maken om op zijn Vader in den hemel te vertrouwen. Schuw den slechten rijke, die zich mild jegens u betoont, want heden zoekt hij u te koopen om morgen u ten zijnen bate te verkoopen. Laat uw oog niet met welgevallen zien naar een zinne- lijk schoon en fraai gekleed meisje, maar die in haar

dadene toont of geen verstand, of geen hart te hebben. Wie niet biddende waakt, is reeds in het net, eer hij wakker genoeg is om de mazen te zien.

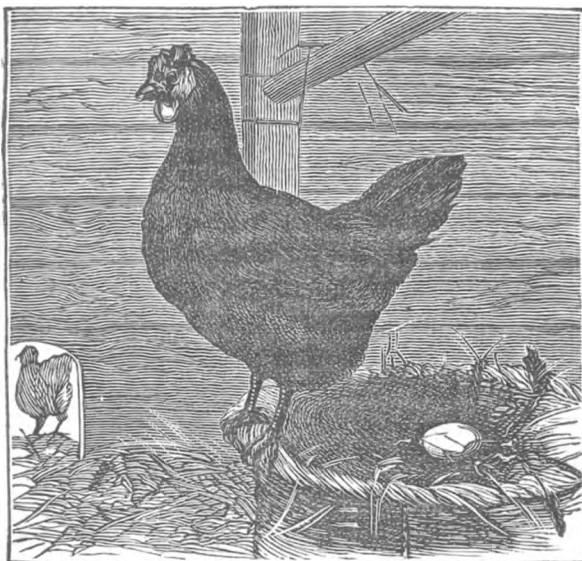
Wacht u voor den steen, waaraan gij u eenmaal stiet. Vrees den omgang met roekeloos onnadenkenden, en hen, die naar Gods raad hun verdorven denken en willen reeds in hunne gelaatstrekken te koop dragen. Geef nooit uw naam als borgstelling zwart op wit, al verzekert u uw vriend zelfs honderdmaal, »dat het waarlijk enkel en alleen voor den vorm is." Wanneer het maar voor den vorm is, dan kunt gij niet wijzer doen dan »vormelijk weigeren", placht onze schoolmeester te zeggen. Wenscht gij beetgenomen te worden, schrijf dan uw naam achter op een schuldbrief; maar wilt gij zonder zorg zijn, wees dan nooit borg voor wien of wat ook; al was het voor broeder of zuster, of welk familielid het is, die zijn kwade post op uw dak wil schuiven. Zie toe, dat gij behalve aan uwe vrouw aan niemand vertrouwt, wat gij geheim gehouden wenscht. Hebt gij een man op een leugen of eene vrouw op babbelarij betrapt, of zendt een winkelier u voor de tweede maal zijn rekening, of belooft iemand u ongehoorde winst, mits gij hem voor 't oogenblik maar aan eenige guldens helpt, denk in al die gevallen aan den vos en de klem, want als gij zulken vertrouwt, draagt het einde den last. De achterpoot van een muilnier, de tand van een hond en de tong eener babbelzieke vrouw zijn geen enkel oogenblik te vertrouwen. Eindelijk, zijt voor niemand meer op uwe hoede dan voor u zelven, bewaak u zelven in alles, maar bovenal in uw spreken. Voor vijf woorden slechts zat Zacharias veertig weken achter slot en grendel. Menigeen be-

treurde het, dat hij zijn tong den teugel vierde, maar
zelden nog hoorde ik iemand klagen, dat hij haar te
streng had aan den band gehouden.

Wie toeziet, gaat en blijft van slagen vrij;
Waar hij vertrouwt, fopt hem geen schurkerij,
En zijn beleid doet hem met kloekheid spreken,
Als hem bedrog of booze listen bleken.

Maar hij die spreekt, eer hij bezadigd dacht.
Is eer hij 't weet in des bedriegers macht,
En zal te laat, als hij den last moet dragen,
Bij schade en schand zijn dwaasheid zich beklagen.

AL IS DE HEN ZWART, ZIJ LEGT WITTE EIEREN

Het ei is er niet minder wit om, al is de hen koolzwart. Ziedaar een hoogst eenvoudige waarheid, maar juist haar eenvoud maakt haar voor een eenvoudig bouwknacht zoo klaar, en menigmaal reeds was zij mij tot leering en troost als de zaken niet voor den wind gingen. Door Gods nooit volprezen goedheid zien wij telkens uit het oogenschijnlijk kwade het goede geboren worden. Uit dreigende wolken ontvangen wij verkwikkende regenbuien; in donkere mijnen schuilen de kostbaarste edelgesteenten; en uit onze zwaarste beproevingen oogsten wij de dierbaarste zegeningen. De bitter scherpe koude bereidt den grond tot vrucht-dragen, en de ruwe najaarswinden doen de eiken te

vaster wortelen. De brieven, die de meeste liefde ademen, geworden ons niet zelden in rouwrand. Menigmaal plukte ik zoete vrucht van stekelige braamstruiken en vond ik de geurigste rozen tusschen de scherpste doornen. De beproevingen dezes levens zijn voor geloovige mannen en vrouwen, wat de meidoorn in onze heggen is; waar die doorn groeit is de lucht van haar geur doorbalsemd, vooral als de dauw des hemels rijkelijk op bloem en bladeren rust.

Moed dan, broeders, eenmaal komt alles te recht. Wanneer de nacht het donkerst en koudst is, is het morgenrood niet verre meer. Al wat wij te doen hebben is op God te vertrouwen en door de macht die het geloof geeft, het hoofd boven de wateren der vrees te houden. Wanneer maar onze harten in de rechte betrekking tot God staan, staat het goed met ons, welke ook de omstandigheden onzes levens zijn. Merken wij op den zilveren rand, die iedere donkere wolk omlijst, en kan al ons oog dien niet opmerken, laat ons door het geloof ons verzekerd houden, dat de zon der gerechtigheid toch de wolk bestraalt. Allen zijn wij hier in eene oefenschool, en onze groote Opvoeder schrijft menige troostrijke les op het zwarte bord der beproeving. Eene schrale inkomst leert ons te meer op brood van den hemel te teren, ziekte doet ons tot den hemelschen Medicijnmeester toevlucht nemen, het verliezen van aardische vrienden maakt ons Jezus, den besten vriend, die ons nooit begeeft, te dierbaarder, en het wegzinken onzer levenskracht doet ons te gereeder van ons zelven afzien en met te vaster vertrouwen op onzen God steunen. Alle dingen werken hun, die God lief hebben, ten goede mede en zelfs de dood is hun, wien het

leven Christus was, enkel gewin. Zoo is het dus, als
wij maar oogen hebben om te zien, zonneklaar, dat ook
de koolzwarte hen witte eieren legt.

Daar al wat mij ontmoet
Mijn ziel ten goede strekt,
Is mij het bitterst zoet,
Een spijs die kracht verwekt.
Al is mij 't heden bang,
't Is slechts voor korten tijd;
Haast klinkt mijn zegezing
Vol vreugde God gewijd.

HIJ ZIET WEL NAAR ACHTER MAAR ROEIT VOORUIT.

Die roeier, daar in het schuitje, ziet wel naar den wal, maar hij roeit zijn boot naar 't schip. Zoo gaan allen te werk, die booten roeien, maar evenzoo doen velen, die zich nooit op het water waagden. De roeier, die dus vooruit stuwt, handelt naar behooren, maar de schijnheilige, die het zoo aanlegt, is een ongerechtige, hoe goedgebloovig hij in woord en bedrijf schijne. Ik kan ze niet velen, die naar de Klundert zien of de Willemstad in brand staat, en toch vloeit de wereld van zulke dwarskijkers over.

Het is kortaf afschuwelijk, als iemand van buiten een heilige en van binnen een duivel is; afschuwelijk om zich aan de wereld als christen voor te doen, doch

enkel om zijn zelfzucht beter bot te vieren en te beter in het werk des duivels te slagen door liefde voor het goede te veinzen, terwijl men al wat goed is uit grond zijns harten haat. Onder alle standen zijn goeden en boozen, en de huichelaars schuilen evenzeer onder burgers en boeren als onder degenen, die een geestelijk gewaad dragen. Van overoude tijden is het niet anders geweest, dit leert een zeer oud versje, dat zulk een karakter dus teekent:

Ik heb een godsdienst, maar geheel op eigen hand,
 Niet Roomsch of Grieksch in vorm, doch ook niet Protestant,
 En is mijn soort geloof mij lastig in mijn zaken
 Ik werp het overboord, helpt dat me om geld te maken.

In de dagen van onzen Heiland volgden hem velen, maar de meesten, omdat zij van de brooden en vischen gegeten hadden; en in onze dagen doen niet weinigen 't zelfde met nog meer overleg, want zij gaan bij de Christelijk Gereformeerden om het brood der preek en houden zich tevens bij het Hervormd of eenig ander Kerkgenootschap om den visch der bedee-ling. Ik wensch niemand te oordeelen, maar er zijn er toch onder deze dubbelhartigen, die mij den indruk geven, dat hun geloofsijver onechte waar, en hun jagen op het veld der weldadigheid hun ware geaardheid is.

Beter is het van gebrek om te komen, dan zijn ziel aan den hoogsten bieder onder de proselietenmakers te verkoopen. Beter is het in een armhuis gebrek te lijden dan als vrucht van schijnheiligheid het vette der aarde te genieten. Alle handel kan goed zijn, maar met zijn godsdienst winst te bejagen is

schandelijk, want op zedelijk gebied kan een mensch wel niet lager dalen dan het standpunt, waarover de vriend der waarheid een zevenvoudig wee heeft gesproken.

Hoe laag is het, zich des Heeren paard te roemen en des duivels zadel te dragen. Geen erger wolf dan die zich in een schaapsvel vertoont. Isébel was nooit afschuwelijker dan nadat zij haar aangezicht geblancket en haar hoofd versierd had. Daarom voor alles, broeders werklieden, laat ons recht als een boogkoord en echt als een muntstempel zijn en nooit ons laten inlijven bij de oogendienaars, die hun rok naar den wind hangen en dien omkeeren, zoodra hun belang hen waarschuwt, dat het tij verloopt. Laat nooit iemand van ons kunnen zeggen, dat wij onder één hoed twee aangezichten vertoonen, en dat van ons uit één mond een warmen en een kouden adem uitgaat.

HOUD VOL EN GIJ ZULT SLAGEN.

Ga met een kloek hart een steilen heuvel op en als gij maar zelf niet versaat en uwe paarden vriendelijk blijft aanmoedigen, zullen zij dankbaar voor goede verzorging uw wagenvracht wel boven brengen. Niets is zoo hard, of wat nog harder is boort er door heen, zoo doet een kloek besluit een moeilijke taak zegerend voleinden. Houd vol en gij zult hebben, laat niet af en gij zult slagen, is de les eener eeuwenoude ervaring. Tot dat iets werkelijk gedaan is verbazen zich de menschen, dat gij het mogelijk durft achten, en zoodra de zaak u gelukt is, verbaast zich ieder, dat niet reeds honderden vóór u 't zelfde deden.

Op ons plaatje zijn het twee paarden, die den wa-

gen trekken, maar wat ik eigenlijk wensch, is, dat ieder, die in 't maatschappelijk leven slagen wil, de zaken zoo aanpakke, alsof de uitslag alleen van hemzelf afhing. Er is al zeer weinig, dat goed gelukt, wanneer men 't geheel aan anderen overlaat. Hoe meer handen aan 't touw, des te minder het werk dat afkomt. Waar 't hemzelf geldt, zal één man twee en immers water dragen; huur er twee en zij zullen, als zij de vrije hand hebben, met hun beiden telkens één emmer tusschen hen in nemen; wie er drie bespreekt, heeft alle kans, dat ze met een leeggelooopen emmer thuis komen. Een kind, waarover eenige vrouwen moeder spelen, boet er het leven bij in, eer het nog loopen kan. Heb verstand van uwe zaak, zet er uw hart op en gij zult geboterd brood vinden, waar de luiaard zijn laatste drooge bete verliest.

In een tijd als deze baat het niet eene hoeve te hebben, als men niet zelf het noodige werk doen en drijven wil. De dagen zijn voorbij, waarin men bij in de herberg loopen, marktdag houden en jagen nog geld verdienen kon. Hoe meer buitenlandsch graan op de markt om den voorkeur dingt, hoe meer het noodig is een willig oor te leenen aan deze les:

Wilt gij de volle baat van 't ploegen,
 Laat dan uw knechts nooit vrij begaan;
 Beoogt gij voordeel en genoegten,
 Vat, vriend, dan zelf den ploegstaart aan.

Het gaan naar Australië of Nieuw-Zeeland zal niemand baten, die met een luie natuur scheep gaat. Ook in 't moederland is nog wel in ieder vak minstens brood te vinden, maar dan moet men zijn vak

verstaan en door ijver toonen, dat men 't lief heeft. Een man, die bij hard werk zich gezond en sterk gevoelt, is veel gelukkiger en meer te benijden dan Jonker Rijkaanland, die niets doet en geen dokter vindt, die hem eetlust bezorgen kan. Kent gij het oude liedje van »de vroolijke landman»? Dat moest gij onzen Willem eens hooren zingen. Zoo enkele coupletten zijn mij ook lijfdeuntjes, één luidt er dus:

Getrouw en volhardend ging iederen morgen
Hij uit, om voor dieren en akkers te zorgen;
Zoo opgeruimd vroolijk als vogels in 't hout,
Die 't danklied der vreugde doen schallen door 't woud.

Voorts verhaalt de tevreden man zijn eigen doen en teekent zijn leven zoo, dat ik wel wenschte, dat het een gelijkend beeld van al onze landbouwers was.

Ik oogst en ik maai van mijn ploegen en zaaien,
't Is lust mij door meidoorn mijn hof te verfraaien,
En planten en poten, wat arbeid ik doe,
Het groote en het kleinst' stemt mijn hart blij te moe.

Mijn vrouw is steeds willig haar hulp mij te bieden,
Wij steunen in 't minst niet op andere lieden,
Maar voelen, als lammeren, vreedzaam van aard,
Tot arbeid zoowel als tot vreugde ons gepaard.

Van daar, als ik thuis kom na 't dagelijksch werken,
Een welkom en pret, die het hart mij versterken,
Als moeder en kindren, mijn kroon en mijn schat,
Met kussen en juublen den hals mij omvat.

En waar vaak de jongsten, bij 't haardvuur gezeten,
Mij pratend en vragend den tijd doen vergeten,
Gevoel ik mij rijker, klopt teerder mijn borst
Dan zoo ik in weelde kon heerschen als vorst.

Voor wie oogen heeft om te zien, is 't zonneklaar,

dat zelfs een arme arbeider te gelijk hard werk en geluk en vreugde voor zijn deel kan hebben, en die laatsten schat is even verkrijgbaar voor allen, die in hooger stand leven.

Het is een ellendig soort hond, die wild begeert, maar het opjagen ontziet. Laat luie wanhoop nooit ons het hart week en de handen slap maken, maar als leus het vermaan kiezen: houd vol totdat gij eindelijk slaagt.

Rome is niet op één dag gebouwd, en er is niet veel, 't zij dan een hondenhoek, dat men in één dag voltooiën kan. Zaken, die geen moeite kosten, geven in den regel geen noemenswaard voordeel. Het zilte zweet leidt tot een zoet welslagen. Jona's wonderboom wies in één nacht, maar verdorde even snel. Wat licht gegrepen wordt, ontsnapt even licht, en wat van zelf het eene venster invliegt, vliegt eer men 't weet, ook het andere uit. 't Blijkt een magere haas, dien de honden zonder hard loopen konden grijpen, en een schaap, dat men zonder moeite scheert, geeft weinig wol. Om dezelfde reden is 't zeker, dat een man, die niet tegen weer en wind in weet vooruit te komen, het nooit ver in de wereld zal brengen.

Op volhouden komt het hier voor ieder aan. Volhouden en dat ten einde toe, is in alles de hoofdzaak. Wanneer men 't bij een wedloop met hard van stal te gaan winnen kon, dan droegen duizenden een medaille op de borst, maar van die driftige beginners blijven de meesten al zeer spoedig achter hun adem en geven 't dan op. Hun begin belooft een vliegende vaart, maar al spoedig gaat deze in een stillen gang of geheelen stilstand over. Zoodra het op trekken

aankomt, nemen vele paarden 't zoo langzaam mogelijk op. Als maar de appels niet bij 't eerste schudden vallen, is menig vooruitlooper te lui om een ladder te halen en tevens te ongeduldig om te wachten tot de rijpe vrucht van zelf afvalt. Wie door haastige drift geprikkeld worden, zijn wel bij den aanvang heet als vuur, maar reeds vóór het eind dikwijls koud als ijs. Zij zijn, als de braadpan van den Ier, die in menig opzicht nog goed was, maar den bodem miste. Wie de moeite en hitte des daags niet verduren kan, is zijn zout niet waard en dus veel minder nog zijn aard-appels.

Wees zeker voor gij iets begint, dat die zaak eerlijk en goed is, en raadpleeg daarbij allereerst uwe vriendin Conscientia. Tracht niet naar zaken, welke uw raadsman Gezond Verstand u zonneklaar doet inzien dat onmogelijk zijn. Het is dwaasheid om te meenen, dat onze longen het met blazen van een orkaan kunnen winnen en dat het mogelijk zou zijn om in een kikkersloot walvisschen te vangen. Het is veel wijzer een dwaas plan spoedig op te geven dan daarmede te wachten, tot men zich deerlijk de vingers heeft gebrand. Beter in tijds den nek gebogen, dan nadat men zich een deerlijke buil aan het voorhoofd stootte. Hebt gij echter met wijs overleg uw pad gekozen, ga dan voor geen molshoopen uit uw spoor. Geen eik viel bij den eersten slag. Als gij maar de bijl niet rusten laat, zal 'eindelijk de zwaarste boom neerkomen. Geen ijzer smelt zoodra 't maar in 't vuur komt. Trek wakker aan uw blaasbalk, smid, ontzie geen steenkool, maak het wit-gloeiend en als gij er dan flink op loshamert, zult gij er een ploegschaar uit smeden. Volhou-

den, daarop komt het aan. Laat niet af en gij komt er. Een pocher is een bol in 't schreeuwen, maar volharding wint den prijs.

Bezwaren en moeielijkheden mogen onzen moed niet uitblusschen, zij worden ons opgelegd, opdat het zou openbaar worden uit wat stof wij gemaakt zijn, en wees er zeker van, dat zij ons tot onberekenbaar nut zijn. De reden is niet ver te zoeken, waarom ons beenderen in ons vleesch en steenen in onzen akker worden toebedeeld. Een wereld, waarin alles even gemakkelijk ging, zou eene goede kinderkamer, maar geen werkplaats voor mannen zijn. Selderie krijgt zijn zoeten smaak niet voor er een nachtvorst is over heen gegaan, en niemand onder de kinderen der menschen rijpt tot volkomenheid, zoolang hem niet een vijftig ponden teleurstelling op de teenen gevallen zijn. Hoe zou men goede paarden leeren kennen, als er geen zware vrachten te trekken waren. Als de kiei niet taai was, zouden mijn oude, trouwe Violet en Dapper al weinig meer dan de ezel van Kees de ketellapper geacht worden. Bovendien is niets zoo zeer als hard werk geschikt om ons bij voorspoed klein en nederig te houden, en het spek smaakt te beter, als de wetenschap van het verdiend te hebben er de saus bij is. Wanneer voorspoed een man zonder eenige eigen inspanning als een adelaar in de hoogte drijft, doet het keeren der kans hem vaak nog sneller en dieper dalen. Wanneer wij al gaande een wagen ontmoeten, is 't een goed fortuin als ons een plaatsje wordt aangeboden en wij mee mogen rijden, maar als het voertuig hollend ons achterop komt en tegen den grond werpt, zoodat een gebroken been of arm er

't gevolg van is, is een verder mederijden alles behalve een pretje. Te werken is altijd beter dan ledig zijn, en veel beter is het schoenen dan beddelakeus te verslijten. 't Komt mij zoo soms voor, dat voorspoed in 't leven vergeleken kan worden bij het plan om een huwelijk aan te gaan, in zoover als de vrijtijd een werkelijk genot oplevert en 't nog zoo kwaad niet is, wanneer die niet al te kort duurt. Daarom, jongeling, leer wachten en werken. Werp niet te ras uw hengel uit de hand, een geduldig visscher kwam al zeer zelden met ledigen korf te huis. Een kat heeft soms lang bij het muizengat te loeren, maar eindelijk heeft zij haar prooi. De spin heelt zonder moede worden haar net, en de vliegen, die er in verwarren, zijn het loon van haar vlijt. Blijf in uw beroep, vrees een zweetdrop niet, maar zwoeg met een vroolijk hart voort, want wie den tijd van verdrukking weten door te komen, zullen overwinnen en het land van belofte zien.

Hoe donker 't vooruitzien u dreig en benauw,
 Dat nooit in uw hart het vol moed zijn verflauw,
 Wie kloek is zal zelden een spoorslag behoeven,
 Van 't zwaarste nog zegt hij: »Kom, 'k zal het beproeven.

Van wonderen zal men altijd hooren! Mijn buurman, Simon Grijpvogel, had nu drie maanden geleden op eens een gulle bui. Het gebeurde is waard, dat ik het u vertel. Zijn hart, o wonder, hoe hard en koud anders, was bewogen en aangedaan, door het zien van een blinde, die door zijn dochttertje geleid werd, dat allerlei volkswijsjes op haar viool speelde en zoo voor den armen man bedelde. »Wel Ploeger," zei hij, »wees zoo goed en leen mij een stuiver, want ik heb met

dien man te doen." Ik tastte in mijn zak en vond twee twee en een halve cents stukken en gaf hem die, zonder er veel bij te denken. Dwaas, die ik was, want zeker is, dat ik ze nooit zal weerom zien. En wat deed de kerel? Hij gaf den blinde één geldstuk en stak het andere in zijn vestzak, maar sedert heb ik noch Grijpvogel noch mijn stuiver teruggezien, en ik verwacht eer aan mijn oude tuinhek goudpipelingen, dan dat mijn stuiver uit Grijpvogels zak in den mijnen zal terugkeeren. Dat noem ik edelmoedigheid! Het spreekwoord aan het hoofd van dit praatje deed mij aan mijn buurman denken, want op zijne wijs is hij ongetwijfeld een *vasthouder* en *volharder*. Zijn tafel is schraal als die van een kerkmuus, hij werkt, alsof hij bij 't stuk betaald werd en een gezin van twintig kinderen had, en toch zou ik zoo min op hem als voorbeeld willen wijzen, als ik ooit aan iemand zou willen opdringen, dat een padde tot de schoonste vogelsoorten behoort. En nu nog ééne zaak, een woord tot u, jonge vrienden, meent niet, dat als ik van vooruitkomen en welslagen spreek, ik het geldwinnen daarvan een eerst en voornaam bewijs reken. Ik heb niet den minsten wensch, dat gij een duim hooger dan de plaats van een eerlijk bouwknicht zoudt rijzen, wanneer dit ook maar de allerminste inbreuk op uwe eerlijkheid of goede trouw zou maken. Het armhuis, de gevangenis zelve, is nog een goed deel beter te achten, dan een vorstelijk verblijf door schurkenstreken, als het uitkleeden van weduwen en weezen en andere bedrijven, die de wereld »bij het hek zijn" noemt, verkregen. Gaat het vooruitkomen in den eerlijken weg niet, blijf waar gij zijt en laat

eerlijkheid en goede trouw u het hoogste zijn. De zegen van God is rijkdom genoeg voor wie verstandig doordenkt, en de wereld met al haar heerlijkheid is niet genoeg voor wien de begeerlijkheid verdwaast. Ik kan niet anders zeggen, of de weg tot voorspoed, dien mijn buurman Grijpvogel aanprijst, geeft veel kans van slagen, maar dit juist is het, wat ik ongelukkig noem. Ik voor mij zeg, de Heer beware u en mij voor op die wijs verkregeu goed. Ik heb dien ouden zondaar meer dan eens, als ware hij een Salomo, wat zijne spreukwijsheid is, hooren opsnijden, en omdat zij mij door oor en hart sneedt, heb ik zijn berijmde wijsheidsles onwillekeurig in 't geheugen bewaard. Al zijn de woorden in eene wereld, als waarin wij leven, waar, schoon is zeker de inhoud van het rijm niet, luister slechts :

Wie in den wereldloop den eersten prijs wil winnen,
 Moet met een aangezicht, dat nooit verwrikt beginnen;
 Hij paar' daaraan een arm door ijs'ren wil gestaald,
 Een hart, dat alles durft, door winzucht slechts bepaald;
 Voorts oogen als een kat, die 's nachts nog roof bespeuren
 En tanden als een haai die kleed en beendren scheuren.
 Hem voegt, gelijk een mol, een altijd luistrend oor
 Bij 't heimlijk graven van zijn onderaardsche spoor;
 Een mond, die als hij spreekt, elk dwaalspoor hem doet mijden
 Terwijl zijn tong, naar 't past, als 't scherpste staal kan snijden.
 Wat innerlijk hem drijft of zijn besluiten plooit,
 Zij eenig zijn belang, maar zijn geweten nooit,
 Dat krimpe en rekke zich naar de eischen van zijn voordeel,
 En 't warmer hartebloed verduister nooit zijn oordeel,
 Maar zij, waar zelfzucht wenkt, desnoods als ijs zoo koud.
 Tot grijpen achtte hij zijn vingeren gebouwd,
 Zijn schoudren voorts en rug om elken last te dragen,
 En 't buigzaam kniegewricht tot ieder slaafsch verlagen.
 Waar niets in 's duivels dienst hem zwaar is of te veel
 Valt 's werelds winst en macht hem, en volop, ten deel.

Ja, hier komt de les van alle Grijpvogels en Hebgraags op neer: draag de liverei van Belial en hij zal u het goed dezer wereld in handen spelen. Maar zoo waar dit is, gedenk er bij aan de vraag van het oude Boek: »Wat baat het een mensch, of hij de geheele wereld gewint, en hij lijdt schade aan zijne ziel?» Er is een andere weg, dan dit krom en slijkerig pad om in den waren zin des woords vooruit te komen. Die weg is des Konings heirbaan, van welke de Schrift zegt: »Zoek eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.» Jan Ploeger bidt met zijn gansche hart, dat al zijne lezers dit pad zullen kiezen en ten einde toe volgen; en ook deze weg eischt een kloek besluit, want de Heer zegt er van: »Strijdt om in te gaan!» doch hij laat ons bij die keuze niet onzeker, dat ons arbeiden niet ijdel zal zijn, en dat wie daarin getrouw zijn de krone des levens beërven zullen.

ZET DEN WAGEN NIET VOOR HET PAARD.

Niemand zal den nieuweling, gelijk hij hier voor het eerst zijne kunst toont, voor een Salomo houden. Een kalkoen, die uit den dop komt, is niet lomper dan hij, want hij schijnt zijn oogen nooit te hebben gebruikt. Zeker is, dat zijn vernuft hem den dood niet doen zal, maar hij zou van gebrek aan verstand kunnen sterven. Men zou haast denken, dat hij niet weet, of zijn rug voor of achter is, want hij zet den wagen voor het paard, alsof het dien duwen moest, zooals een kruier zijn kar. Toch zijn er niet weinigen, die misschien hem uitlachen en zelven niet wijzer zijn, want men kan tegenwoordig kwalijk zijn rok uit het venster uitslaan, zonder iemand die gekke streken doet

te bestuiven. Wie weet, wat er in de wereld zoo al omgaat, heeft telkens reden om te vragen, wat zal nu de nieuwste dwaasheid wezen?

Er worden bokken geschoten, waarbij men het lachen kwalijk kan laten. Daar onze dorpswegen slecht verlicht zijn, hebben wij onze winter-woensdagavondbeurten moeten regelen naar de maan, daar menigeen anders moeite zou hebben om goed tehuis te komen. En wat deed nu laatst de oude voorlezer, die bij ongesteldheid van den meester den kerkdienst waarnam. Wel met zijn stentorstein, waarmee hij, wijsvast als hij is, het volkje bij 't zingen aan de wijs houdt, verkondigde hij, dat er op den eerstvolgenden Woensdag geen maneschijn wezen zou, daar er wegens noodige herstelling aan de kerk geen preek kon gehouden worden. Zoo zette ook deze hoogwijze den wagen voor het paard. Weinig beter de jonge oefenaar, die onlangs hier zijn stadswijsheid kwam luchten en ons grasleeuwrikken de wijsheid van Gods voorzienigheid wilde doen opmerken in de beschikking, waardoor de Albestuurder alle groote rivieren langs groote steden geleid heeft en de kleinere beken aan de dorpen toegewezen. Toen wij door onze graanvelden huiswaarts gingen, keken wij elkander lachend aan en dachten in onze eenvoudigheid, hoe 't mogelijk kon zijn, dat iemand, die anderen leeren wilde, nog nooit op de gedachte gekomen was, dat die groote rivieren reeds lang hun bed ontvangen hadden vóór dat de steden nog in de wieg lagen, en dat onze molenbeek reeds eeuwen zich door ons dal had gekronkeld, eer een dorpeling er zijn emmer uit vulde.

Dirk Witkop heeft eene getrouwde dochter, die haar echtgenoot een kind geschonken heeft, zoo gezond en

lief als er een is. Daags daaraan vroeg een buurman den ouden Dirk, of het een jongen of een meisje was. »Wel de duiker,» zei deze, »daar zegt gij zoo iets, ik ben grootvader of grootmoeder geworden, maar wat van de twee, dat weet ik waarlijk niet.» Zelf heb ik Dirk meer dan eens hooren zeggen, dat zijn moeder een Geldersman is, maar al deed hij er een eed op, ik zou 't toch niet gelooven.

Wanneer de dwaasheid niet verder gaat, helpt ze nog om de lever te doen schudden, maar er is dwaasheid van erger soort, die allerlei kwaad en ellende brouwt. Lummels, wier luiheid nog grooter is dan hunne domheid, richten de beste zaken te gronde, en dan zeggen zij, dat de slechte tijden en de slappe handel hun ongeluk waren.

Anderen zijn helden in het doorslaan en verkon- digen onzin, als leefden zij in de verkeerde wereld, terwijl zij zelve het zijn, die alles achterst naar voren helpen. Een huisknecht werd onlangs in onze buurt wegens dronkenschap weggejaagd, en omdat zijn heer hem geen getuigschrift van goed gedrag wilde geven, had hij er den mond vol van, dat zijn heer iemand was, die zijn dienstboden aan den bedelstaf hielp. Zelf had hij den kuil gegraven, waarin hij viel, en nu zet hij een wijden mond en durft zijne meerderen van misdaad beschuldigen, alleen omdat zij van hem getuigen, wat anderen belang hebben als de waarheid te zijnen aanzien te weten. »Hij ziet het gevolg voor de oorzaak aan,» zooals onze oude schoolmeester placht te zeggen, »en geeft er den emmer de schuld van, dat het water brak en niet drinkbaar is.»

Nog gister vroeg mij iemand: »Houdt gij onzen

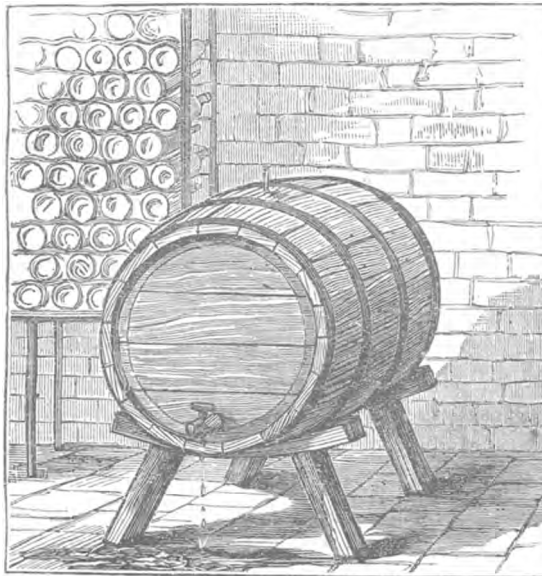
buur Jakob niet voor een echten geluksvogel?" »Neen," hernam ik, »hij is een oppassend werkman, wien nooit iets te veel is en die omdat hij altijd bij zijn werk is, voorspoed heeft." »Praatjes," was het antwoord, »de zaak is, dat hij een flink beklanten winkel heeft en ruim geld om de zaak te drijven, zoo iemand moet wel vooruitkomen." Welke 'zotteklap! Mijn eerlijke, ijverige buurman begon zonder eenig eigen kapitaal in een klein, afgelegen winkeltje en heeft het door zuinigheid en hard werken opgehaald. Niet de winkel heeft hem, maar hij heeft den winkel vooruitgeholpen. Zijn omzet zou luttel gebleven of op nul gekomen zijn, als hij niet een zóo goed koopman geweest was. Maar er zijn menschen met wie geen praten is, en omdat zij daarmede hun eigen persoon en doen vonnissen zonden, willen zij het maar niet weten, dat matigheid, zuinigheid, goede trouw en ijver eene zaak doen bloeien. Om hun geweten in slaap te wiegen, doen zij als domkoppen en zetten den wagen voor het paard.

Een der treurigste gevallen van dit dwaas bedrijf is, als een oude drinker stok en stijf staande houdt, dat zijn jenever hem staande hield en voor een vroegtijdig graf bewaarde, daar niets zoo zeker is, dan dat de jenever er meer ontijdig in het graf helpt dan pest en cholera samen. Niet ieder vergif heeft op alle gestellen gelijke vat, en daar hij nu blijkbaar alleen door een ijsskoude onaandoenlijkheid het drankvergif beter dan de meesten verdragen kan, beweren hij zelf en andere liefhebbers, als zijne papegaaien, dat hij aan zijn drinken zijn lichaamssterkte en hoogen leeftijd dankt. Wanneer een oud soldaat, die tal van

veldslagen bijwoonde, er ongedeerd afkomt, zal toch wel niemand beweren, dat hij aan kruid en kogels zijn levensbehoud te danken heeft! Even dwaas is het, om van iemand, die zoo sterk en voor de werking des dranks zoo ongevoelig is, dat hij, zonder dat het zijn lichaam merkbaar aantast, een drinker van stavast kan zijn, daarom te beweren, dat de drank hem maakte, die hij is. Zulke onzin is niet anders dan den wagen voor het paard zetten.

Zoodra iemand meent, dat hij eerst zich zelf tot een ander mensch moet maken voor hij tot Jezus komt, om door Hem behouden te worden, toont hij geen onderscheid te kennen tusschen de vrucht en den wortel des booms, en bouwt hij den schoorsteen, waar hij het fundament leggen moest. Niemand herschiep zichzelf en volgde dan Jezus, maar eerst wanneer Gods Zoon ons des eeuwigen levens heeft deelachtig gemaakt, zijn wij bij machte om onzes zelfs zaligheid met vreezen en beven te werken. Zie toe, waarde lezer, dat gij het geloof in Christus laat voorgaan, want wie eerst de werken en daarna het geloof wil, is niet wijzer dan de onnoozele bloed, die in zijn onverstand den wagen voor het paard zette en toen met ijver aan het optuigen ging.

EEN LEKKENDE KRAAN DOET EEN SCHAT
TE LOOR GAAN.

Een lekkende kraan is een vreeselijk kwistgoed. Het ga drop bij drop, maar als het vocht zoo dag en nacht door wegdruipt, vraagt de huismoeder weldra met verbazing, hoe er zooveel kon te loor gaan. Zulk een druipend vat maakt zichtbaar de oorzaak aanschouwelijk waarom zoo vele werklieden arm blijven. Omdat zij de dubbeltjes niet tellen, hebben zij geen guldens voor een spaarboekje. Om de regenwaterston gevuld te krijgen, moet men de regendruppels opvangen. De man, die hier een dubbeltje en daar een kwartje weggooit, heeft een leege beurs eer hij op den inhoud acht geeft. Waar op die wijs de keuken, de huishou-

ding en de kroeg een verwoesting onder het kleingeld aanrichten is de verdienste der dwazen spoedig gevlogen. Waar niet alleen de man verkwist maar de vrouw een handje meehelpt, heeft het vat een dubbel lek. En er zijn vrouwen, die dat best verstaan door voorliefde voor kwikken en strikken en het maken van winkelschuld voor onnoodige dingen, maar het ergst van allen is het, als ook de vrouw haar slokje lust. Waar man en vrouw om het hardst drinken zijn kleder-kist en pottenkast spoedig leeg, en muren en kamer naakt en kaal. Wanneer het zoover is, is het goed spreken van zuinig zijn; het helpt evenveel, als wanneer iemand den put dempt, nadat het kalf verdronken is of den stal goed sluit, nadat zijn paard gestolen werd. Zij wilden niet zuinig zijn, toen er voorraad was, maar maken zich zelve en de huiskat wijs, dat zij wonderen doen zullen zoodra zij den bodem der kist zien.

Wie al zijn voorraad als ontbijt naar binnen slaat, moge om een middagmaal fluiten, maar zal het met leege schotels moeten doen. Wie niet spaarzaam is, als hij heeft, zal zeker 't sparen niet leeren, als alles door 't keelgat is. Niemand heeft het voorrecht van te mogen verkwisten; zuinigheid is ieders plicht en overdaad voor allen zonde. De Schrift zegt: »die haastig is om rijk te worden, zal niet onschuldig wezen,» maar wees er zeker van, dat hij, die haastig is om arm te worden, op 't zelfde bankje een plaats verdient. Strek uw voeten uit, naar dat uw beddelaken strekt, en verteer nooit al wat gij in kas hebt.

Geld, voor den kwaden dag bewaard,
Heeft menigeen veel leeds bespaard.

Een spaarduit is een uitnemend schild om bezorgdheid uit huis en hart te weren, en bezorgdheid is zonde, terwijl zorgen roeping en plicht is. Vang jong aan met een stuivertje weg te leggen, en reeds die gewoonte zal u, mocht gij oud worden, een staf en zegen zijn; alleenlijk wacht u voor de gierigheid, die een wortel is van alle kwaad, en die niemand baat, als het den Heer behaagt een vloek op iemands sparen te leggen. Geld op zich zelf baart geen levensgenot, het oude spreekwoord zegt:

Heeft iemand geld, 't is kwelling het te hebben,
En wie 't niet heeft, heeft kwelling van 't niet hebben.

Goud is wel niet almachtig, zooals dwazen schijnen te meenen, maar het heeft toch die waarde, dat het waardig is om in den dienst en tot eer van den Almachtige besteed te worden en er niet goddeloos, als ware 't slijk en onreinheid, mede te leven. Reeds een hond is zoo wijs, dat hij het been begraaft, dat hij heden niet behoeft, en zelfs van de wolven verhaalt men, dat zij de beenderen van hun prooi tot den dag van morgen laten; maar het gros onzer werklieden leeft zonder nadenken en voorzorg daarheen, en doen als de kinderen, die al hun koek te gelijk opeten, als men hun de vrije hand laat. Wanneer de vorst hen overvalt, zijn zij tuiniers zonder voorraad en moeten tot de openbare liefdadigheid toevlucht nemen, terwijl zij voor een kwaden dag hadden kunnen opleggen. Ik begrijp niet, hoe zulke zorgeloozen, als zij in nood zijn, nog de oogen durven opslaan. Hier zijn drie korte en voortreffelijke lessen, onthoud die:

»Oogst, zooveel gij kunt,
 Spaar, zooveel gij kunt,
 Geef, zooveel gij kunt.»

Mijn buurman Schrok echter houdt er een geheel anderen regel van drieën op na, zijn leus is:

»Eet, zooveel gij kunt,
 Drink, zooveel gij kunt,
 Breng er door, zooveel gij kunt.»

In al deze is hij een uitmunter, maar als hij zijn munt wat meer en zijn jenever wat minder op prijs stelde, zou hij er zeker wel bij varen.

Niemand kan minder dan ik verlangen, dat iemand een schraper of geldzuchtige worde, maar wat ik wel wenschte, is dat onze werklieden een wijzer en beter gebruik maakten van het geld, dat zij verdienen. Ik weet, dat zij niet te veel in handen krijgen, maar dit is immers geen reden, om wat voor de huishouding en een spaarpenning noodig is door verkwisten nog schraler te maken. Salomo zegt van de voorbeeldige huismoeder: »zij denkt om een akker en krijgt hem; van de vrucht harer handen plant zij een wijngaard;» en tot den luien verkwister zegt hij: »Ga tot de mier, zie hare wegen en word wijs; haar brood bereidt zij in den zomer en hare spijs vergadert zij in den oogst». Men wil, dat dit soort van mieren in Engeland niet gevonden wordt, iets wat ik niet kan tegenspreken, maar onze schoolmeester beweert, dat hij ze in Frankrijk gezien heeft, en als dit waar is, zou het een goede zaak zijn, dat soort naar andere landen, waar ze ontbreken, over te brengen. Mijn oude vriend Tusser zegt:

Een slechte landman drinkt en spilt,
 Tot huis en akker weg zijn,
 Maar welvaart kroont de goede trouw,
 Als op de hoeve man en vrouw
 Vol spaarzaam overleg zijn.

Hoe vroeder en vromer de boerenstand is, des te beter gaat het een land. Wie zijn takkebossen in 't najaar verstookt, kan ze niet voor den wintertijd op een staak zetten, en wanneer gij van uw kalf een koe wilt zien, moet gij geen haast hebben om van zijn pooten soep te koken. Eens uitgegeven geld is als een gelost geweerschot, het kan u niet voor de tweede maal dienen. Zijn uw goudvinken eens uit de kooi ontsnapt, jammer dan maar, al schreidet gij uw oogen uit, zij zijn weg en komen niet terug. Wie zoo-doende in schuld raakt, is er nog erger aan toe, want dat is een sloot, waarin men wel modder maar zelfs geen katvisch vindt. Is iemands suiker op, dan heeft hij van zijn vrienden niet veel zoetigheid te wachten. Menschen, die niets hebben worden in den regel als niets geteld, en al zal ik dat niet prijzen, toch bestaat het zoo. Nauwte geeft grauwt en gerimpelde beurzen maken gerimpelde aangezichten. Men zegt wel, dat zij, die niets hebben, het hartelijkst lachen; 't kan zijn, maar ik vrees, dat er toch onder die lachers zijn, die lachen als een boer, die kiespijn heeft. Spilgraag koopt voor een stuiver plezier en betaalt het met guldens verdriet. Loshoofd verkoopt zijn koe en koopt voor het geld een kanarie, of hij kooft een os, omdat hij een halve kan soep noodig heeft en smijft nog zijn kooksel weg, zoodra hij 't geproefd heeft. Ik zou niet gaarne alles wat ik heb geven, om

een beschimmeld en wormstekig berouw te koopen, en dit toch is de handel, die de verkwisters drijven en vooreerst nog wel zullen blijven drijven.

Mijn vriend, houd uw geld in uw beurs. »Dat is een van Salomo's spreuken,» zei Kees, maar hem werd een pen op zijn neus gezet voor zijn haastig oordeel. »Nu dan,» hernam Kees, niet uit het veld geslagen, »dan was het waard een spreuk van Salomo te wezen, want had hij zooals ik ondervonden, wat het is, een gulden kwijt te zijn, dan had hij dien goeden raad wel zevenmaal in zijn spreukboek herhaald.» Ik voor mij geloof, dat al heeft de wijze vorst het niet zoo woordelijk gezegd, de inhoud van dien raad wel zevenmaal onder zijne lessen voor het leven te vinden zal zijn. Maar al had ik dit mis, zooveel is zeker, dat een goud tientje in de beurs, zoo goed, indien al niet beter is, dan een vriend aan 't hof; en wien het overkomt, dat hij in bange dagen hoog noodig krijgt, wat hij eens verkwistte, dien knaagt dikwijls een worm aan het hart tot aan zijn dood toe. De dwaas, die een pond boter te gelijk in de koekepan gooide, was niet alleen zijn boter kwijt, maar de vlam, die in de pan sloeg, maakte zulk een vuurwerk, dat hij den gloed niet licht vergeten zal. Dwaze spilzucht leidt tot booze schurkerij, en daar dit de ervaring van elken dag is, raadt Jan Ploeger zijn maats om het begin van zulk een eind te mijden en zich liever met de spaarbank in betrekking te stellen, die een vriend in nood en een trooster in dagen van benauwdheid is.

Spaar, vóór u de oude dag en nood te wachten staan,
De zon, die 's morgens schijnt, brengt doorgaans regen aan.

Geld is in dit leven geen hoofdzaak, het is zoo

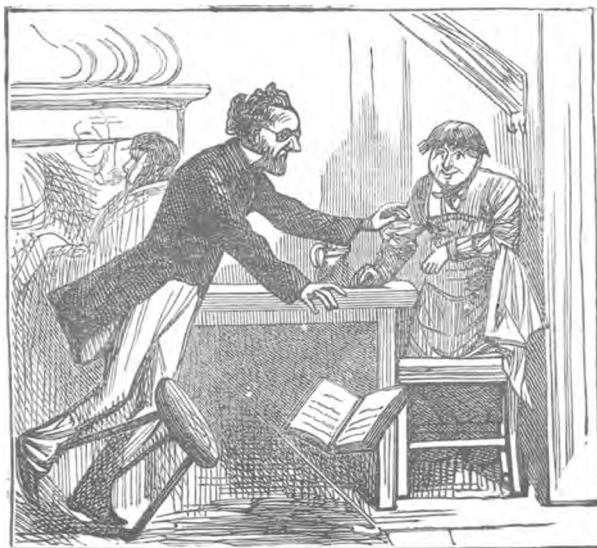
verre beneden Gods genade en 's menschen geloof in Christus als de geploegde grond lager is dan de sterren; maar toch heeft de godzaligheid zoowel de beloften van dit als van het toekomende leven. Ook kan het wel niet anders, of wie de wijsheid bezit om eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid te zoeken, dien zal geen wijsheid ontbreken om de gaven, door God daaraan toegevoegd, als een wijze en een kind Gods te gebruiken.

Ik heb ergens, waar weet ik niet meer, eene reeks van motto's over goud gevonden en al is 't geen diepzinnige wijsheid, ik vond ze passend en het uitschrijven wel waard. Ook weet ik niet, wie ze het eerst als regel bijeenvoegde, en wat mij zelve aangaat, ik kan er alleen dit van zeggen, dat ik ze gevonden heb en dat zij niet mijn eigen werk zijn. Mocht iemand recht hebben om te beweren, dat zij hem in eigendom toebehooren, hij vervoege zich bij den uitgever van dit boek en voor niet meer dan zestig cents kan hij al de wijsheid, die zij bevatten, mede huiswaarts nemen.

MOTTO'S OVER GELD.

Wie ijdel is heeft tot motto..... »win goud en draag het.”
 Wie mild is heeft tot motto..... »win goud en waag het.”
 Wie kwistziek is heeft tot motto.... »win goud en jaag het.”
 Wie gierig is heeft tot motto..... »win goud en speen het.”
 Wie woeker mint heeft tot motto.... »win goud en leen het.”
 Wie speler is heeft tot motto..... »win goud en speel weer.”
 Wie weldoend is heeft tot motto.... »win goud en deel meer.”

EEN DWAAS ZET EEN STOEL ZOO, DAT EEN
VERSTANDIGE ER OVER VALT.

Dit is een bedrijf, dat een lomperd voor een grap houdt en geestig acht. Een dwaas meent heel wat bijzonders gedaan te hebben, als hij zijn driepoot zoo zet, dat een verstandig man er over struikelt. Vragen te doen, kost niet meer moeite dan om zijn hand te kussen, maar vragen te beantwoorden kost vaak niet minder moeite dan het vetmesten van een hazewind. Het is niets voor een dwaas om een steen in een diepe welput te gooien, maar licht mogelijk is het, dat de knapste man van 't dorp geen middel weet, om hem weer boven te brengen. Dwaasheid is een kruid, dat in alle landen wast, en dwazen zijn overal, zooals de man zei, die de ganzen plukte. Laffe menschen den-

ken heel wat van hun onzin en meenen, dat zij wonder wat grappigs gedaan hebben, als zij een kool gestoofd hebben aan menschen, in wier schaduw zij niet kunnen staan.

De dwaze is wijs in eigen oogen,
 Zoodat hij zich een licht gelooft,
 Wanneer zijn luttel geestvermogen
 Een kool aan wijzen heeft gestoofd.

Iedere zaak heeft hare eigenaardige moeielijkheid behalve het eten van pannenkoeken, en van niemand wordt verwacht, dat hij al de knopen in een vischnet losmaken of wel recht zal maken, wat Gods hand heeft gekromd. Geen groter dwaas dan een man, die zich wijs genoeg acht, om alle raadsels te kunnen oplossen en die zegt, dat hij nooit gelooven zal, wat hij niet ook begrijpt. In alle vleesch zijn beenen, maar wat noodzaak is er, dat ik honger zou moeten lijden, totdat ik zoo harde spijs kan eten? Zou ik geen kers mogen proeven, eer ik er een gevonden had zonder pit? Wie het meent, Jan Ploeger denkt er anders over. Hij heeft geen roeping om zich met twijfelingen te vermoeien, want hij heeft geen dokterstitel; wanneer iemand hem met geleerde vraagstukken aan boord komt, is het zijn antwoord: »laat hen, die het slot maakten, ook den sleutel fabrieken, en zij, die de koe in de sloot hielpen, er haar ook weder uithalen." In den regel zetten zulken dan een zuur gezicht en worden boos, maar dan zegt Jan: »al ziet gij nog zoo donker, het maakt u geen zier meer doorbakken."

Wat zou de menschheid wel weten, als al haar wetenschap tot een klomp werd saamgevoegd? In vergelijking van wat er te weten is, zou het niet meer

zijn dan een notendop vol. Alles saamgenomen zou 't een klein boek vullen en in elken regel minstens één fout te vinden zijn. Waarom zouden wij met een versuft hoofd omhoedelen als varkens in een zak, geheel in verwarring, hoe uit onze zelf geknoopte netten te geraken. Jan weet genoeg om te weten, dat hij niet genoeg weet, om zelfs het weinigje, dat hij weet te begrijpen en te verklaren, en daarom laat hij het stoelen zetten voor veelweters, die voor elke once geleerdheid, die zij opdeden, een pond gezond verstand hebben verloren.

WIE AAN ZIJN DRIFT DEN TEUGEL VIERT, BERIJDT
EEN PAARD, DAT MET HEM DOORGAAT.

Wanneer hartstochtelijke drift een man medesleept, is het kwalijk zeggen, waar hij belanden zal. Is een ruiter eens het beheer over zijn paard kwijt, dan gaat het hollend dier licht met hem over heg en sloot, en kan het niemand verbazen, als een val hem arm of been doet breken, of zelfs er het leven bij inschieten. Niemand is bij machte in een kalm oogenblik te zeggen, waartoe hij niet in het gloeien van zijn toorn zou kunnen komen; daarom is het verstandig om te waken, dat het zoo verre niet komt. Voelt iemand, dat hem het bloed begint te koken, dan kan hij niet beter doen dan terstond op te staan en bij de pomp

genezing te zoeken. Hij neme den mond vol koud water en houde dat daar minstens tien minuten, na deze eerste bekoeling keere hij huiswaarts en blijve daar tot hij zoo koud is als een komkommer. Hebt gij buskruid zoo los in den vestzak, waag u dan niet waar vonken spatten, en evenzoo, wanneer gij wat opvliegend zijt uitgevallen, verwijder u dan in tijds, wanneer gij bemerkt, dat het er op gezet is, om u het hoofd warm te maken. Het is veel beter een twist te mijden dan in een kloppartij overwinnaar te zijn.

Niets wordt door boosheid verbeterd, tenzij de vorm van een katterug, maar de gedaanteverandering van een man in toorn verhoogt de schoonheid van zijn uiterlijk niet. Ik ontmoette nog nooit iemand, die er beter uitzag, omdat zijn gelaat vuurrood van kwaadheid was. Gramschap misvormt een anders edel gelaat en is voor de gezondheid weinig minder schadelijk dan een toeval of stuip, wat ieder moet beseffen, die bedenkt, dat meer dan een zich door boosaardige opwinding eene beroerte berokkend en het met den dood bekocht heeft. Wat ongelijk ons worde aangedaan, het kan ons niet half zoo veel schaden als de toorn, waartoe het zoo licht vervoert, want hartstochtelijke drift verkort het leven en vergiftigt den vrede onzes gemoeds.

Hebben wij eenmaal aan onzen natuurlijken hartstocht toegegeven, dan zal hij telkens weer die vrijheid eischen en telkens ons gemakkelijker tot inwilliging dwingen. Wie er zich aan gewend heeft om voor elke kleinigheid op te stuiven, heeft alle kans om eer hij het weet tot over de ellebogen in 't gewar te zitten.

Een onweersbui doet de melk hotten, en eveneens verzuurt drift het hart en bederft iemands geheelen aard en doen.

Wie aan een booze nuk den teugel viert, sluit zijn oogen en zet zijn mond zoo open, dat er spoedig woorden aan ontsnappen, die hij zich te laat berouwt. Het is beter in tijds de lippen met zelfbedwang stuk te bijten, dan iets te zeggen, dat ons geheele verder leven kan verbitteren. Het gaat gemakkelijker om een woedenden stier buiten een porceleinwinkel te houden, dan hem er uit te krijgen, als door het verwoesten zijn woede verdubbeld is, terwijl dan nog bovendien de rekening voor berokkende schade achteraan komt.

Een man, die van gramschap blaakt, draagt een moordenaar onder zijn kleederen met zich; hoe eerder hij tot bedaren komt, hoe gelukkiger voor hem zelve en allen, die nabij hem zijn. Hij zal eens rekenschap hebben te geven zoowel van zijne innerlijke gevoelens als van zijne woorden en daden, en de innerlijke gevoelens van een waarlijk gramstorige zijn zoo leelijk, dat zij niet anders kunnen dan hem later bittere tranen doen storten. Het is bepaald iets wreedaardigs, als men een driftige sart en uittart, maar al vindt gij er vermaak in, hem doet gij den dood aan; het is althans hun vrede, dien gij doodt, en misschien erger dan dat. Wij weten wie gezegd heeft: »wee dien mensch, door wien de ergernis komt.»

Mijd iemand, die van woede schuimbekt, als ware hij een dollen hond, maar doe het met minzaam beleid, opdat gij hem nog niet meer buiten zich zelve brengt. Lok een man niet verder op den verkeerden weg, als hij reeds zichzelf niet meer meester is.

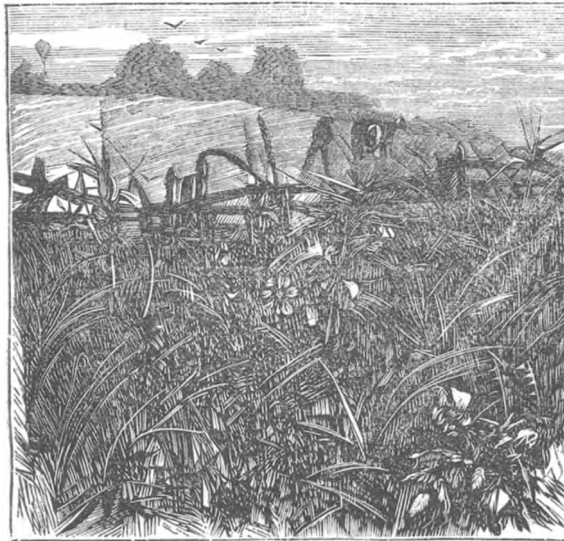
Als de aap bij hem los is, zie dan toe, want het kwade dier heeft niets goeds in den zin. Een netelig humeur is twistziek, en wie er aan lijdt, zal al licht beweren, dat de last van de huiskat zijn hart breken en het gerammel in de kolenbak hem den dood zal doen.

Een ijzren kevie past den man,
 Die nooit zijn drift bedwingen kan;
 Want ras volgt op een bitsch verwijten,
 Verwenschen, vloeken, slaan en smijten;
 Maak daarom, wat hij doe of zeg,
 U wijslijk spoedig uit den weg.

En waar wij, zonder den toornige nog meer op te zetten, stillekens heengaan, zij in ons hart eene bede voor zijn terecht brengen, want het aanzien van iemand, die van drift buiten zichzelf is, is al even treurig als brand te zien bij onze burens en te weten, dat alle blusmiddelen ontbreken.

Het beste dat wij den ongelukkige, die op een hollend paard doorgaat, wenschen kunnen, is wel, dat hij niet harder dan in het gras of in een moddersloot terecht kome, en zoo wijs zij, nooit dit ros meer te bestijgen.

WAAR DE PLOEG NIET KOMT, HEEFT HET
ONKRUID VRIJ SPEL.

Toen ik jong was, was het bij het boeren gewoonte om groote wallen rondom de akkers te hebben, en daar hierbij nog eene menigte nuttelooze heggen en greppels kwamen, kweekten zij als met eigen hand een weelderigen oogst van onkruid, dat door den wind geholpen de akkers mild bezaaide en een hoop onnoodig werk verschafte. Hoe dikwijls heb ik mijn buurman Botterik niet hooren klagen: »dat hij maar niet vatten kon, van waar al het ontuig kwam!» In die goede oude dagen, zooals kortzichtigen altijd het verleden gelieven te noemen, zeide onze oude Tusser:

Ontzie voor wieden nooit uw geld,
 En doe 't ter rechter tijd;
 Alleen het trouw verzorgde veld
 Beloont des landmans vlijt.

De regen is een helpend knecht,
 Die los den wortel maakt,
 Zoodat gij 't kwaad met vrucht bevecht
 Waar gij 't bij 't wieden raakt.

Wieden is ook nu steeds behoefte, want onkruid vergaat niet en groeit het weligst, zoodat het wieden altijd werk vindt, maar toch zijn de akkers veel meer vrij van onkruid dan in vroeger dagen. Niet alleen behartigt ons landvolk het wieden beter, maar door de aardwallen weg te graven en noodelooze heggen te slechten, hebben zij het kwaad in het hart aangetast en ruimte voor goede vrucht gewonnen. Dit is vooruitgang in 't rechte spoor. Hoe minder van den oogst door karigheid, slordigheid en een bekrompen oordeel verloren gaat, hoe beter er allen in den lande bij staan.

Opdat ons veld met rijkdom,
 En schuur en tafel kroon,
 Zij flink de ploeg gedreven
 In hoop op 't rijklijk loon;
 Dan houde een zorgvol wieden,
 Bij eerlijk vlijtbetoon,
 Den volgeladen akker
 Van 't roofziekst onkruid schoon.

De ware levenswijsheid raadt ons, om ook in allerlei andere zaken gelijke beginselen toe te passen. Wees er zeker van, dat waar uwe hand in iets traag is, daar ook onkruid opschiet. Wie zijn kinderen uit school houdt, zal hen spoedig op kattekwaad betrappen, en leeren hunne ouders hen het evangelie niet

kennen en liefhebben, dan zal de booze spoedig zijn slag slaan en hun liegen, stelen en vloeken en alle kwaad, dat hij leert, tot gewoonte maken. Zelfs met gesloten oogen is het zeer goed te bespeuren, of op eenige plaats eene school is of niet; gij hebt uwe ooren maar open te zetten en reeds wat het jonge volkje zoo onder elkander snapt, zal u geheel op de hoogte brengen, hoe 't met hun onderwijs gesteld is.

Merk op, hoever de ploeg gaat, waar haar ijzer niet komt, begint het rijk van doornen en distels, even zeker als er vuil ontstaat, waar waschtobbe en boender ontbreken, en de muizen regeeren,} waar geen kat op hen loert. Zij, die in onze groote steden bekend zijn, getuigen, dat in buurten, waar christelijk volksonderwijs en zondagsscholen ontbreken, zonde en misdaad te overvloediger zijn, en die uitkomst verwondert mij niet in 't minste. Nooit moge de dag aanbreken, waarin zij, die den Heer Jezus Christus liefhebben, nalaten zullen om zelve zich aan het onderwijs van jongens en meisjes te wijden en anderen daarin te steunen. Houd, bid ik u, den ploeg gaande, totdat de diepstliggende wortel geraakt is. Laat den duivel geen voet vrij om er zijn onkruid te strooien. Toen ik een jongen was, waren er in ons dorp slechts weinigen, die lezen en schrijven konden, zoodat zij hun vrijen tijd wel niet anders wisten klein te krijgen dan met in de kroeg wijsheid te verkoopen, of met dobbel- en kaartspel niet alleen hun tijd maar ook hun geld te verdoen. Nu, bij betere zorg voor het onderwijs zal niet kunnen lezen en schrijven allengs eene zeldzaamheid worden, en is het te wenschen, dat de Bijbelgenootschappen niet te vergeefs den Bijbel goedkoop ma-

ken, maar dat wie lezen kunnen ook de Schriften zullen onderzoeken en met Gods zegen door zijn woord een nieuw en heilig leven leiden. Waar een onderwijzer zijn roeping begrijpt en daarom een mede-arbeider Gods is, wordt ook op den akker van het menschelijk gemoed de overwinning op het onkruid behaald.

De beste ploeg, dien de wereld gehad heeft, is de prediking des evangelies. Zoodra in eenige plaats Christus de gekruisigde niet meer verkondigd wordt, is zij spoedig verkeerd in een oord, waar het diepst wortelend onkruid, bramen, bewinde en doornig gewas tot een warhoop dooreen groeien; maar zoodra komt op zulk een plek niet de gezonde, krachtige verkondiging des woords, of dit scheurt den grond als een stoomploeg en het gewrochte herscheppings-werk doet er zingen: »de wildernis zal zich verheugen en zal bloeien als een roos.”

Het is den mensch noodig, dat zijn hart tot in zijn diepste schuilhoeken onder den ploeg van Gods genade kome, want zoo groot is het verderf der zonde, dat ook waar die ploeg niet raakt, het zaad der zonde verstikkend wast. En ook het wieden door menschenhand mag niet verzuimd. Dag aan dag behoeven wij een wakend oog, want onze lusten en harts-tochten evenaren Jonas wonderboom in groeikracht, en dreigen ons in een punt des tijds boven het hoofd te groeien. Moge wat de Heer zelf en wat hij door zijne dienaren aan ons doet, aan onze zielen gezegend zijn en rijkelijk vrucht dragen.

EEN GEBARSTEN SCHOTEL HOUDT GEEN VOCHT.

Onze oude keukenmeid had wel een bril mogen opzetten, want zij ziet niet, dat haar kooksel bijna even hard wegloopt, als zij het in den schotel giet. Hoe spoediger zij met dat spelletje ophoudt, hoe beter ons middagmaal er bij varen zal. Dat keukenbedrijf schijnt mij juist het beeld van een goed deel der prediking in onze kerken. De spreker giet vergeefs den woordenstroom uit, hij komt evenmin als het kooksel terecht, omdat hij het eene oor in en het andere uitgaat. Er komen weinigen op de markt, die niet met hart en ziel bij hun handelsbedrijf zijn, maar hoevelen zouden wel aan de plaats der Godsvereering komen, die nauwelijks half wakker zijn en wien het niets

schijnt te deren, of hetgeen zij hooren hun nut doet of niet. Eens in een middagbeurt hoorde ik den prediker zeggen: »De helft van ulieden slaapt en de andere helft luistert niet, en de rest.» Gelukkig had hij zijn volzin niet te voltooien, want die de knoop mochten vatten begonnen te glimlachen en enkelen konden zelfs niet nalaten het luide en van harte te doen. Zeker is het, dat velen ter kerk gaan, die er niets beters doen dan rondkijken.

Ga trouw ter kerk is 's leeraars woord,
 Getrouw ook elk ter kerke gaat,
 Wie oud is, slaapt er 't minst gestoord ;
 En door zijn praalzucht aangespoord,
 Pronkt daar de jeugd naar rang en staat
 Met kleederdos of goudsieraad.

Het is even goed preeken tegen steenen beelden, zooals men vroeger in de kerken vond, als tot menschen, die het bedehuis voor hun dutje bestemmen. Zoo zijn er ook wel oudjes, die op onzen bedestond komen, daar hun hoekje kiezen en dan er rustig op los dutten, juist alsof zij plaats genomen hadden in een slaapwaggon. Tot veler verschooning moet ik zeggen, dat de schuld van het slaperig zijn niet altijd bij het gehoor ligt, want er zijn predikers wier preeken met het beste slaapmiddel uit de apotheek kunnen wedijveren. Willem de Schaapherder noemt zulke sprekers magnetiseurs, omdat zij, als deze, een mensch, al wil hij nog zoo wakker blijven, wel noodzaken om in te dommelen. Ik las onlangs een versje op zulk een Chrysostomus, dat ik zoo aardig vond, dat ik het als van zelf heb onthouden. Het luidt dus:

De dames prijzen opgetogen,
 Als werd daardoor een mensch gesticht,
 Den leeraar om zijn glansrijke oogen,
 Maar ik zag nooit hun schitterend licht;
 Want, bidt hij, dan sluit hij de zijnen,
 En preekt hij, dan sluit ik de mijnen.

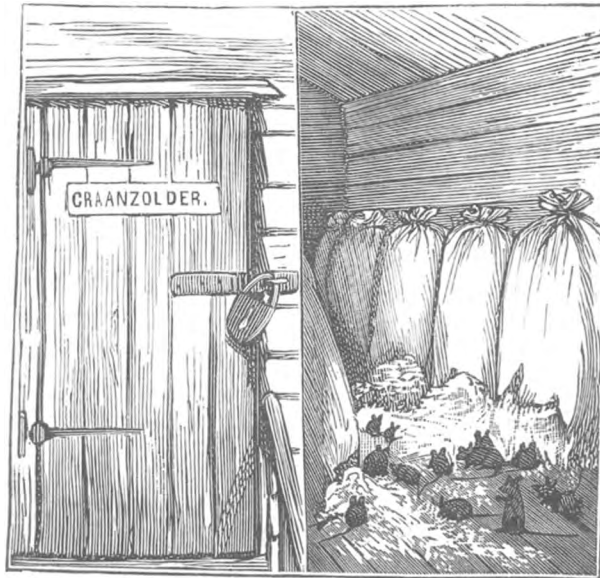
Het kan niet anders, als de predikers er een loggen, loomerigen stijl op nahouden, moet de gemeente wel droomerig worden en de zoete rust ingaan. Onder de hoorders, die niet inslapen, is er menigeen, die hoorrende niet hoort, althans even ras vergeet als hij hoort. Men kan even goed een kan bier in een vergiettest ledigen, als een goed woord bij hen doen bekliven. Als gij water op den rug van een eend giet, blijven er nog druppels hangen, maar preeken bij het honderd worden met niet meer vrucht voor tal van menschen uitgesproken dan of men zich tot koeien of honden gericht had. Men kan even goed het water geeselen of de lucht zweepen, als sommige menschen bij hunne hoogste belangen bepalen. Een koolraap of een doode ezel zijn even leerzaam als kerkgangsters, die niet hooren willen. Een jaar preeken zal bij hen geen oogenblik van berouw wekken, tenzij Gods genade zich over hen ontferme en tot luisteren dringe.

Voorts is er een leger pilaarbijters, die meenen, dat al wat God van hen begeert is, dat zij voortdurend preeken hooren, en dat het de beste vrucht van dit hooren is, dat zij overal over het gehoorde hunne wijsheid uitkramen. Zij zijn het, die weten hoe 't behoort, als zij leerstukken in het fijne uitpluizen. Hun gansche godsdienst is ten bate van oor en mond, maar hun hart wordt er niet zachter en hun hand

niet milder door; zoo mogelijk worden zij nog meer verhard en karig. Onder zulken is het een armzalige arbeid, het is ploegen op een rots. Een preek, die niet verder komt dan het oor, verschilt niet van een maal, dat men in zijn droomen geniet. Het is iets jammerlijks, wanneer de zondaarsziel in den vollen stroom der zaligmakende waarheid ligt, maar als een stuk steenkool in een melkvat, zonder in het minst witter te worden.

Wat goeds kan het aanbrengen, dat menschen niets meer dan hoorders des woords zijn? Voor den armen prediker is het teleurstellend en den hoorder brengt het geen schijn van zegen aan. Het zien naar pruimen geeft nog geen frisschen mond, ook verwarmt het kijken op een jas niemands rug, evenmin als een lui liggen droomen aan den waterkant, een visscher met goeden vangst doet huiswaarts keeren. De gebarsten schotel is met het ingieten van vocht niet gebaat. Waar de zaak zoo staat, doet de huisvrouw wijs het oude stuk weg te doen en zich een nieuw aan te schaffen; en ook met ons hart is het zoo. Eerst wanneer wij ons oude hart kwijt raken en van Hem, die alleen het geven kan, een nieuw ontvangen, zullen wij van hoorders ook daders des woords worden.

WIE ALLES WILLEN, HET AL VERSPILLEN.

In ons land, waar wij nog een armen buur niet ver te zoeken hebben, is het zonde alleen aan inzamelen en ophoopen te denken. Wie zoo handelt, maakt zelf dat hij aan den verliezenden kant is, want de ratten eten graan, roest verteert het edel metaal, en rijkdom, waarop Gods vloek rust, vergaat als sneeuw voor de zon. Een enghartig gesloten hand komt licht door rheumatiek onder een dubbel slot, maar de tot geven geopende hand zal eens de palm dragen. Een weggegeven deel maakt het overblijvende te zoeter. Een groote hooischelf raakt licht aan 't broeien en

vat vuur; steek er een goed stuk uit en geef aan de lucht een toegang en het overige zal veilig zijn en goed blijven. Wat dunkt u, vriend lezer, zie er uw erfdeel eens op aan en zeg mij, hoe gij er bij staan zoudt, als gij aan weduwen en weezen eens eene flinke gift deedt ten goede komen.

ER IS ER EEN DIE UITSTROOIT EN WIEN NOG
MEER WORDT TOEGEDAAN.

De meeste menschen willen 't niet gelooven, en
toch kunnen wij er zoo zeker op gaan, als op het
woord des evangelies, dat geven voorspoed aanbrengt.
John Bunyan zegt:

Er was een weldoend man, dwaas in der dwazen oogen,
Hij gaf, en naar hij gaf, vermeerde zijn vermogen.
Hij had steeds een spreekwoord in den mond, als de
bergen zoo oud, en beproefd als goud.

Help en doe leven,
En God zal u geven.

Wanneer iemand niet in staat is om zijn schulden
te betalen, moet hij niet aan geven denken, want daar

hij van zich zelf niet te geven heeft, zou 't rechtstreeks stelen worden, als hij eens anders eigendom weggaf. Betoon u eerlijk, eerst daarna moogt gij u weldadig toonen. Geef nooit aan Pieter, wat gij aan Paulus schuldig zijt. Er zijn er die zeggen: »Geven is dood en teruggeven is begraven," maar dit spreekwoord tel ik niet meer dan dat andere: »Er zijn niet meer dan twee goede menschen, ongelukkig is de een dood en de ander nog niet geboren." Neen, neen, er klopt nog een warm hart in menige borst en Jan Ploeger kent meer dan één van die gulhartigen, — menschen, die niet zeggen: »Klop bij mijn buurman aan," maar wier woord het is: »Zie hier mijn peninkske en niets zou mij liever zijn, dan dat ik het tiendubbele te geven had." In menig klein huis wordt een groot deel den Heer gewijd, en menschen, die klein van persoon zijn, hebben niet zelden een groot hart.

Let eens op, en gij zult opmerken, dat milddadigheid en blijmoedigheid altijd samengaan, en dat wie gaarne weldoen dubbel genieten in vergelijking van hen, wie de vasthoudendheid altijd met vrees en angst bezielt. Geldgierigen kennen geen rust voor de doodgraversspade hen ter rust legt. Niet zelden is hun innerlijke ellendigheid zoo groot, dat zij zich verhangen zouden, als ze maar konden scheiden van het geld, dat het touw kost. Edelmoedige zielen smaken geluk in het gelukkig zijn van anderen, en het geld, dat zij voor de armen over hebben, brengt hun meer genot thuis, dan eenig ander, dat zij uitgaven.

Ik heb rijke menschen, als er te geven viel, er zich met kopergeld voor hun deel zien afmaken, en daarna opgemerkt, dat zij even koperachtig armzalig waren

in alle andere dingen. Zij dreven hun zaken met klein-geestige benauwdheid, leefden als bedelaars en stierven als honden. Anderen zag ik bij schepels voor de armen en de zaak des Heeren geven en het hun van den Heer bij karrevrachten teruggeschonken. Zij betoonden zich getrouwe rentmeesters en de Heer des huizes heeft hun telkens meer betrouwd, en in hunne harten weerklonk als een vroolijk klokkenspel, zoo dikwijls zij aan de weduwen dachten, wier dankgebed hun tot zegen was, en aan de weezen, op wier gelaat zij een blijden glimlach hadden verwekt. Och, dat er wezens zijn in menschengedaante, wier ziel hun tot niets nut is, dan om als zout hun lichaam voor verrotting te vrijwaren! Het best is maar te vergeten, dat er zulken zijn, want walging bevangt mij, zoo dikwerf ik denk aan de vuilheid van hun doen. Laat ons leeren alles doen, wat in onze macht is, om vreugde rondom ons te verspreiden, even als de zon, die hare stralen over bergen en dalen uitgiet. Wie aan God zijn hart geeft, zal hem ook zijn geld niet onthouden. Geven en weldoen zal zijn lust zijn, en dit zonder den wensch om gezien te worden, noch ook met het vooruitzicht om elken gulden met tien guldens dank en eere vergolden te zien. Zijn ernstig zoeken zal het zijn, om waarlijk hulpbehoevenden te helpen, want het geven aan luie, dronken doorbren-gers is niet alleen eene dwaze maar tevens eene kwaad-voedende verkwisting; zij zijn er evenmin mede gebaat als het suikeren van een straatsteen dien in een gebak verandert. Een wijs man is ook in zijn geven bedachtzaam, zoodat hij zich in zijn helpen van armen een rentmeester des Heeren betoont. Wie zoodoende den Heer leent, heeft wel zijn geld op den besten

intrest uitgezet. Onder alle spaarbanken is deze de beste. Hare bestuurders houden op allerlei plaatsen zitting en in Nederland is uw inbrengst aan de weezenstichting te Neerbosch, bij Nijmegen altijd welkom. Zend uw postwissel of adresseer uwe goederen en etenswaren aan Johannes van 't Lindenhout aldaar. Er zijn daar nu ongeveer zes honderd monden te vullen en voor evenveel persoontjes te zorgen, dat zij dek en kleeding hebben, terwijl het groot gezin dag aan dag als uit de hand des Heeren leeft. Gij vindt daar dus eene schoone gelegenheid om u in een goed rentmeester zijn te oefenen en uw geld wijselijk te beleggen. Jan Ploeger wenscht niets zoo zeer dan dat hij zelf een beurs had, die hem toeliet er meer voor te doen.

IEDER VOGEL HEEFT ZIJN EIGEN NEST LIEF.

Met genot zie ik telkens welk een hart de vogels
 voor hunne nesten hebben. Ieder van hen houdt ken-
 nelijk zijn eigen nest voor het best mogelijke; en dat
 is het hun ook, evenzeer als mijn te huis het beste
 paleis is voor mij. Ja, voor mij, koning Jan, Heer van
 de Huizinge »Wel te vreden''. Ik heb niets meer te
 begeeren, zoolang mij door Gods gunst bewaard blijft,

Mijn stukje lands, dat goed bebouwd is,
 Mijn aardig huis, dat mij betrouwd is,
 Mijn wijfje, dat mij meer dan goud is.

Wie zijn vaderland lief heeft, heeft ook hart voor
 zijn huis en erf; huis en haard zijn lust en leven.
 Woont hij als Jan Ploeger buiten, dan verlustigt hij

zich in het groene huislook op zijn dak, in de klimrozen en kamperfoelie tegen zijn huismuur, in het bloemperk voor zijn deur, maar boven alles in zijn trouwe huisvrouw, die alles doet blinken als een spiegel. Wie buitenslands een koffijhuis of bierknijp tot hun te huis maken, huiselijkheid is in Nederland nog niet gebannen, en in alle standen geven zijn beste burgers nog het voorbeeld van het ouderwetsch huiselijk leven.

Mijn eigen huis, hoe klein van stuk,
Is al mijn vreugd, mijn hoogst geluk.

Als jongens geen koek meer lusten, meisjes niet meer gaarne behagen, advokaten hunne adviezen niet meer in rekening brengen, en het voorjaar niet meer met groen en bloemen komt, dan, maar ook niet eerder zal Jan Ploeger ophouden zijn eigen goede te huis lief te hebben. Zijn hart gaat open, zoo dikwijls hij door een liefelijke stem zijn lievelingslied zingen hoort:

Wat vreugde de wereld uithuizig geniet,
Te huis slechts is 't plekje, dat vrede mij biedt;
Mij trekt zijn omgeving en grond met een macht
Als nergens natuurschoon of kunstvolle pracht.
Zoet, zoet, 't meest mij waard,
Zijt gij, huis en aard.

Menschen, die te huis geen rust of genoeg weten te vinden, zijn niet van 't beste slag en krijgen eigenlijk loon naar verdienste. Iedere hond gevoelt zich een leeuw bij zijn eigen hok, en zoo behoort een man het meest op te hebben met hen, die hem de naasten zijn. Huismoeder is de schoonste vrouwennaam, en een vrouw moet dan ook een moederhart hebben voor alles, wat tot haar te huis behoort. Ongelukkig de man, die jufvrouw Babbelkous tot vrouw kreeg. Mevrouw Ka-

kelaar en hare vriendin Kakelbont zijn van eene familie, wier leden een man zelfs de gevangenis boven zijn huis kunnen doen stellen. Waar eene twistzieke of pronkzieke vrouw den toon geeft, zijn huiselijken vrede en huiselijk genoegen voor goed in den ban. Onze oude Tusser zegt:

Het slechte huisbestuur der vrouw
Munt nog door heerschzucht uit,
Maar liefdezorg en moedertrouw
Siert huis en haard als bruid.

Een vrouw, die huis en haard niet mint,
Wordt kakelgraag en slet,
Maar 't vrouwtje, dat haar heil daar vindt
Is vriendlijk, vroom en net.

De vrouw, wier man zijn avonden met slecht gezelschap in de kroeg slijt, is niet beter af dan een slavin, en als de dag komt, waarop de wet die huizen des verderfs sluit, zal het voor haar een uitkomst zijn, niets minder dan de vrijlatingswet, die eindelijk van de negerslaven menschen maakte. Een goed huisvader wordt het tehuis nooit te veel en maakt moeder de vrouw het hem daar aangenaam, dan wordt hij trotsch op haar bezit. Wanneer een braaf huisvader met zijn kinderen pret maakt, dan is het jonge volkje vroolijk en dartel als muizen op een graanzolder. Onze Jozef Krab zegt telkens, dat hij van zijn huis genoeg heeft, en zeker heeft zijn huis met hem niet op, want het heeft geen heele glasruit, en aan Jozef ligt het wel niet, dat niet ook heel de deur door zijn keelgat ging. Het goeddoen zal hij niet moede worden, want hij nam er nooit de proef van. Welk een ander man zou hij zijn, als hij te overtuigen was, dat de wereld

niets beter te geven heeft dan eigen haard. Ik voor mij weet dat bij ervaring en niet weinigen deelen met mij dat voorrecht.

Zoek Oost en West,
Maar als voor dezen
Zal 't altijd wezen:
Te huis is 't best.

Waarin schuilt toch de begoochelende macht, die zoovele menschen, die 't beter moesten weten, steeds misleidt? Zij hebben goede vrouwen, een liefhebbend gezin, aangename woonhuizen, tal van voorrechten, waaraan een arm boerenwerkmán niet denken kan, en toch kunnen zij geen avond rustig te huis blijven! Wat drijft hen toch? In 't gezelschap kan 't niet schuilen! Of is niet het gezelschap van de vrouw, die gij lief hebt, die de moeder is uwer kinderen, te schatten boven alle gezelschappen, die elders te vinden zijn? Ik heb vrees, dat de flesch zulken te machtig geworden is en dat zij op weg zijn om hart en geweten te vergiftigen. Vergis ik mij daarin niet, dan is hun doen rechtaf schandelijk en zou eene goede geeseling niet meer zijn dan zij verdienden. O dat drinken, dat drinken!

Ik sla mijn handen ineen, zoo dikwijls als ik er aan denk, welk bocht die liefhebbers zwelgen. Al moest ik door vergif sterven, zou ik toch nog willen weten wat zij mij slikken lieten. Een kop thee te huis geeft meer hartsterking dan al wat zij onder hoogklinkende namen in het drankhuis te koop hebben. Geen beter bier dan wat moeder de vrouw in de gezellige theepot brouwt. Onze kinderen zingen zoo gaarne het lied, waarmee een arm kind haar vader naar huis zocht te

troonen: «Vader, kom mee!” en Jan Ploeger heeft geen beter raad voor zulke vaders dan een hartig en dringend: »Ga mede”, want niets moet een huisvader zoo liefelijk in de ooren klinken als de bede van kinderlippen, die hem bij hen en moeder te huis noodigt. Het is een liefelijke aanblik een man en vrouw te ontmoeten, die van harte naar elkanders bijzijn verlangen.

Waar kind en moeder luitrend beidt
Een forschen stap die, huiswaarts leidt,
Waar vader haast, met stil verlangen,
Om vrouw en kind aan 't hart te prangen,
Daar is 't, hoe 't elders storm en bruis,
Door liefde een vredig, zoet te huis.

Broeders, werklieden, doet al wat in u is, dat deze regels het wel gelijkend beeld van uw te huis zijn. Gaat, elke plaats van verzoeking voorbij, altijd rechtstreeks naar huis, laat huis en haard van uw verdiend loon welvaren en maakt, door al wat uwe hand wint voor de uwen te besteden, allen om u heen gelukkig.

Tot hier had Jan Ploeger geschreven, toen op eens zijn uitgever de heer Passmore hem verraste met een waarschuwing, dat hij geen stof meer verpassen kon, en ook de heer Kirberger beweert, dat hij geen aantekeningen of naschrift bergen kan, als hij het boekje voor denzelfden prijs, als het oorspronkelijke zal aan de markt brengen. Toch is de maat niet zoo vol, of er bleef een plaatsje voor een woord van dankzegging aan God, die allen goed is. Onze hemelsche Vader, die in Edens hof aan het eerste menschenpaar een te huis bereidde, hij zal ons zegenen, broeders, uit den vollen rijkdom zijner genade, wanneer wij met dankbaar erkennen zijner liefde, Vaderland en Gemeente en Huisgezin van harte liefhebben.

En nu nog een huiselijk liedje ten slotte. Ieder woord er van is een woord uit mijn hart, en wie zijn vrouwtje en zijn huis lief heeft, zinge het met mij:

Wij reizen ons reispad en zonder te klagen,
 Mijn wijffjelief en ik,
 Tevreden bij zonnige en stormige dagen,
 Mijn wijffjelief en ik;
 De reden is er, kort en klaar,
 Gemaklijk van te zeggen:
 Omdat wij in den weg elkaâr
 Geen strootje zelfs ooit leggen.

Wij gingen langs paden vol doornen en steenen,
 Mijn wijffjelief en ik,
 Maar doodden geen tijd met te zuchten en weenen,
 Mijn wijffjelief en ik;
 De reden, zij ligt voor de hand:
 Sinds we onzen tocht begonnen,
 Zag nooit ons oog in stad of land
 Door flauwheid iets begonnen.

Zij klein al ons huis, toch was immer tevreden
 Mijn wijffjelief en ik
 In 't huis, waar wij biddend en arbeidend streden,
 Mijn wijffjelief en ik;
 De reden zegt u 't enkle woord:
 Terwijl wij 't nietsdoen haatten,
 Heeft nimmer zich ons hart gestoord
 Aan andrer doen of laten.

Nooit slapen beangstigd door droomen of zorgen,
 Mijn wijffjelief en ik,
 Gerust in Gods zorgen, verbeidden den morgen
 Mijn wijffjelief en ik;
 De reden is u ras gezegd:
 Wie zonder vrees of blozen,
 Aan 's Vaders hand in eenvoud hecht,
 Slaapt als Zijn kind op rozen.

I N H O U D.

Bladz.

1.	Past u schoen of pet of hoed, Houd ze in waarde als bruikbaar goed.	7
2.	Een kaars, die aan beide einden brandt, is ras vergaan.	11
3.	Bocheljoen is altijd vlug Met schimpen op zijns voormans rug.	17
4.	Een leege zak staat niet recht.	21
5.	Al wil een dwaas zijn ezel dragen, Verloren moeite is 't slaafs zich plagen, Om heel de wereld te behagen.	29
6.	't Zijn allen geen jagers, die op den hoorn blazen.	84
7.	Een handzaag is een best stuk gereedschap, maar een slecht scheermes.	39
8.	Die zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht.	45
9.	Wee hem, die aan een gat onder zijn neus lijdt, Waar have, huis en geld doorheen glijdt.	49
10.	Laat ieder voor zijn eigen deur vegen.	57
11.	Schrake kost voor man of paard Is meer verloren dan gespaard.	60
12.	Laat de ploeg niet stilstaan om een muis te vangen.	67
13.	Een spiegel dient geen blinde.	71
14.	Hij kreeg de fiedel, maar hoe komt hij aan den strijkstok?	77
15.	Veel geschreeuw en weinig wol, zooals de man zei, die 't varken schoor.	79
16.	Rijs laat zich buigen, maar geen oude boom.	84
17.	Een man kan hart hebben voor zijn huis, al rijdt hij niet op de nok.	89
18.	Wie hielden zijn bij flesch en kannen Zijn, naar zij meenen, wijze mannen.	96
19.	Waar twee honden vechten om een been, Loopt er licht een derde mee heen.	103
20.	De kattepoot hangt bij hem uit.	106
21.	Wie zijn vingers in de brei steekt, brandt zijn toppen.	113
22.	't Is vergeefsche moeite om den wind in een net te vangen.	117
23.	Wacht u voor den hond.	122
24.	Zooals de kat is zijn haar katjes.	132
25.	Een paard met een halster is ras gegrepen.	137
26.	Een oude vos schuwt de klem.	141
27.	Al is de hen zwart, zij legt witte eieren.	145
28.	Hij ziet wel naar achter, maar roeit vooruit.	148
29.	Houd vol en gij zult slagen.	151
30.	Zet de wagen niet voor het paard.	161
31.	Een lekkende kraan doet een schat te loor gaan.	166
32.	Een dwaas zet een stoel zoo, dat een verstandige er over valt.	173
33.	Wie aan zijn drift den teugel viert, berijdt een paard, dat met hem doorgaat.	176
34.	Waar de ploeg niet komt, heeft het onkruid vrij spel.	180
35.	Een gebarsten schotel houdt geen vocht.	184
36.	Wie alles willen, het al verspillen.	188
37.	Er is een die uitstrooit en wien nog meer wordt toegedaan.	190
38.	Ieder vogel heeft zijn eigen nest lief.	194

